

Bezuinigingen op uitvoeringsorganisaties

Bezuinigingen op uitvoerings- organisaties

Inhoud

1	Beschouwing	1
1.1	Over dit onderzoek	1
1.2	Opeenvolging van bezuinigingen	2
1.3	Bezuinigingen: een inventarisatie	3
1.4	Doelmatiger werken is vaak mogelijk, maar kan ook leiden tot taakversobering	4
1.5	Verantwoord bezuinigen	7
1.6	Aanbevelingen	8
2	Reactie kabinet en nawoord Algemene Rekenkamer	11
2.1	Reactie kabinet	11
2.2	Nawoord Algemene Rekenkamer	13
3	Leeswijzer factsheets	17
3.1	Kerngegevens	17
3.2	Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten of -uitgaven	17
3.3	Ingeboekte bezuinigingen op apparaatsuitgaven op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen	18
3.4	Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatsuitgaven en bezuinigingen	18
3.5	Geplande invulling van bezuinigingen	19
3.6	Eerdere bezuinigingen	19
4	Factsheets over 22 uitvoeringsorganisaties	21
	Bijlage 1 In het onderzoek betrokken uitvoeringsorganisaties	111
	Bijlage 2 Aanpak onderzoek en gebruikte definities	113
	Literatuur	118

1 Beschouwing

1

1.1 Over dit onderzoek

Dit onderzoek gaat over bezuinigingen op uitvoeringsorganisaties die publieke taken verrichten. Een bezuiniging houdt in dat er minder geld wordt uitgeven dan oorspronkelijk het plan was. Het gaat daarbij om kortingen op het budget, bijvoorbeeld in de vorm van doelmatigheidswinst die vooraf wordt ingeboekt. Vaak is niet op voorhand duidelijk of de beoogde doelmatigheidswinst ook echt zal worden behaald. Daarom is het van belang na te gaan hoe ingeboekte bezuinigingen bij uitvoeringsorganisaties in de praktijk worden opgevangen.

Publieke taken die door uitvoeringsorganisaties worden verricht zijn bijvoorbeeld de distributie van radio- en televisieprogramma's (Nederlandse Publieke Omroep), de verstrekking van sociale uitkeringen (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en Sociale Verzekeringsbank (SVB)), de uitbetaling van inkomensafhankelijke toeslagen (Belastingdienst) en het onderhoud van de snelwegen (Rijkswaterstaat). De organisaties die deze taken uitvoeren nemen uiteenlopende posities in het publieke veld in. Sommige zijn onderdeel van een departement (zoals de Belastingdienst), andere zijn op afstand van het Rijk geplaatst en worden mede gefinancierd uit premiegeld (zoals het UWV).

Het belang van een goede uitvoering van publieke dienstverlening kan moeilijk worden overschat. De legitimiteit van het overheidshandelen is mede gebaseerd op een deugdelijke uitvoering van publieke taken en een goede dienstverlening aan de burger. Vertrouwen van burgers in de overheid ontstaat bij uitstek in de rechtstreekse contacten die zij hebben met de uitvoerders van publieke diensten.

Niet alleen de legitimiteit, maar ook de doelmatigheid en doeltreffendheid van het overheidshandelen zijn afhankelijk van een adequate uitvoering. Budgetten van uitvoeringsorganisaties moeten toereikend zijn – niet alleen om de gevraagde publieke diensten te leveren, maar ook om eventuele knelpunten of nieuwe ontwikkelingen in (de uitvoering van) het

beleid te kunnen signaleren. Uitvoerende diensten zijn immers de 'ogen en oren' van de publieke zaak.

2

1.2 Opeenvolging van bezuinigingen

De kabinetten van de afgelopen jaren hebben in hun regeerakkoorden diverse bezuinigingen vastgelegd en vervolgens aan departementen (en daarbij behorende uitvoeringsorganisaties) opgelegd:

- Het vierde kabinet-Balkenende wilde met het programma Vernieuwing Rijksdienst tot een doelmatiger en doeltreffender presterende overheid komen door te bezuinigen op het ambtenarenapparaat. Hetzelfde kabinet besloot daarnaast in 2010 – op dat moment in demissionaire staat – tot het opleggen van een efficiencytaakstelling van € 231 miljoen voor alle departementen. Ook deze taakstelling moest worden gerealiseerd door te bezuinigen op personeel en materieel.
- Een jaar later formuleerde het kabinet-Rutte/Verhagen opnieuw een generieke efficiencytaakstelling van (afgerond) 1,5% per jaar per departement (inclusief zelfstandige bestuursorganen (zbo's), rechts-personen met een wettelijke taak (rwt's) en baten-lastendiensten) voor de periode 2013-2015. Deze generieke taakstelling zou moeten worden gerealiseerd door productiviteitsverhoging. Daarnaast heeft het kabinet-Rutte/Verhagen kortingen aan de departementen opgelegd die moeten worden ingevuld door minder taken uit te voeren dan wel door de uitvoering van taken te 'versoberen'. Deze kortingen werken ook door in de apparaats-uitgaven (i.e. de uitgaven voor personeel en materieel) van uitvoeringsorganisaties. Het UWV en de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) zijn voorbeelden van organisaties die van het kabinet-Rutte/Verhagen een dergelijke additionele taakstelling op de apparaatskosten opgelegd hebben gekregen.
- In het Lenteakkoord dat in april 2012 door vijf politieke partijen werd overeengekomen nadat het kabinet-Rutte/Verhagen was gevallen, is een generieke korting op departementen van € 875 miljoen opgenomen.
- Ten slotte voorziet het regeerakkoord 'Bruggen slaan' van het nieuwe kabinet-Rutte/Asscher vanaf 2016 in een generieke korting op de rijksoverheid (inclusief zbo's) die oploopt tot € 1,1 miljard structureel.

Dit overzicht maakt de vraag actueel wat de gevolgen van opeenvolgende bezuinigingen zullen zijn voor de doelmatigheid, doeltreffendheid en kwaliteit van de uitvoering van publieke taken. Lukt het om dezelfde taak

uit te voeren met minder middelen, of zijn inhoudelijke keuzes onvermijdelijk? In het laatste geval dringt zich een volgende vraag op: is er sprake van een dusdanig diepgaande versobering van de taakuitvoering dat sommige taken niet meer of minder goed worden gerealiseerd, zonder dat daaraan een duidelijke keuze voorafgaat? Het is op dit moment niet duidelijk in hoeverre deze laatste (onwenselijke) situatie zich in de praktijk voordoet. De effecten die bezuinigingen hebben op doelmatigheid en op de inhoud van de taakuitvoering worden op dit moment namelijk nergens (systematisch) bijgehouden. Het Ministerie van Financiën volgt bezuinigingen en de inboeking daarvan door departementen slechts tot op het niveau van (begrotingsartikelen in) de rijksbegroting. De bezuinigingen worden in de rijksbegroting niet altijd (in het bijzonder waar het generieke taakstellingen betreft) uitgesplitst naar departementsonderdelen en uitvoeringsorganisaties. Het Ministerie van Financiën maakt ook geen uitsplitsing naar type bezuiniging. Op het ministerie is zodoende onbekend of bezuinigingen wel worden gehaald op de beoogde manier (bijvoorbeeld door middel van efficiencymaatregelen en niet door middel van taakversobering). Ook de Tweede Kamer ontvangt dergelijke informatie bijgevolg niet.

Dit gebrek aan inzicht vormde voor ons aanleiding om zelf te proberen inzicht te krijgen in (de effecten van) taakstellingen voor uitvoeringsorganisaties. Het vergroten van het zicht op uitwerking en effecten van taakstellingen kan helpen bij het formuleren en implementeren van strategieën om doelmatiger te werken en dus verantwoord te bezuinigen: welke van die strategieën werken, en onder welke condities?

1.3 Bezuinigingen: een inventarisatie

We hebben voor 22 uitvoeringsorganisaties (zie bijlage 1) geïnventariseerd in welke mate zij door bezuinigingen worden geraakt. We brengen in *kwantitatieve* zin in beeld:

- hoe de uitvoeringsinstellingen financieel worden geraakt door het pakket aan bezuinigingen¹ dat door het kabinet-Rutte/Verhagen is doorgevoerd:

¹ In het regeerakkoord-Rutte/Verhagen staat expliciet dat deze bezuinigingsmaatregelen tot doel hebben de overheidsfinanciën gezond te maken (Bijlage Begrotingsbeleid, p. 1). Dat geldt dus ook voor de jaarlijkse efficiëncykorting van 1,5%. In Nederland wordt, anders dan in sommige andere landen, geen automatische efficiëncykorting op apparaatskosten toegepast binnen de rijksoverheid.

- o een al door het vierde kabinet-Balkenende vastgestelde, en door het kabinet-Rutte/Verhagen overgenomen doelmatigheidskorting van € 231 miljoen voor 2011 (afgerond 1,5%);
- o een efficiencytaakstelling van jaarlijks 1,5% voor de periode 2013-2015;
- o eventueel additionele versoeringen en beleidsmatige taakstellingen.

4

We brengen in *kwantitatieve* zin in beeld:

- wat de effecten zijn van eerdere en van aangekondigde bezuinigingen op de uitvoeringsorganisaties;
- hoe de organisaties met de bezuinigingen denken om te gaan, en welke strategieën ze daartoe zeggen te ontwikkelen en toe te passen.

Voor elke van de door ons onderzochte organisaties hebben we in dit rapport een factsheet opgenomen, waarin we deze vragen beantwoorden. De onderzochte organisaties zijn niet representatief voor alle uitvoeringsorganisaties. Wel hebben we geprobeerd te komen tot een selectie die:

- zoveel mogelijk departementen omvat;
- bestaat uit verschillende typen organisaties van uiteenlopende omvang;
- organisaties omvat die producten voortbrengen of diensten verlenen die van (rechtstreeks) belang zijn voor burgers of bedrijven.

Gebruikte definities

- *Uitvoeringsorganisatie*: organisatie die op enige wijze uitvoering geeft aan beleid van de rijksoverheid en hiervoor een in de rijksbegroting opgenomen bijdrage ontvangt.
- *Bezuiniging*: vermindering van uitgaven die leidt tot een verbetering van het begrotingssaldo.

1.4 Doelmatiger werken is vaak mogelijk, maar kan ook leiden tot taakversoering

Uit onze gesprekken met uitvoeringsorganisaties komt naar voren dat doelmatiger werken volgens hen vaak mogelijk is.

Doelmatiger werken: voorbeelden uit de praktijk

- De Onderwijsinspectie heft vaste werkplekken voor haar inspecteurs op, omdat die daarvan nauwelijks gebruikmaken.
- Het UWV concentreert het aantal werklocaties; dit leidt tot lagere huisvestings- en ondersteuningskosten.
- De samenvoeging van drie inspectiediensten in één nieuwe organisatie, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, leidt tot een doelmatiger bedrijfsvoering met minder overhead (staf, bestuur). De eerdere samenvoeging van een aantal uitvoeringsorganisaties in de sociale zekerheid in het UWV heeft een vergelijkbaar effect gehad.
- De Inspectie Gezondheidszorg introduceert in 2013 een plannings- en urenverantwoordingsysteem waarmee de werkzaamheden van haar inspecteurs optimaal kunnen worden gepland.

We zien in de praktijk dat doelmatigheidskortingen veel uitvoeringsorganisaties ertoe aanzetten om hun werkprocessen kritisch door te lichten. Er worden samenwerkingsverbanden aangegaan voor ondersteunende (facilitaire, ICT-) processen, en organisaties gaan samenwerken of fuseren om een adequate taakvervulling te kunnen blijven garanderen. Daarmee zijn belangrijke voorwaarden gerealiseerd om tot een doelmatiger taakuitvoering te komen.

Tegelijkertijd is onduidelijk hoeveel ruimte er nog is om door middel van bezuinigingen de doelmatigheid te blijven vergroten. Zeker wanneer er sprake is van opeenvolging en stapeling van taakstellingen, is het niet ondenkbaar dat andere effecten gaan optreden dan het vergroten van de doelmatigheid. Ook wanneer we veronderstellen dat uitvoeringsorganisaties een efficiencytaakstelling van jaarlijks 1,5% voor de periode 2013-2015 volledig door vergroting van doelmatigheid kunnen opvangen (wat voor geen van de onderzochte organisaties is onderzocht of onderbouwd), blijft voor vrijwel alle door ons onderzochte organisaties nog een deel aan te realiseren bezuinigingen staan. Dat kunnen additionele (beleidsmatige) bezuinigingen zijn, zoals in het geval van UWV.

Taakstellingen: het UWV

Bij het UWV zijn als gevolg van het regeerakkoord-Rutte/Verhagen ingeboekt:

- bezuinigingen in het kader van 'kleinere overheid', oplopend tot € 234 miljoen in 2016;
- bezuinigingen in het kader van 'gerichte bemiddeling', oplopend tot € 100 miljoen vanaf 2015.

Voor de periode 2011-2016 zijn ook eerdere bezuinigingen ingeboekt voor in totaal € 78 miljoen:

- een korting in verband met de fusie van UWV en CWI;
- een arbeidsproductiviteitskorting (2009);
- een doelmatigheidskorting van 1,5% van het vierde kabinet-Balkenende (€ 23 miljoen structureel).

Verder moet het UWV als gevolg van het Lenteakkoord vanaf 2013 structureel € 2,3 miljoen bezuinigen.

Het UWV slaagt er deels in deze bezuinigingen in te vullen door zijn doelmatigheid te vergroten. Daarnaast leidt vereenvoudiging van wet- en regelgeving tot een goedkopere uitvoering. Een belangrijk deel van de taakstellingen wordt ingevuld door 'redesign' van het UWV Werkbedrijf. Hier wordt € 155 miljoen bespaard door versobering en modernisering van het dienstverleningsconcept, door digitale dienstverlening aan zelfredzame klanten en werkgevers centraal te stellen en intensievere persoonlijke bemiddeling te beperken tot een deel van de werklozen. Een bedrag van € 34 miljoen in 2015 is nog niet ingevuld. Besluitvorming hierover vindt dit najaar plaats.

Voor veel uitvoeringsorganisaties geldt dat zij bovenop de opgelegde bezuinigingen te maken kunnen krijgen met maatregelen die impliciet (en soms onbedoeld) tot een neerwaartse druk op het beschikbare budget leiden (zie kader hieronder).

'Verborgene' bezuinigingen voor uitvoeringsorganisaties

- Door het achterwege blijven van een loon- en prijsbijstelling moet de Belastingdienst tot 2016 € 90 miljoen extra bezuinigen.
- Het Nationaal Archief zou voor een volledige uitvoering (inclusief digitale documenten) van zijn wettelijke archiveringstaak alleen al voor 2012 € 6,8 miljoen extra nodig hebben. Dat tekort loopt naar verwachting op tot € 10,8 miljoen in 2020. Die taakintensivering is op basis van het beschikbare budget dus niet realiseerbaar.
- Aan het UWV en de SVB zijn kortingen opgelegd in de verwachting dat deze organisaties hun taken gemakkelijker zullen kunnen uitvoeren als gevolg van vereenvoudiging van wet- en regelgeving. Ook als die verwachting na toetsing niet realiseerbaar blijkt, blijft de korting gehandhaafd. Die moet dan op een andere manier worden opgevangen en ingevuld.

In die gevallen waarin geen winst (meer) kan worden gemaakt op de doelmatigheid van de bedrijfsvoering, kan worden gekozen voor vormen van *taakversobering*. We zijn nagegaan of er bij de uiteenlopende casussen signalen zichtbaar zijn dat dit mechanisme zich voordoet, dan wel dat organisaties aangeven aan een grens te komen waarbij dergelijke keuzes gemaakt moeten gaan worden.

Grenzen van realiseerbare doelmatigheidswinst in zicht

7

- De Belastingdienst geeft aan dat verdere taakstellingen met behoud van het huidige niveau van dienstverlening en handhaving alleen nog inpasbaar zijn als er eenvoudiger wetgeving komt, zodat de dienst minder taken hoeft uit te voeren.
- De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit geeft aan dat invulling van de efficiencytaakstellingen van het kabinet-Rutte/Verhagen ertoe zullen leiden dat sommige (wettelijk verplichte) inspectietaken niet meer kunnen worden uitgevoerd.
- Het UWV heeft recent de bemiddeling van werkzoekenden uit efficiency-overwegingen 'gedigitaliseerd'. Met het overgrote deel van de cliënten vindt de dienstverlening plaats via internet. Intensievere persoonlijke bemiddeling is beperkt tot een klein deel van de werklozen.
- De Dienst Justitiële Instellingen vangt taakstellingen op door 'capacitaire maatregelen'. Dat betekent in de praktijk dat het aantal meerpersonencellen groeit en dat de (nacht-)bewaking wordt versoerd.
- Het Nationaal Archief heeft aangegeven dat het, rekening houdend met taakstellingen en de autonome groei van (vooral digitale) archieven, verdere taakstellingen gevolgen zullen hebben voor het uitvoeren van de wettelijke taken.
- Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers zoekt besparing deels ook in versoering van de opvang van gezinnen, verlaging van het leefgeld, versoering van de beveiliging van de locaties en versoering van de gezondheidszorg voor asielzoekers.

We noteerden hiervoor al dat de effecten die taakstellingen hebben op doelmatigheid en de inhoud van de taakuitvoering van organisaties, op dit moment niet systematisch worden bijgehouden. Het is dus onzeker in hoeverre beleidsmakers zicht hebben op hoe taakstellingen eigenlijk 'landen' (leveren ze op wat werd beoogd?). Daardoor ontstaat het risico dat taakstellingen tot onbedoelde effecten leiden.

1.5 Verantwoord bezuinigen

In ons rapport *Staat van de rijksverantwoording 2011* hebben wij over 'verantwoord bezuinigen' geschreven:

"Het is van belang dat bezuinigingen en hervormingen verantwoord ingevoerd worden, met een helder antwoord op de vraag wat de overheid wel en niet (meer) tot haar takenpakket rekent. Het is de verantwoordelijkheid van het kabinet om bij alle voorstellen die het aan de Staten-Generaal voorlegt, concreet aan te geven wat de gevolgen zijn voor bedrijven en burgers" (Algemene Rekenkamer, 2012, p. 5).

We zien bij sommige van de door ons onderzochte organisaties aanzetten tot een verantwoorde omgang met taakstellingen. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) is een voorbeeld.

8

Invulling van taakstellingen bij CIZ

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft met het CIZ uitgebreid overlegd over de wijze waarop de taakstelling voor deze organisatie het beste kon worden ingevuld. Gekeken is in hoeverre in het proces van indicatiestelling winst zou kunnen worden geboekt, om op die manier om te kunnen gaan met afnemende budgetten. Daarbij is gedacht aan het vereenvoudigen en mandateren van de indicatiestelling of het verbeteren van de toetsing van aanvragen, opdat minder beroep- en bezwaarprocedures worden opgestart.

Het CIZ en het moederdepartement gaan nu samen bezien welke (neerwaartse) effecten op de uitvoeringskosten van de indicatiestelling mag worden verwacht, en op basis van die berekening wordt vervolgens de rijksbijdrage bepaald.

Meer organisaties proberen op een vergelijkbare manier de invulling van taakstellingen op een verantwoorde manier vorm te geven. Verantwoord bezuinigen impliceert echter ook het op bestuurlijk niveau en voor de Tweede Kamer expliciet maken van keuzes, zeker als die inhoudelijke gevolgen hebben voor de beleidsuitvoering en voor de dienstverlening aan burgers en bedrijven. We stellen vast dat de huidige praktijk voor verbetering vatbaar is, omdat aan deze norm niet altijd wordt voldaan.

Er is en wordt het nodige van uitvoeringsorganisaties gevraagd. Diverse opeenvolgende kortingen op de budgetten van deze organisaties zijn enerzijds opgevangen door het vergroten van de doelmatigheid, vooral in de sfeer van beheer, bedrijfsvoering en inzet van beschikbaar personeel. Anderzijds zien wij dat hier en daar ook versobering van taakuitvoering aan de orde is of in zicht komt. Verscheidene organisaties hebben ons te kennen gegeven dat verdere taakstellingen in de toekomst onvermijdelijk zullen leiden tot het versoberen of zelfs loslaten van taken of het neerwaarts bijstellen van een minimaal (bestuurlijk vastgesteld) niveau van uitvoering. Deze uitspraken kunnen volgens ons niet op voorhand als strategisch gedrag worden afgedaan.

1.6 Aanbevelingen

Wij bevelen het kabinet aan, als het overweegt verder te bezuinigen op budgetten van uitvoeringsorganisaties, om de consequenties van deze kortingen altijd expliciet te maken: in hoeverre en op welke manier is doelmatigheidswinst (nog) haalbaar, welke gewenste versobering of

afstoting van publieke taken wordt overwogen? Dit zou zichtbaar moeten worden gemaakt op het niveau van individuele uitvoeringsorganisaties. **9**

Wij bevelen het kabinet verder aan om in de eerstkomende departementale begrotingen een apart hoofdstuk 'Uitvoeringsorganisaties behorende bij het departement' op te nemen, waarin alle voornemens om te bezuinigen op uitvoeringsorganisaties (ongeacht hun organisatorische vorm) expliciet worden vermeld. Daarbij zou expliciet moeten worden aangegeven hoe het voorgestelde structurele budget, publieke taak en positie van de uitvoeringsorganisatie op elkaar zijn afgestemd.

Ten slotte bevelen wij het kabinet aan om bij gelegenheid van het jaarverslag inzichtelijk te maken in hoeverre taakstellingen door uitvoeringsorganisaties zijn gerealiseerd en welke maatregelen er zijn getroffen om de bezuinigen op verantwoorde wijze te realiseren.

2 Reactie kabinet en nawoord Algemene Rekenkamer

11

Op 10 december 2012 heeft de minister van Financiën per brief op ons onderzoek gereageerd, mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Economische Zaken (EZ), Infrastructuur en Milieu (IenM), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Veiligheid en Justitie (VenJ), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de in het onderzoek betrokken zbo's respectievelijk rwt's.

Daarnaast hebben we commentaar op de factsheets en de rapporttekst ontvangen van elf van de in het onderzoek betrokken uitvoeringsorganisaties. Een deel van deze reacties (Agentschap NL, Staatsbosbeheer, TNO, het Centrum Indicatiestelling Zorg, de Inspectie Gezondheidszorg, Sociale Verzekeringsbank en de Dienst Justitiële Inrichtingen) bereikte ons via het ministerie waaronder zij ressorteren. Een ander deel van deze reacties (van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers, de Nederlandse Publieke Omroep en het UWV) is ons rechtstreeks toegestuurd.

We hebben de opmerkingen van de uitvoeringsorganisaties die van feitelijke aard waren zoveel als mogelijk verwerkt in de factsheets en de rapporttekst.

Hieronder volgt een samenvattende weergave van de brief van de minister van Financiën. Een integrale weergave van deze brief is te vinden op onze website: www.rekenkamer.nl. Hier zijn ook de commentaren van de uitvoeringsorganisaties te raadplegen.

2.1 Reactie kabinet

De minister van Financiën schrijft dat ons rapport een helder overzicht geeft van de manier waarop uitvoeringsorganisaties de bezuinigingen invullen. Ook de komende jaren zullen offers worden gevraagd van uitvoeringsorganisaties. De minister vindt het belangrijk dat bij de uitwerking van het regeerakkoord van het kabinet-Rutte/Asscher, bezuinigingen op uitvoeringsorganisaties verantwoord worden ingevuld.

De minister kan zich vinden in onze conclusie dat doelmatiger werken door uitvoeringsorganisaties vaak mogelijk is, en dat recente (efficiency-) kortingen daarbij prikkelend hebben gewerkt. Wel merkt de minister op dat in het conceptrapport volgens hem niet altijd even duidelijk het onderscheid wordt gemaakt tussen doelmatigheidskortingen enerzijds en beleidsextensiveringen anderzijds.

De minister onderschrijft onze wens om bezuinigingen bij overheidsorganisaties op een transparante manier in te vullen. Hij wil er echter voor waken dat jaarverslagen en begrotingen al te zeer in omvang toenemen. Hij kan zich vinden in onze aanbeveling om in de jaarverslagen zichtbaar te maken in hoeverre taakstellingen door uitvoeringsorganisaties zijn gerealiseerd. Hij geeft aan dat een recente aanpassing in de Rijksbegrotingsvoorschriften daarin voorziet: vanaf 2012 zijn agent-schappen verplicht om in hun jaarverslag aan te geven welke maatregelen zij nemen om taakstellingen te realiseren. Ministers zullen de onder hen ressorterende zbo's en rwt's met klem vragen hetzelfde te doen.

In reactie op onze aanbeveling om in de begrotingen een apart hoofdstuk op te nemen waarin alle voornemens om te bezuinigen op uitvoeringsorganisaties expliciet worden vermeld, schrijft de minister dat bestaande voorschriften en instrumenten hierin moeten voorzien.

De minister laat weten dat bij de uitwerking van de plannen uit het regeerakkoord zal worden bekeken of behalve vergroting van doelmatigheid ook taakversobering of taaksafstoting nodig is. Hij vertrouwt erop dat de bestaande 'checks and balances' in de sturingsmodellen van uitvoeringsorganisaties helpen bij het maken van verantwoorde keuzes. Hij onderschrijft dan ook niet onze constatering dat er een risico bestaat dat taakstellingen gericht op het vergroten van de doelmatigheid, feitelijk zullen worden ingevuld door taakwijzigingen of taakversoberingen. Aan dat laatste gaat volgens hem altijd een politieke of bestuurlijke weging vooraf.

Voor agentschappen of rijksdiensten geldt dat volgens de minister dat die taakwijzigingen of -versoberingen altijd vooraf ter instemming aan de minister worden voorgelegd. Voor zbo's geldt dat dergelijke aanpassingen onder de ministeriële verantwoordelijkheid vallen.

De minister is van mening dat het rapporteren over de realisatie van taakstellingen bij uitvoeringsorganisaties binnen de huidige begrotings-systematiek niet mogelijk is. Die systematiek is gebaseerd op verantwoording over wat de overheid *doet* en niet over wat de overheid

laat. Ook is het volgens de minister niet goed mogelijk de budgettaire en maatschappelijke effecten van specifieke maatregelen van geïsoleerde maatregelen te volgen. Dergelijke effecten kunnen zijns inziens het beste in kaart worden gebracht met beleids- en effectevaluaties, die bij grotere beleidswijzigingen gebruikelijk zijn.

13

Tot slot geeft de minister aan grote waarde te hechten aan een goede uitvoering van publieke dienstverlening door uitvoeringsorganisaties. De doelmatigheid, doeltreffendheid en kwaliteit van deze dienstverlening aan burgers dient volgens hem, juist ook in economisch zwaardere tijden, zo goed mogelijk te worden gewaarborgd.

2.2 Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij vinden het positief dat de minister van Financiën het belang van een doelmatige, doeltreffende en kwalitatief goede uitvoering van overheidsbeleid onderschrijft, en dat hij het met ons eens is dat de invulling van bezuinigingen bij uitvoeringsorganisaties expliciet zichtbaar moet worden gemaakt.

We waarderen de toezegging van de minister om in de departementale begrotingen te streven naar meer transparantie over voorgenomen bezuinigingen bij uitvoeringsorganisaties, al neemt de minister onze aanbeveling om dat in een apart hoofdstuk te doen helaas niet over.

Positief zijn wij ook over het feit dat de minister overeenkomstig onze aanbeveling er bij zijn collega's op wil aandringen dat in de departementale jaarverslagen de realisatie van taakstellingen bij uitvoeringsorganisaties beter zichtbaar wordt. Als gevolg van de gewijzigde Rijksbegrotingsvoorschriften zullen agentschappen vanaf 2012 rapporteren over de maatregelen waarmee ze hun taakstelling gaan realiseren. Ministers zullen er bij rwt's en zbo's op aandringen dat zij dat in hun jaarverslagen ook zullen doen. We gaan ervan uit dat dit streven ook geldt voor uitvoeringsorganisaties die een integraal onderdeel vormen van een ministerie, en dat de minister van Financiën zijn coördinerende rol ten aanzien van de Rijksbegrotingsvoorschriften nadrukkelijk ook voor deze aanvulling zal inzetten.

Onze aanbeveling had echter een verdergaande strekking: het kabinet zou jaarlijks een rapportage moeten opstellen waarin op het niveau van individuele uitvoeringsorganisaties veranderingen in budgetten en taakuitoefening zichtbaar worden gemaakt. Juist wanneer een doeltreffende en kwalitatief hoogwaardige taakuitvoering als prioriteit wordt gezien, is inzicht in die veranderingen op het niveau van de uitvoering

noodzakelijk. Wij vinden het spijtig dat de minister deze aanbeveling niet wil overnemen. De jaarverslagen en begrotingen zouden zijns inziens daarmee weer in omvang gaan toenemen en dat wil hij niet. Volgens ons is dat ook niet nodig, wanneer de hiervoor ruim beschikbare web-faciliteiten worden benut. Deze zijn zeer geschikt voor het gestructureerd verzamelen en transparant presenteren van datareeksen over de in gang gezette en nog komende taakstellingen en de verwerking daarvan door de betrokken uitvoeringsorganisaties (zowel departementale organisaties als agentschappen, zbo's en rwt's). Wij zijn graag bereid om aan de hand van de ervaringen die wij in dit onderzoek hebben opgedaan mee te werken aan de opzet van zo'n webdossier. We hebben dit al eerder gedaan; zie bijvoorbeeld ons webdossier Kredietcrisis dat wij sinds 2008 bijhouden op www.rekenkamer.nl.

14

De minister geeft aan dat er de komende tijd, bij de uitwerking van het regeerakkoord-Rutte/Asscher, nog meer bezuinigingen bij uitvoeringsorganisaties zullen worden doorgevoerd. Wij denken dat dit alleen maar op een verantwoorde wijze kan gebeuren als de minister in een ex-ante-analyse bepaalt welke verdere doelmatigheidswinst voor de individuele organisaties (nog) haalbaar is, dan wel of er (ook) taken moeten worden versoberd of afgestoten.

De minister wijst er terecht op dat aan taakversobering of -afstoting bij uitvoeringsorganisaties altijd een politieke of bestuurlijke weging voorafgaat. De minister geeft aan er vertrouwen in te hebben dat bestaande mechanismen hiervoor zorgen. Het risico dat taakstellingen met taakversobering of -afstoting wordt ingevuld, zou zich niet daarom niet voordoen. Wij zijn in ons onderzoek echter op voorbeelden gestuit die laten zien dat bij de invulling van doelmatigheidskortingen ook wordt gekozen voor taakversobering als bezuinigungsstrategie. Dat vergroot het risico dat taakstellingen onbedoelde of ongewenste effecten hebben. Bovendien vinden wij dat politieke weging niet alleen instemming van de minister, maar ook betrokkenheid van de Tweede Kamer vereist. Daarom vinden we het jammer dat de minister niet een concretere toezegging doet in reactie op onze eerste aanbeveling om de consequenties van kortingen altijd en vooraf expliciet te maken. Vervolgens zou de minister hier ook expliciet op kunnen monitoren. Ook hierbij kan een webdossier zeer behulpzaam zijn.

In het licht van nieuwe, nog door te voeren bezuinigingen is het belangrijk om zicht te houden op gevolgen voor de publieke dienstverlening. Ten opzichte van de door het kabinet-Rutte/Verhagen opgelegde taakstellingen van € 18 miljard wordt de komende periode, als gevolg van het begrotingsakkoord en het regeerakkoord-Rutte/Asscher, nog eens

€ 28,4 miljard extra bezuinigd. Inzicht in de effecten van deze taakstellingen op budgetten en taakuitvoering is volgens ons van groot belang om een kwalitatief hoogwaardige taakuitvoering te kunnen blijven waarborgen en het debat daarover goed geïnformeerd te kunnen voeren.

3 Leeswijzer factsheets

17

In hoofdstuk 3 van dit rapport presenteren wij factsheets die wij over 22 uitvoeringsorganisaties hebben opgesteld. De factsheets kennen een vaste opbouw die in dit hoofdstuk wordt toegelicht.²

3.1 Kerngegevens

Op het voorblad van elke factsheet geven we in het tekstblok 'Kerngegevens' een korte typering van de organisatie. We vermelden hier:

- welke taak/taken de organisatie verricht;
- of het een rijksdienst betreft, een baten-lastendienst of een meer op afstand geplaatste rechtspersoon met een wettelijke taak (rwt) respectievelijk een zelfstandig bestuursorgaan (zbo);³
- welke inkomsten (rijksbijdrage, tarieven, premies en/of overige inkomsten) de organisatie had in 2011;
- wat de totale rijksbijdrage voor de organisatie was in 2011;
- hoeveel kosten de organisatie in 2011 heeft gemaakt voor personeel en materieel (het 'apparaat');
- hoeveel fte's de organisatie had per eind 2011.

De kerngegevens zijn ontleend aan het jaarverslag 2011 van het (kern)-departement van de organisatie of, in het geval van een rwt/zbo, afkomstig van de uitvoeringsorganisatie zelf.

3.2 Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten of -uitgaven

In een lijngrafiek laten we voor elke organisatie zien hoe de begrote rijksbijdrage (i.e. de totale bijdrage die de organisatie ontvangt vanuit de begroting van het ministerie waaronder zij ressorteert) en de begrote apparaatskosten of -uitgaven van de organisatie zich in de jaren 2011 tot en met 2016 ontwikkelen. De informatie hierover is afkomstig uit de

² Een uitgebreidere toelichting op de afbakening en aanpak van het onderzoek en de door ons gebruikte definities is te vinden in bijlage 2.

³ De begrippen baten-lastendienst, rwt en zbo worden toegelicht in bijlage 2.

ontwerpbegroting 2012 of 2013 en uit de begrotingsadministratie van het departement waaronder de organisatie ressorteert.

18

We gebruiken in de factsheets voor rijksdiensten de term 'apparaatsuitgaven' en voor baten-lastendiensten, rwt's en zbo's de term 'apparaatskosten'. Dit houdt verband met de verschillen tussen de boekhoudkundige systemen die de organisaties gebruiken.⁴

Bij rijksdiensten zijn de apparaatsuitgaven eenvoudigweg de personele en materiële uitgaven. Bij baten-lasten-diensten en rwt's/zbo's omvatten de apparaatskosten de personele kosten en materiële kosten, exclusief afschrijvingskosten en overige lasten (zoals dotaties aan voorzieningen, rentelasten en andere lasten). Dat betekent dat de apparaatskosten hier niet samenvallen met de 'lasten' in de begroting en jaarrekening.

3.3 Ingeboekte bezuinigingen op apparaatsuitgaven op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen

In een tweede grafiek laten we voor elke organisatie de ontwikkeling zien van de taakstellingen als gevolg van bezuinigingen van rijkswege voor de jaren 2011 tot en met 2016. Het gaat om:

- de € 231 miljoen doelmatigheidskorting voor 2012, als onderdeel van het bezuinigingspakket van het vierde kabinet-Balkenende;
- de generieke taakstelling van 1,5% netto per jaar voor de periode 2013-2015;
- specifieke taakstellingen die samenhangen met beleidsextensiveringen of met verschuivingen van beleids- of uitvoeringsverantwoordelijkheid naar andere organisaties.

De informatie in deze grafiek is afkomstig uit de ontwerpbegroting 2012 of 2013 en uit de departementale begrotingsadministraties.

3.4 Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatsuitgaven en bezuinigingen

Voor elke organisatie geven we op de factsheets vervolgens een kwalitatieve toelichting op de ontwikkelingen in de rijksbijdragen, apparaatsuitgaven (c.q. -kosten) en taakstellingen zoals die in de grafieken zijn gepresenteerd. De informatie is afkomstig uit zowel niet-openbare bronnen als openbaar toegankelijke bronnen, zoals jaarverslagen en Tweede Kamerstukken.

⁴ Dit verschil wordt toegelicht in bijlage 2.

Met de in dit tekstblok vermelde 'generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015)' bedoelen we:

- 1 x 1,5% doelmatigheidskorting van het vierde kabinet-Balkenende (Miljoenennota 2011) voor het jaar 2012; en
- 3 x 1,5 % generieke efficiencykorting van het kabinet-Rutte/Verhagen voor de periode 2013-2015.

Voor de meeste uitvoeringsorganisaties geldt daarnaast dat over één of meer jaren geen loon- en prijsbijstelling plaatsvindt. We benoemen het financiële effect daarvan voor uitvoeringsorganisaties alleen in die gevallen waar het (in absolute en relatieve zin) een omvangrijk deel van de totale bezuiniging uitmaakt (zoals het geval is bij de Belastingdienst).

3.5 Geplande invulling van bezuinigingen

In een volgend tekstblok geven we op elke factsheet een kwalitatieve toelichting op de wijze waarop de uitvoeringsorganisatie invulling zegt te geven aan de opgelegde taakstellingen. We brengen de bezuinigingsmaatregelen onder in een aantal categorieën: 'Zuiniger en efficiënter werken', 'Minder taken/versoering taakuitvoering' en 'Anders'. Bij de laatste categorie kan het gaan om het verwerven van alternatieve inkomsten. We hebben deze maatregelen niet op hun werking onderzocht.

3.6 Eerdere bezuinigingen

In het laatste tekstblok van elke factsheet lichten we toe of en in welke mate een organisatie is geraakt door eerdere bezuinigingen.

4 Factsheets over 22 uitvoeringsorganisaties

21

Op de pagina's hierna volgen, alfabetisch geordend, factsheets van onderstaande 22 uitvoeringsorganisaties. In bijlage 1 staan de uitvoeringsorganisaties vermeld per departement.

- Agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR)
- Agentschap NL
- Autoriteit Financiële Markten (AFM)
- Belastingdienst
- Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)
- Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ)
- Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)
- Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
- Inspectie Jeugdzorg (IJZ)
- Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)
- Inspectie SZW
- Inspectie van het Onderwijs
- Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ)
- Nationaal Archief
- Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO)
- Nederlandse Publieke Omroep (NPO)
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
- Openbaar Ministerie (OM)
- Rijkswaterstaat (RWS)
- Sociale Verzekeringsbank (SVB)
- Staatsbosbeheer (SBB)
- Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)

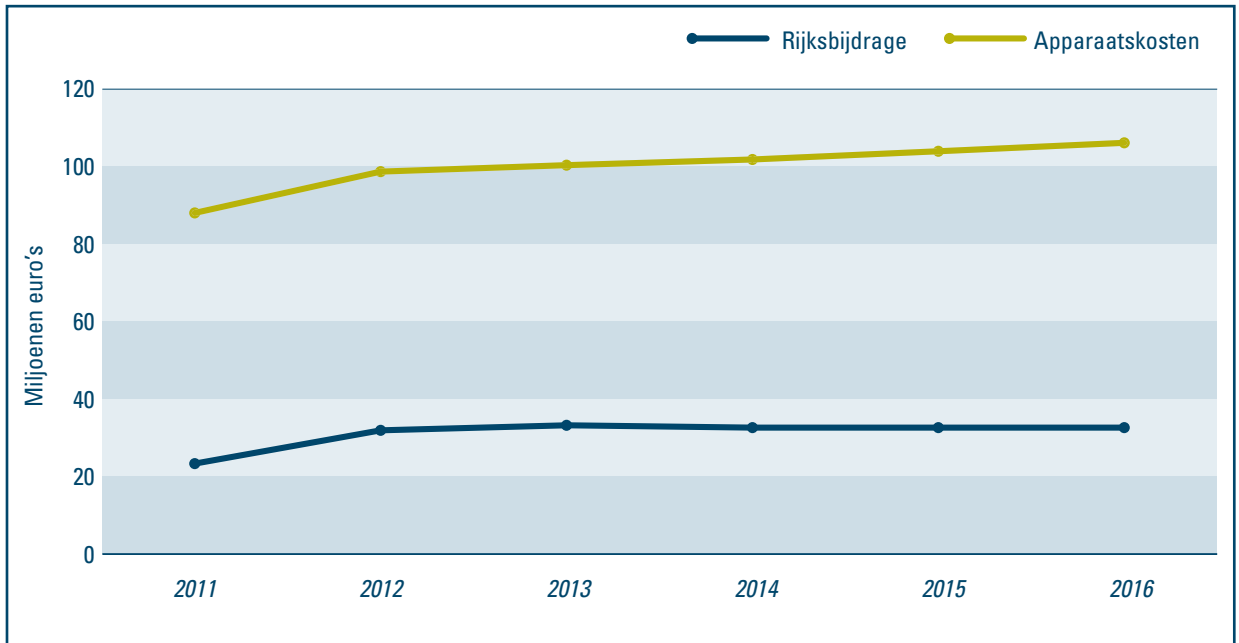
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten

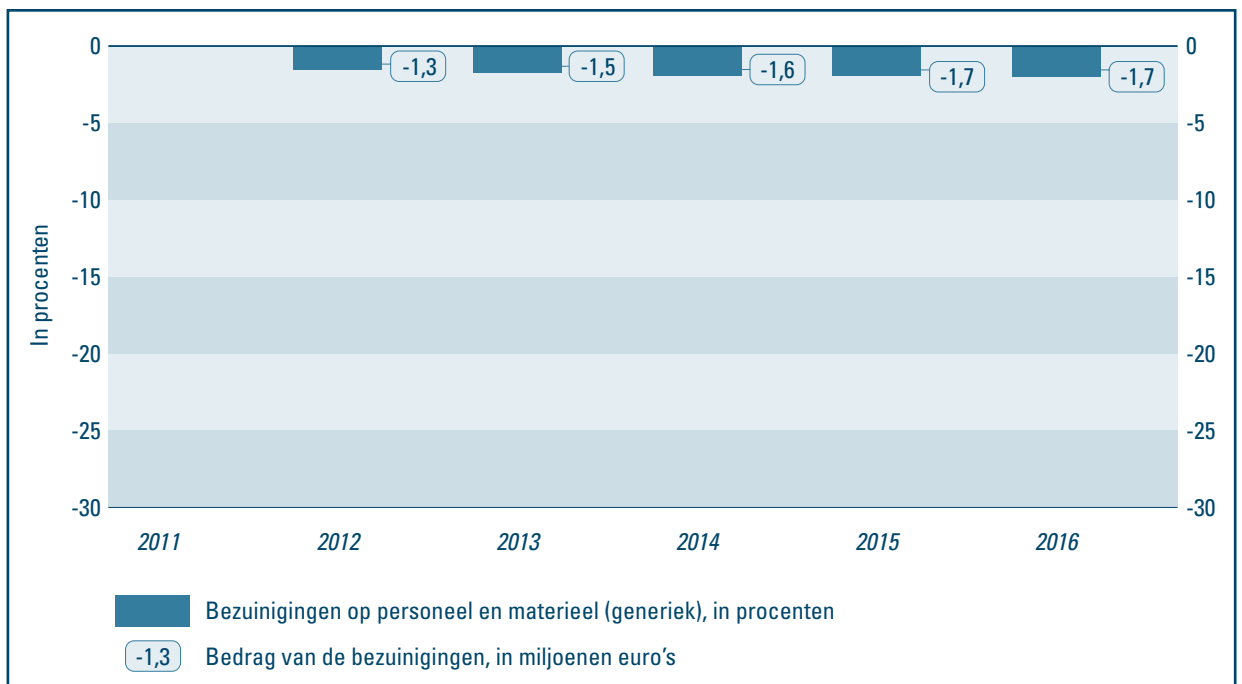
Kerngegevens (2011)

Taak	Het agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten beheert de stelsels van de identiteitsgegevens van burgers in Nederland en produceert identiteits- en reisdocumenten.
Type organisatie	Baten-lastendienst
Financiering	Begroting 30%, overige inkomsten 70% (geïnde tarieven)
Rijksbijdrage	€ 36 miljoen
Apparaatskosten	€ 103 miljoen
Aantal fte's	70

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten 2012

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: **-2,0%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

In de periode 2011-2016 stijgt de rijksbijdrage voor het agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR) met € 9,3 miljoen. Dit betekent niet dat het agentschap bij de bezuinigingen wordt ontzien. De rijksbijdrage stijgt omdat er tegelijkertijd beleidsintensiveringen plaatsvinden. Zo ontvangt het agentschap BPR € 2,7 miljoen extra voor de uitvoering van nieuwe taken die het krijgt in het kader van de Wet basisregistratie personen, waaronder de implementatie van de Registratie Niet-Ingezetenen. Daarnaast wordt het agentschap BPR verantwoordelijk voor de persoonsinformatievoorziening Caribisch Nederland.

Verder stijgt in 2012 de rijksbijdrage ten opzichte van 2011 met € 10 miljoen in verband met de jeugdentiteitskaart. Het betreft hier een bijdrage van het Ministerie van BZK, bedoeld om de kaart in prijs vergelijkbaar te kunnen laten zijn met het bijschrijven van een kind in het paspoort van de ouders.

In de periode 2011-2016 nemen de apparaatskosten toe met € 18,1 miljoen. De verklaring hiervoor is dat de apparaatskosten meebewegen met het aantal uit te geven reis- en identiteitsdocumenten. Daarnaast is de hierboven genoemde subsidie van € 10 miljoen in de apparaatskosten verwerkt.

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatskosten van het agentschap BPR bedraagt € 1,7 miljoen vanaf 2016. In dit bedrag zijn de volgende bezuinigingen van het kabinet-Rutte/Verhagen meegenomen:

- de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015);
- de additionele apparaatstaakstelling.

Het agentschap BPR factureert de gebruikers van de gemeentelijke basisadministratie en afnemers van reisdocumenten tegen een kostendekkend tarief. In deze tarieven, die worden vastgesteld in overleg met het Ministerie van BZK, zijn de apparaatskosten verwerkt. Ook dekt de rijksbijdrage het beheer van de diverse registers.

Het Lenteakkoord heeft geen gevolgen voor het agentschap BPR.

Geplande invulling van bezuinigingen

Het Ministerie van BZK heeft de bezuiniging op de apparaatskosten van het agentschap BPR verwerkt in de afspraken die met het agentschap zijn gemaakt over de kostprijzen van de diverse producten en beheerstaken.

Zuiniger en efficiënter werken (100%):

Het agentschap BPR vult de opgelegde bezuiniging geheel in door efficiencyvergroting in de bedrijfsvoering. Maatregelen zijn onder meer: gebruikmaken van 'shared service'-organisaties, vervanging van inventaris uitstellen en meer gebruikmaken van personeel op basis van flexibele inzet in plaats van vaste contracten.

Eerdere bezuinigingen

In de periode 2006-2011 is het personeelsbestand van het agentschap BPR in het kader van het Programma Vernieuwing Rijksdienst teruggebracht van 87 naar 70 fte's.

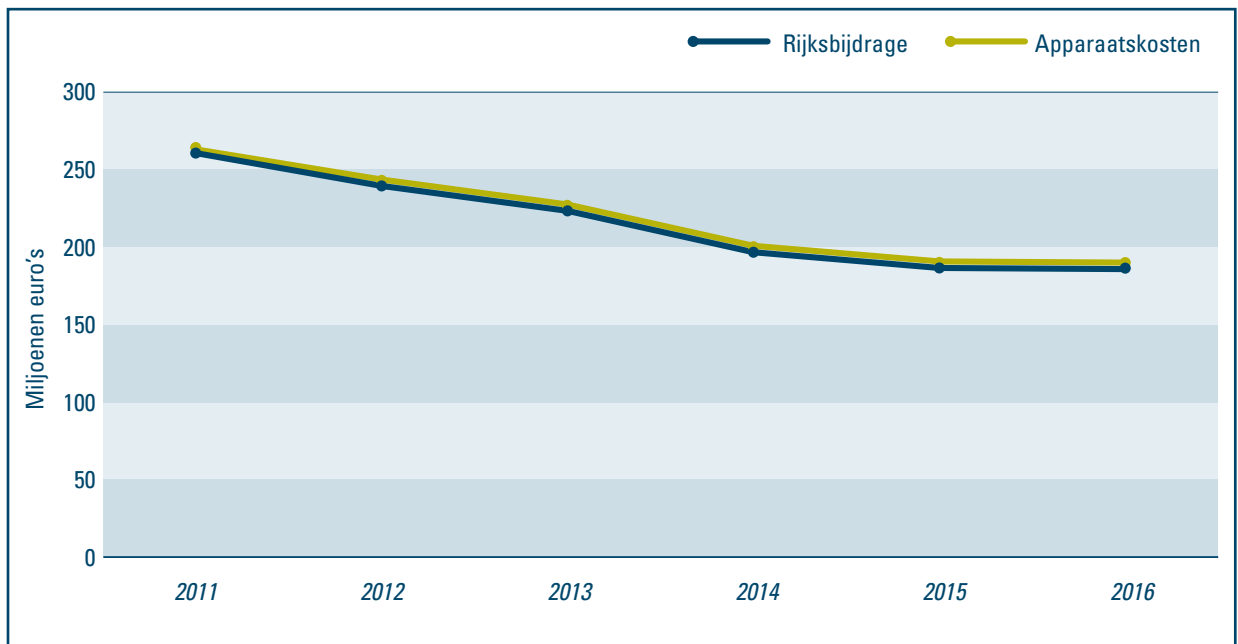

Ministerie van Economische Zaken

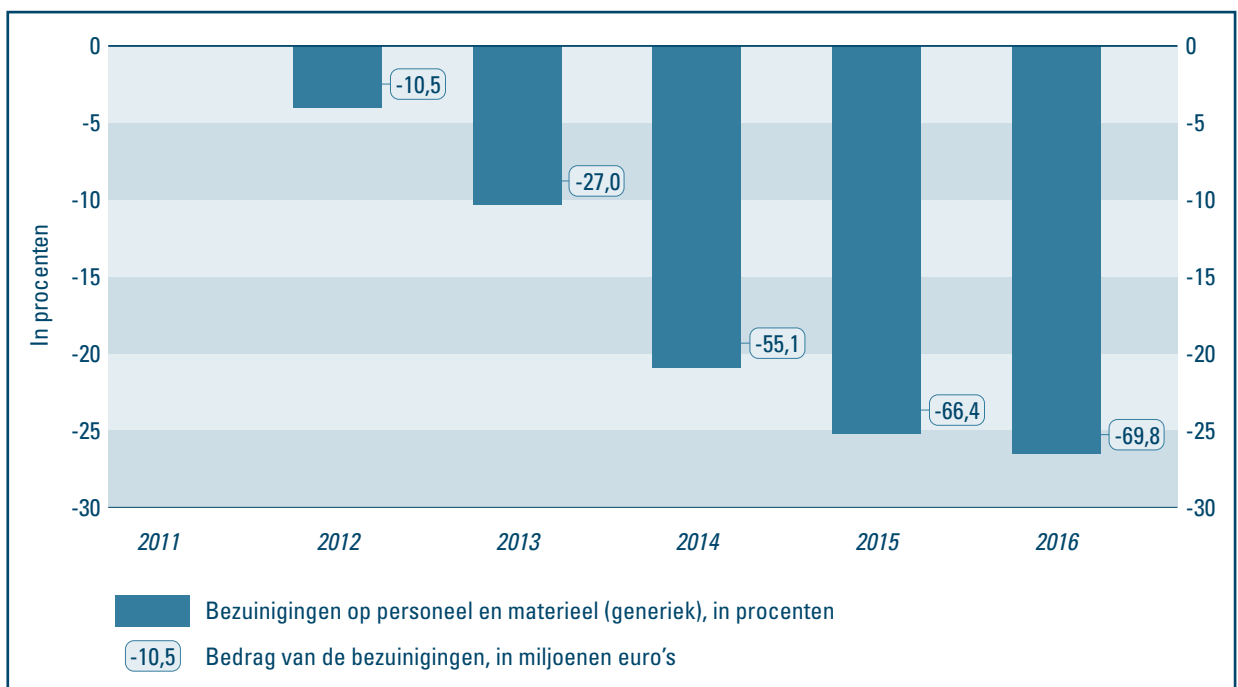
Agentschap NL

Taak	<p>Agentschap NL voert rijksoverheidsbeleid uit op het gebied van duurzaamheid, innovatie en internationaal ondernemen. Concrete taken die het agentschap hiertoe verricht zijn onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none">• geven van voorlichting en advies over internationaal ondernemen, intellectueel eigendom, duurzame energie en de implementatie van milieubeleid;• financieren van kredieten en subsidies voor ondernemerschap, innovatie, duurzame energie, energie-efficiency en internationaal ondernemen;• internationale matchmaking tussen bedrijven, aantrekken van buitenlandse investeringen, opzetten van handelsmissies;• uitvoeren van wet- en regelgeving op het terrein van milieu- en duurzaamheidsprestaties, afval- en bodembeleid en octrooiverlening. <p>De belangrijkste doelgroepen van Agentschap NL zijn ondernemers, onderzoekers en decentrale overheden.</p>
Type organisatie	Baten-lastendienst
Financiering	Begroting 98%, overige inkomsten 2% (bijdragen van de Europese Unie EU en decentrale overheden)
Rijksbijdrage	€ 261,5 miljoen; daarnaast ontvangt Agentschap NL programmagelden van de rijksoverheid (2011: betalingen € 1.893,7 miljoen, verplichtingen € 17.964,1 miljoen)
Apparaatskosten	€ 249,1 miljoen
Aantal fte's	2.169

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: **-26,5%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

De rijksbijdrage voor Agentschap NL neemt in de periode 2011-2016 af met € 75 miljoen tot € 186 miljoen. De geraamde apparaatskosten voor deze periode nemen in gelijke mate af. Deze dalende lijn is gebaseerd op een inschatting van het volume en de aard van het opdrachtenpakket van Agentschap NL in de periode 2011-2016.

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatskosten van Agentschap NL bedraagt € 69,8 miljoen. In dit bedrag zijn de volgende bezuinigingen meegenomen:

- de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015);
- de additionele apparaatstaakstelling van 17% voor Agentschap NL;
- de taakstelling 'Versobering bedrijfsvoering Rijksdienst' (begroting 2010).

In het totale bezuinigingsbedrag van € 69,8 miljoen is een besparing van € 8,7 miljoen verdisconteerd die moet worden gerealiseerd door de fusie van Agentschap NL met Dienst Regelingen. Nog eens € 8,3 miljoen behelst een generieke taakstelling.

De resterende bezuiniging van € 52,8 miljoen op de apparaatskosten heeft de minister van EZ ingevuld door uit te gaan van een krimp in het opdrachtenpakket van Agentschap NL (aangezien in het regeerakkoord-Rutte/Verhagen een vermindering van het aantal subsidies is overeengekomen). De minister gaat ervan uit dat de beleidsdirecties van de subsidieverstrekende departementen (vooral EZ, maar in mindere mate ook BZK, IenM, OCW en SZW) voor € 53,9 miljoen minder aan subsidiegerelateerde opdrachten verstrekken aan Agentschap NL, en heeft dit verrekend met € 1,1 miljoen die Agentschap NL dan minder aan ICT-kosten kwijt zal zijn.

Het Lenteakkoord omvat twee beleidsintensiveringen die een uitbreiding van het opdrachtenpakket van Agentschap NL tot gevolg hebben: de 'Subsidieregeling zonnepanelen' (€ 1 miljoen) en de 'Research & Development Aftrek' (€ 7,5 miljoen).

Geplande invulling van bezuinigingen

Agentschap NL geeft aan maar beperkt te kunnen sturen op het realiseren van de ingeboekte taakstelling van € 69,8 miljoen, om twee redenen:

- Agentschap NL is opdrachtnemer en voert het opdrachtenpakket uit dat de opdrachtgevers aan Agentschap NL toedelen. Het agentschap heeft zelf geen invloed op de stijging of daling in het opdrachtevolumen. De beleidsdirecties van de departementen bepalen hoe zij de opgelegde taakstelling op het beleidsbudget wensen te realiseren.
- Agentschap NL kan slechts beperkt invloed uitoefenen op de manier waarop het zijn opdrachten uitvoert. Als het beleidsbudget van opdrachtgevers afneemt, kan het agentschap opdrachtgevers adviseren om wijzigingen aan te brengen in de instrumenten waarmee de opdracht moet worden uitgevoerd. Het scala van instrumenten is groot: subsidieprogramma's, fiscale instrumenten, netwerkbijeenkomsten, handelsmissies, garanties, octrooien, (inter)nationale samenwerking en vormen van publiek-private samenwerking. Zodoende kan een krimpend beleidsbudget toch gepaard gaan met een grotere inzet van het apparaat van Agentschap NL.

De hoogte van de taakstelling (€ 69,8 miljoen) wordt door Agentschap NL wel gebruikt als richtinggevend kader bij het invullen van de bedrijfsvoering (personeelsbeleid gericht op uitstroom en flexibiliteit, huisvesting, ICT). De omvang van de overhead 'ademt mee' met de omvang van het uit te voeren opdrachtenpakket.

Zuiniger en efficiënter werken

- efficiëntere organisatiestructuur, vooruitlopend op de fusie tussen Agentschap NL met Dienst Regelingen (fusiedatum naar verwachting 2015; opbrengst onbekend);
- opbrengsten van programma 'Compacte Rijksdienst' (opbrengst onbekend);
- digitaliseren van processen en bundelen van activiteiten waardoor met inzet van minder uren vergelijkbare output kan worden geleverd;
- opbrengsten van efficiëntere bedrijfsvoering Ministerie van EZ ('meeliften'), bijvoorbeeld door een scherpere gezamenlijke inkoop (opbrengst onbekend).

Anders

- minder werk door teruglopend opdrachtevolumen.

Eerdere bezuinigingen

Agentschap NL is begin 2010 ontstaan uit de samenvoeging van de Economische Voorlichtingsdienst (EVD), het Octrooicentrum Nederland en SenterNovem. De bezuinigingen die voor 2010 zijn opgelegd, zijn door de drie aparte organisaties in de financiële administratie verwerkt; Agentschap NL is 'met een schone lei' begonnen.

Ministerie van Financiën

Autoriteit Financiële Markten

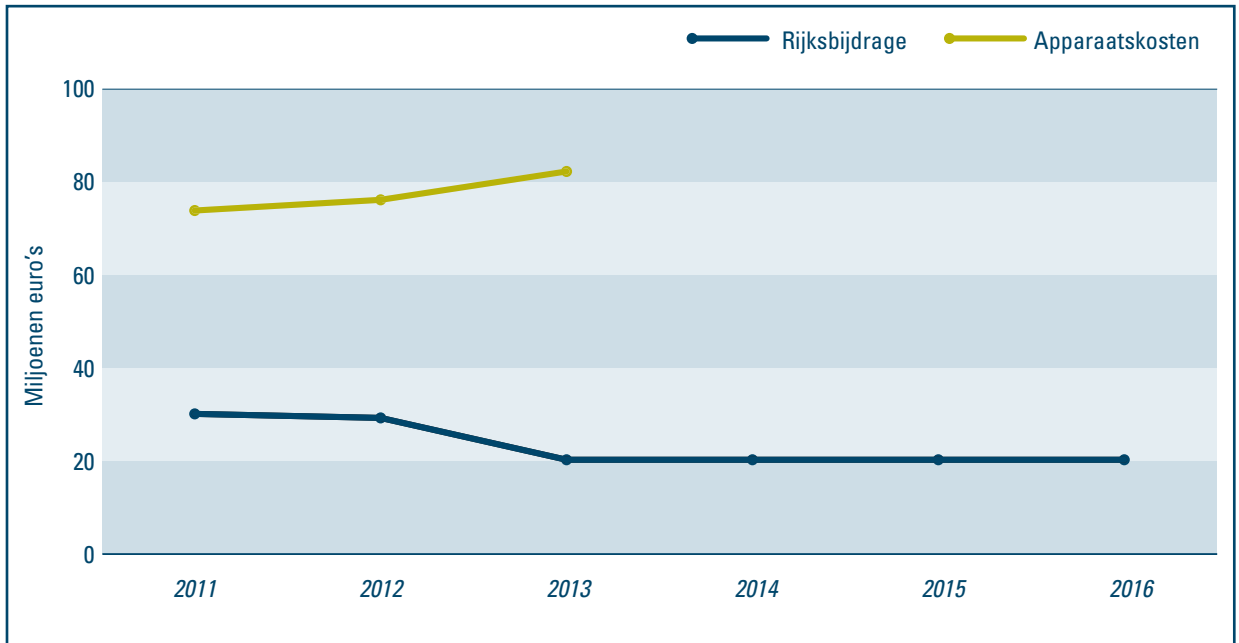
Kerngegevens (2011)

Taak	De Autoriteit Financiële Markten is de Nederlandse gedragstoezichthouder op de financiële markten (sparen, beleggen, verzekeren en lenen).
Type organisatie	Zelfstandig bestuursorgaan
Financiering	Begroting 36,3%, geïnde tarieven 61,6%, overige inkomsten 2,1%*
Rijksbijdrage	€ 28,7 miljoen
Apparaatskosten	€ 73,9 miljoen**
Aantal fte's	483

* Overig: inkomsten uit opgelegde boetes en dwangsommen, huuropbrengsten van de kantoorruimte in Amsterdam, en toetsingskosten die in rekening zijn gebracht bij De Nederlandsche Bank.

** Apparaatskosten exclusief afschrijvingslasten vaste activa (€ 6.355.000) en inclusief de overige bedrijfslasten (€ 15.191.000), bestaande uit huisvestings-, informatiserings- en advieslasten.

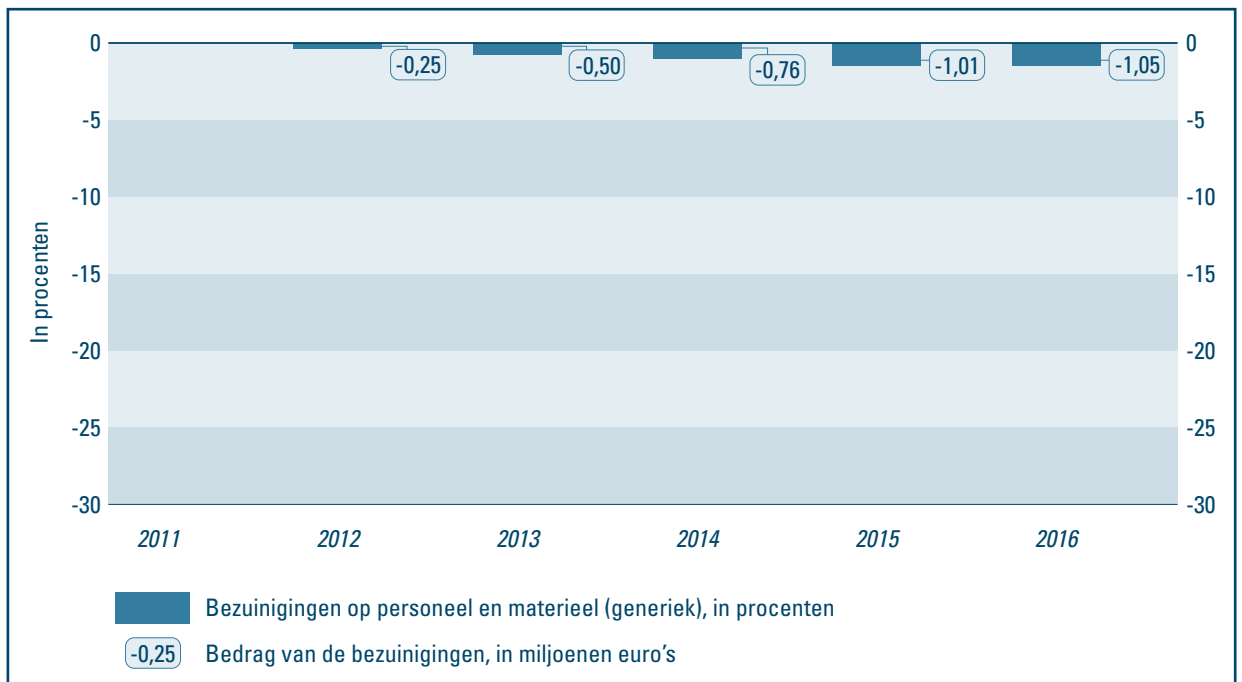
Geraamde rijksbijdragen* en apparaatskosten (opgave AFM)**

* Ingevolge artikel 10 van de Wet bekostiging financieel toezicht komt de rijksbijdrage voor 2013 en opvolgende jaren neer op € 20,3 miljoen (zie 'toelichting ontwikkeling rijksbijdragen'). Dat betekent dat de cijfers opgenomen in rijksbegroting 2012 en 2013 niet langer accuraat zijn. Deze cijfers zullen in de Voorjaarsnota worden aangepast aan de nieuwe situatie.

** Een onderbouwde prognose voor de apparaatsuitgaven in 2014 en daarna kan niet worden gegeven. De geprognosticeerde stijging tussen 2012 en 2013 kan vooral worden verklaard door een uitbreiding van het takenpakket van de Autoriteit Financiële Markten.

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen volgens de begrotingsstaat van Financiën (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: **-1,4%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

In de periode 2008-2011 is de rijksbijdrage aan de Autoriteit Financiële Markten (AFM) naar verhouding jaarlijks flink toegenomen. Deze toename werd hoofdzakelijk veroorzaakt door een verschuiving van preventief naar repressief toezicht en door twee uitspraken van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (Cbb).^{*} Volgens de Wet op het financieel toezicht (Wft) mogen de kosten van repressief toezicht niet worden doorberekend aan marktpartijen maar komen deze voor rekening van de Staat (artikel 1:40). Het Cbb heeft bovendien geoordeeld dat de kosten van bepaalde toezichtactiviteiten niet aan de sector kunnen worden doorberekend.

Om de stijging van de rijksbijdrage een halt toe te roepen wordt de rijksbijdrage met ingang van 2013 berekend volgens een gewijzigde bekostigingssystematiek, die is vastgelegd in de Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft).^{**} Als gevolg van artikel 10 lid 2 sub a Wbft daalt de rijksbijdrage van € 28,7 miljoen in 2011 naar € 20,3 miljoen in 2013.^{***} Het verschil komt voor rekening van de onder toezicht staande instellingen; de heffingen zullen daartoe in 2013 worden verhoogd (artikel 11-13 Wbft). De gewijzigde rijksbijdrage heeft zodoende op dit moment geen consequenties voor de taakuitvoering van de AFM.

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatsuitgaven van de AFM loopt op tot € 1.049.000 in 2016. In dit bedrag zijn de volgende bezuinigingen meegenomen:

- de 1,5% doelmatigheidskorting van het vierde kabinet Balkenende (2012);
- de generieke efficiencykorting van drie maal 1,5% (2013-2015).

De eerste taakstelling is ingeboekt in 2012, de tweede taakstelling is ingeboekt vanaf 2013 en loopt door tot 2018 (zie grafiek 'Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten'). Als gevolg van de Wbft is de tweede taakstelling deels in de verlaagde rijksbijdrage verdisconteerd.

Het Lenteakkoord heeft geen gevolgen voor de AFM.

^{*} Cbb 23 juni 2011, zaak nr. 10/424; Cbb 18 juni 2008, zaak nrs. 07/183 en 07/184.

^{**} Andere redenen voor invoering van de Wbft: minder grote wisselingen in de jaarlijkse heffingen (iedere heffingscategorie betaalt vijf jaar lang een vast percentage van de begroting) en duidelijkheid over welk deel van de toezichtskosten ten laste komen van de Staat en welk deel wordt gedragen door de markt.

^{***} Deze rijksbijdrage van € 20,3 miljoen benadert de rijksbijdrage aan de AFM in de periode voorafgaand aan de economische en financiële crisis. Aanvullend is er financiering vanuit het Rijk voor het toezicht op de BES-eilanden.

Geplande invulling van bezuinigingen

Anders

De inkomsten die wegvallen als gevolg van de verlaagde rijksbijdrage worden volledig doorberekend aan de markt (de onder toezicht staande instellingen). Als gevolg van de Wbft zullen de heffingen in de verschillende heffingscategorieën in 2013 stijgen.

Eerdere bezuinigingen

In het kader van het Programma Vernieuwing Rijksdienst zijn er aan de AFM al eerder bezuinigingen opgelegd. In de periode 2008-2011 kreeg de AFM een taakstelling van 8% opgelegd, gerekend vanuit de begroting 2007. Deze taakstelling is gerealiseerd door een efficiencyslag (onder andere verhuur deel van de huisvesting) en is niet van invloed geweest op de inrichting en uitvoering van het toezicht.

Ministerie van Financiën

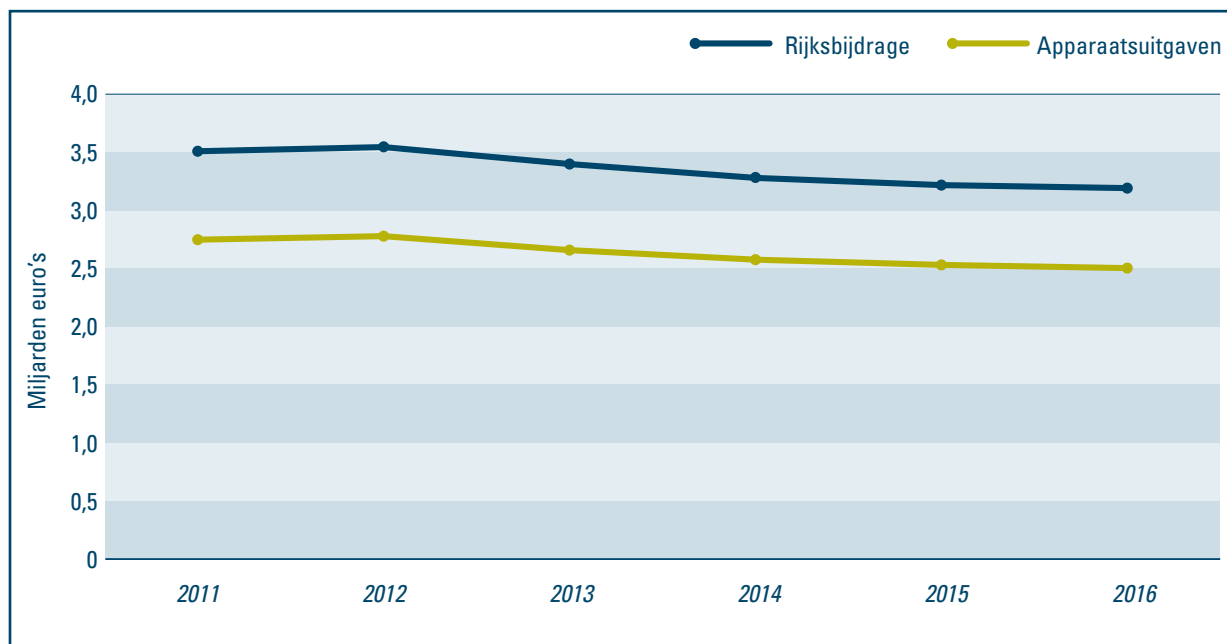
Belastingdienst

Kerngegevens (2011)

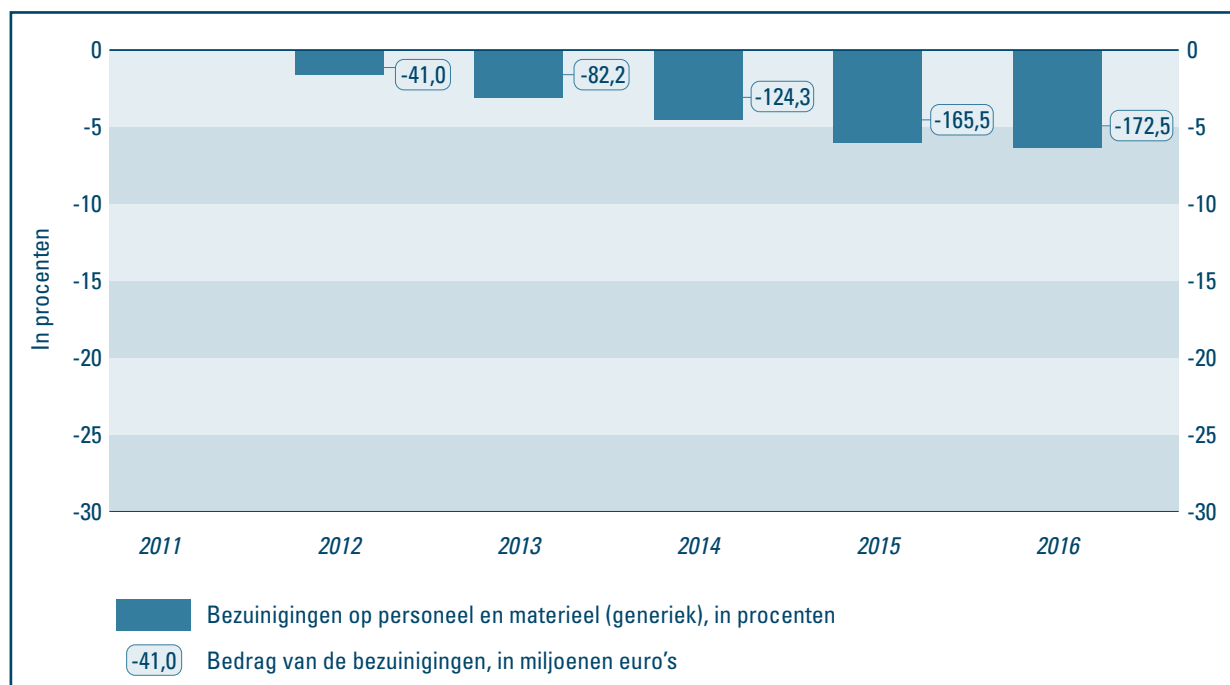
Taak	De Belastingdienst heft, controleert en int de rijksbelastingen, spoort fiscale, economische en financiële fraude op, verzorgt de uitbetaling van inkomensafhankelijke toeslagen voor huur, zorg, kinderen en kinderopvang, houdt toezicht op de in-, uit- en doorvoer van goederen en op de naleving van de fiscale wet- en regelgeving.
Type organisatie	Rijksdienst
Financiering	Begroting 100%
Rijksbijdrage	€ 3.380,2 miljoen
Apparaatsuitgaven	€ 2.788,2 miljoen
Aantal fte's	29.010*

* De bezetting is afgebouwd van 29.964 (begin 2011) naar 29.010 (eind 2011).

Geraamde rijksbijdragen en apparaatsuitgaven (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatsuitgaven op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: **-6,2%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatsuitgaven en bezuinigingen

In de periode 2011-2016 daalt de rijksbijdrage voor de Belastingdienst met € 317.118.000 (9,0%). De rijksbijdrage omvat zowel de apparaats- als de programmauitgaven van de Belastingdienst. Programmauitgaven zijn in het geval van de Belastingdienst met name de uitgaven aan heffings- en invorderingsrente.*

De Belastingdienst moet per 2015 een besparing op de apparaatsuitgaven zien te bereiken van circa € 395 miljoen. Deze taakstelling valt uiteen in drie onderdelen:**

- De taakstellingen opgelegd door het kabinet-Rutte/Verhagen. Deze hebben alleen betrekking op de apparaatsuitgaven en lopen op van € 40.988.000 in 2012 tot € 172.464.000 in 2016 (zie tweede grafiek), en lopen tot 2018 nog verder op.
- De taakstelling van het vierde kabinet-Balkenende. Deze taakstelling is in de periode 2008-2011 trapsgewijs ingeboekt, maar heeft een structureel karakter en loopt op van € 8.093.000 tot € 140.353.000 in 2015.
- Het niet-compenseren voor loon- en prijsbijstellingen voor in totaal circa € 90 miljoen.

In grafiek 2 hierboven zijn de gevolgen van het Lenteakkoord niet verwerkt.

* Heffings- en invorderingsrente (per 2013: belastingrente) is de rente die de Belastingdienst in rekening brengt over belastingaanslagen voor burgers en bedrijven. Hierbij kan het gaan om een bedrag dat zij aan de Belastingdienst verschuldigd zijn, maar ook om een bedrag dat zij van de Belastingdienst moeten ontvangen. Het betreft hier dus zowel inkomsten als uitgaven van de Belastingdienst.

** De taakstellingen van het vierde kabinet-Balkenende en van het kabinet-Rutte/Verhagen tellen voor de Belastingdienst op tot een bedrag van circa € 312 miljoen. De resterende taakstelling betreft het niet uitkeren van loon en prijsbijstellingen.

Geplande invulling van bezuinigingen

In het Beheerverslag 2011 van de Belastingdienst wordt informatie gegeven over de manier waarop de taakstellingen worden ingevuld.

Sober en efficiënter werken

- Reductie van benodigde capaciteit door stroomlijning van administratieve processen en uitvoeringsprocessen. Voorbeelden: kostenreductieprogramma binnen de informatievoorzieningsketen; samenvoeging van de afhandeling van verzoeken om teruggaaf van ingehouden dividendbelasting en van suppletieaangiftes omzetbelasting.
- Versobering van de bedrijfsvoering. Voorbeelden: minder uitgaven voor onderhoud en huisvesting, publicaties 'digitaal, tenzij' en drukwerk 'zwart/wit, tenzij', reductie van uitgaven voor massamediale campagnes, reductie van budget voor bijzonder belonen, scherpere inkoop.

*Vereenvoudiging wet- en regelgeving ****

- Voor de vereenvoudiging van wet- en regelgeving zijn verschillende voorstellen gedaan. Deze hebben betrekking op het wijzigen van de Registratiewet, het digitaal communiceren met burgers en bedrijven, het digitaliseren van verklaringen over het betalingsgedrag en het koppelen van het kindgebonden budget en de zorgtoeslag aan het proces van de inkomstenbelasting.

*** De staatssecretaris van Financiën heeft aangegeven dat de bezuinigingstaakstelling - die grotendeels met efficiëncymaatregelen wordt ingevuld - alleen volledig kan worden gerealiseerd met behoud van het huidige niveau van dienstverlening en handhaving als er aanvullend sprake is van taakreductie in de vorm van eenvoudiger wetgeving. Kamerstukken II 2011/12, 31 066, nr. 117.

Eerdere bezuinigingen

Zoals hiervoor aangegeven heeft de Belastingdienst sinds 2008 te maken met de taakstellingen van het vierde kabinet-Balkenende. Voor de Belastingdienst betekent dit een bezuiniging oplopend van € 8.093.000 in 2008 tot € 140.353.000 in 2016. Deze taakstelling is verdisconteerd in het hierboven genoemde totaalbedrag van € 395 miljoen dat de Belastingdienst in 2015 moet hebben bezuinigd.

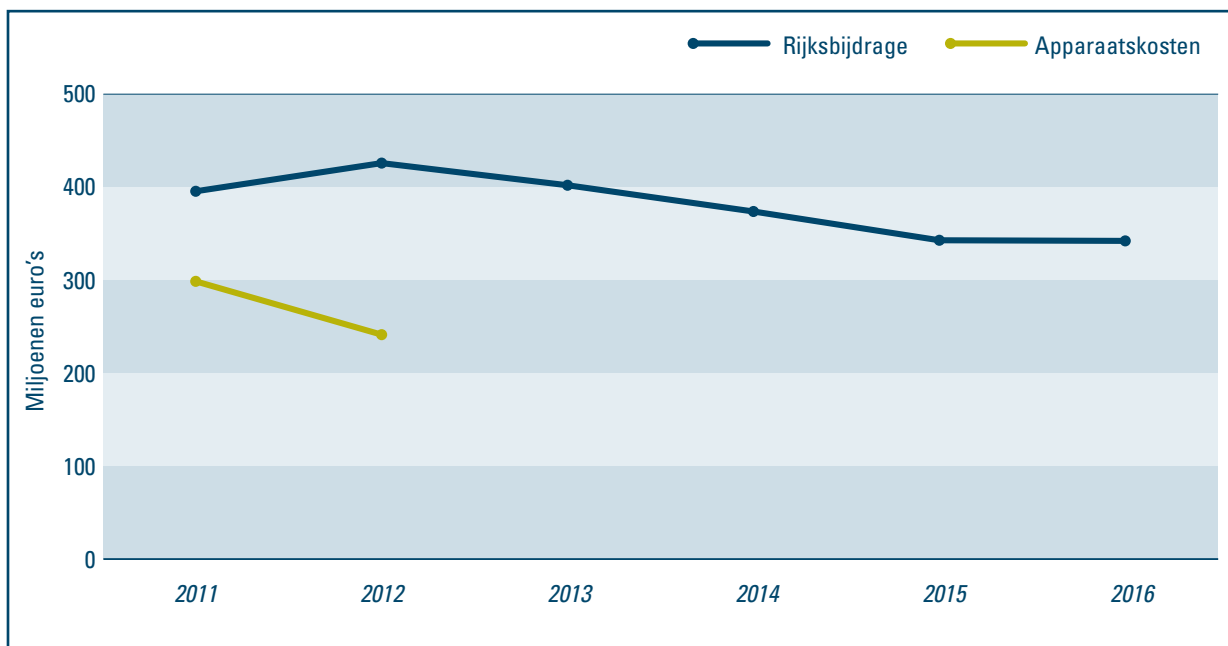
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Kerngegevens (2011)

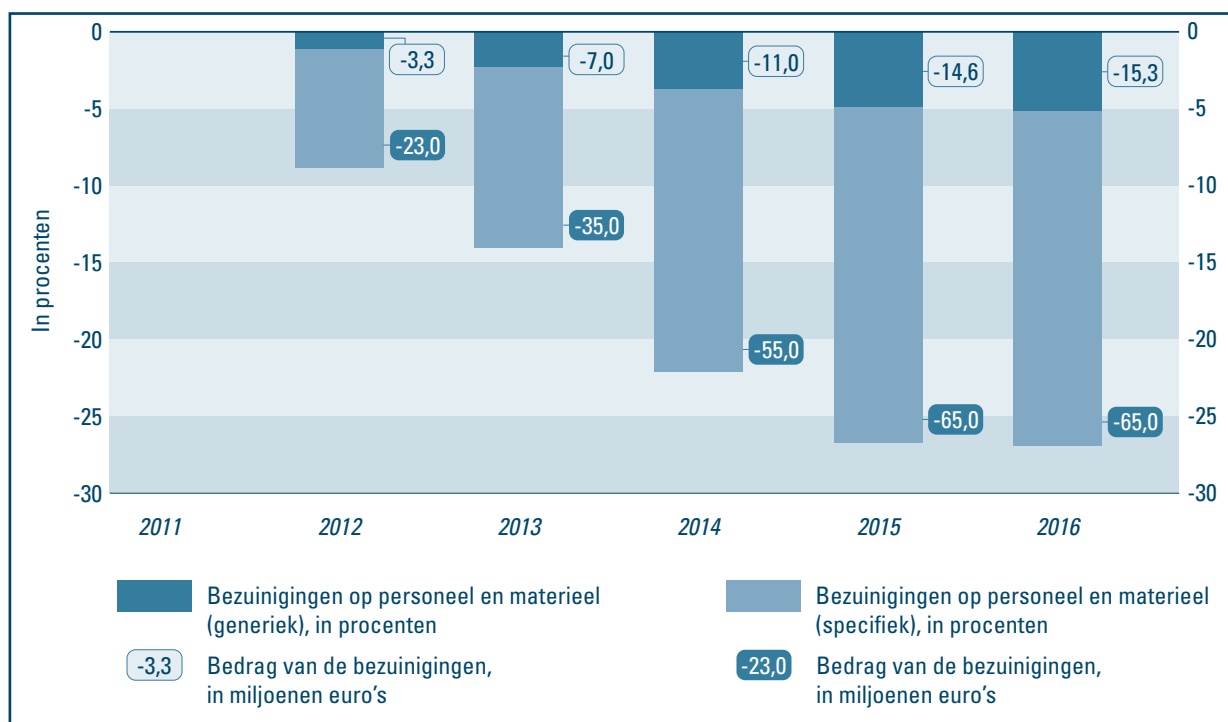
Taak	Opvang van asielzoekers gedurende de asielprocedure. Voorbereiden van asielzoekers op terugkeer naar eigen land of integratie in Nederland.
Type organisatie	Rechtspersonen met een wettelijke taak / zelfstandig bestuursorgaan
Financiering	Begroting 97%, overig 3%
Rijksbijdrage	€ 440 miljoen
Apparaatskosten	€ 261,1 miljoen
Aantal fte's	1.643 (waarvan 163 fte's uitzendkrachten)

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten* (begroting 2012)

* Doordat de instroom en verblijfsduur in de opvang van asielzoekers sterk fluctueert, kan het COA geen betrouwbare raming geven van de apparaatskosten tot en met 2016. Door de fluctuatie is er ook een groot verschil tussen de geraamde apparaatskosten (bovenstaande grafiek) en gerealiseerde apparaatskosten (kernegegevens).

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: **-26,9%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

De rijksbijdrage voor het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) daalt tussen 2011 en 2016 met € 53,3 miljoen (-13,5%). Deze daling hangt voornamelijk samen met een lagere raming van het aantal op te vangen asielzoekers. Daarnaast financiert het Ministerie van BZK het COA vanaf 2013 niet langer op basis van capaciteit maar op basis van daadwerkelijke bezetting. De raming van de benodigde opvangcapaciteit wordt viermaandelijks bijgesteld. Achteraf wordt de bijdrage van het Ministerie van BZK aan het COA definitief vastgesteld op basis van het aantal gehuisveste asielzoekers.* Het te leveren 'product', dat wil zeggen de uitrusting van de opvanglocaties en de prijs daarvan, wordt jaarlijks in overleg met het ministerie vastgesteld.

De apparaatskosten omvatten behalve personeelskosten ook kosten voor beveiliging en de huur van de opvanglocaties. Sommige locaties zijn in het bezit van COA. De kosten hiervan (€ 25,8 miljoen aan afschrijvingen in 2011) zijn niet opgenomen in de apparaatskosten. Ook niet opgenomen hierin zijn de kosten van gezondheidszorg (€ 93,5 miljoen in 2011; voornamelijk voor de zorgverzekering van asielzoekers) en de programma-kosten (€ 57,9 miljoen in 2011; onder andere voor leefgeld voor de asielzoekers).

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatskosten van het COA voortkomend uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen bedraagt € 80,3 miljoen in 2016. Dit bedrag omvat:

- de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015) (donkergrijs in de grafiek);
- een bezuiniging die de gehele vreemdelingenketen omvat in verband met een verwachte terugloop van het aantal asielzoekers en de gemiddelde verblijfsduur die is ingeboekt op het COA en die oploopt tot € 55 miljoen in 2016 (lichtgrijs in de grafiek);**
- een bezuiniging van € 10 miljoen gericht op rationalisatie vastgoed (dit betreft bijvoorbeeld het energiezuiniger maken van de opvanglocaties of de locaties dusdanig opzetten dat ze later nog voor andere doeleinden gebruikt kunnen worden) (lichtgrijs in de grafiek);
- achterblijvende compensatie voor de loon en prijsbijstelling vanaf 2013 (€ 2 miljoen, niet opgenomen in bovenstaande grafiek).

Het Lenteakkoord heeft geen gevolgen voor het COA.

* Wijziging van de financieringssysteematiek leidt niet per definitie tot een daling van de Rijksbijdrage.

** Deze bezuiniging is al ingeboekt, ongeacht de vraag of de verwachte daling van het aantal vreemdelingen zich werkelijk voordoet.

Geplande invulling van bezuinigingen

Zuiniger en efficiënter werken

De generieke bezuiniging op personeel en materieel vult het COA in door vergroting van de interne efficiency en een bezuiniging op de overhead. Op het hoofdkantoor van het COA is per 1 oktober 2012 de eerste fase van de reorganisatie afgerond. Deze generieke bezuiniging is berekend ten aanzien van de apparaatskosten in 2008. Inmiddels is het apparaat van COA gekrompen. De korting daalt niet mee met de dalende subsidiebijdragen.

Minder taken / versobering taakuitvoering

De ketenbrede bezuiniging vult het COA in door een reductie van de opvangcapaciteit. Dit brengt kosten met zich mee, omdat vast personeel moet worden ontslagen. Het absorptievermogen van de organisatie wordt daardoor aangetast: ze is minder flexibel om snel en zonder veel frictiekosten te groeien of te krimpen of nieuwe taken op zich te nemen.

De aanname die ten grondslag ligt aan de ketenbrede bezuiniging, namelijk dat het aantal op te vangen asielzoekers zal dalen, is volgens COA niet helemaal uitgekomen. De bezetting van de opvangcentra daalt minder snel dan de instroom van asielzoekers, doordat de uitstroom achterblijft. Dit komt onder meer door een uitspraak van de Hoge Raad dat gezinnen met kinderen niet op straat mogen belanden. Deze blijven dus in de opvang, ook al is hun asielprocedure afgerond. Daarnaast is in het regeerakkoord-Rutte/Samsom een zogenoemd kinderpardon opgenomen. Hierdoor blijven asielzoekers ook langer in de asielprocedure en dus in de opvang. De vaststelling van de bijdrage van het ministerie aan COA zal dus hoger uitvallen dan aanvankelijk geraamd. De vraag is of de opgelegde bezuiniging in dat geval voldoende ingevuld kan worden.

Besparing zoekt het COA deels ook in versobering van de opvang voor gezinnen, verlaging van het leefgeld, versobering van de beveiliging van locaties en versobering van de gezondheidszorg voor asielzoekers.

Eerdere bezuinigingen

Het COA is de afgelopen jaren in omvang afgenomen doordat de instroom van asielzoekers is afgenomen en de uitstroom is toegenomen. De bij de kernegevens nog genoemde flexibele schil van tijdelijke krachten is inmiddels geheel verdwenen.

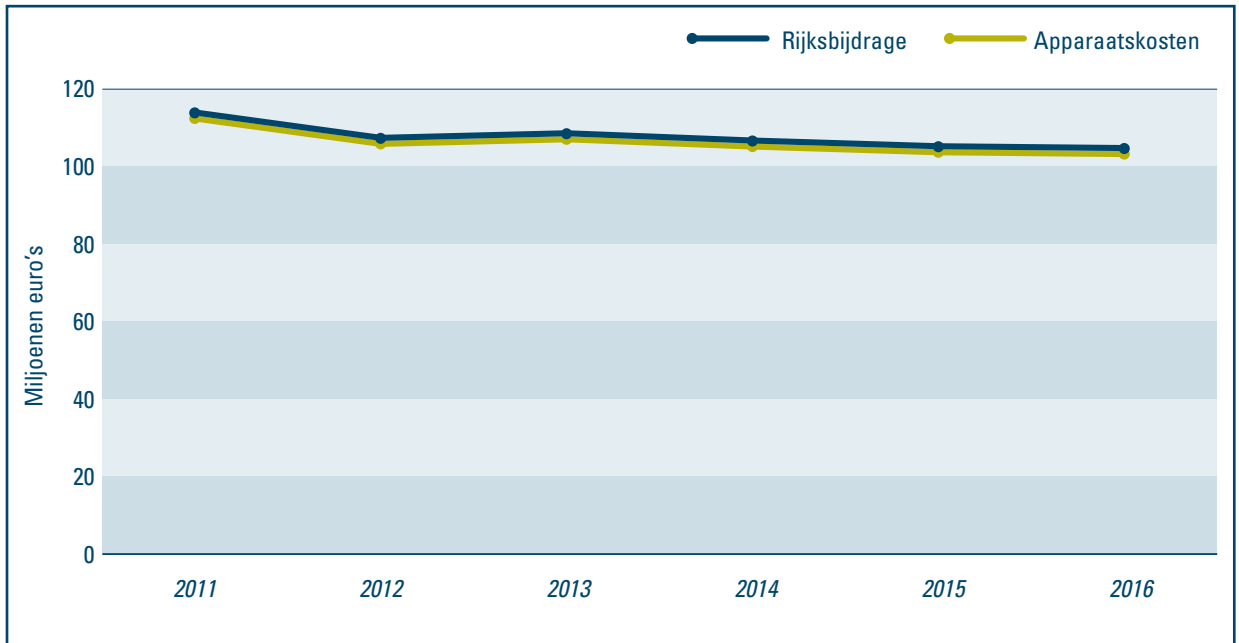
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Centrum Indicatiestelling Zorg

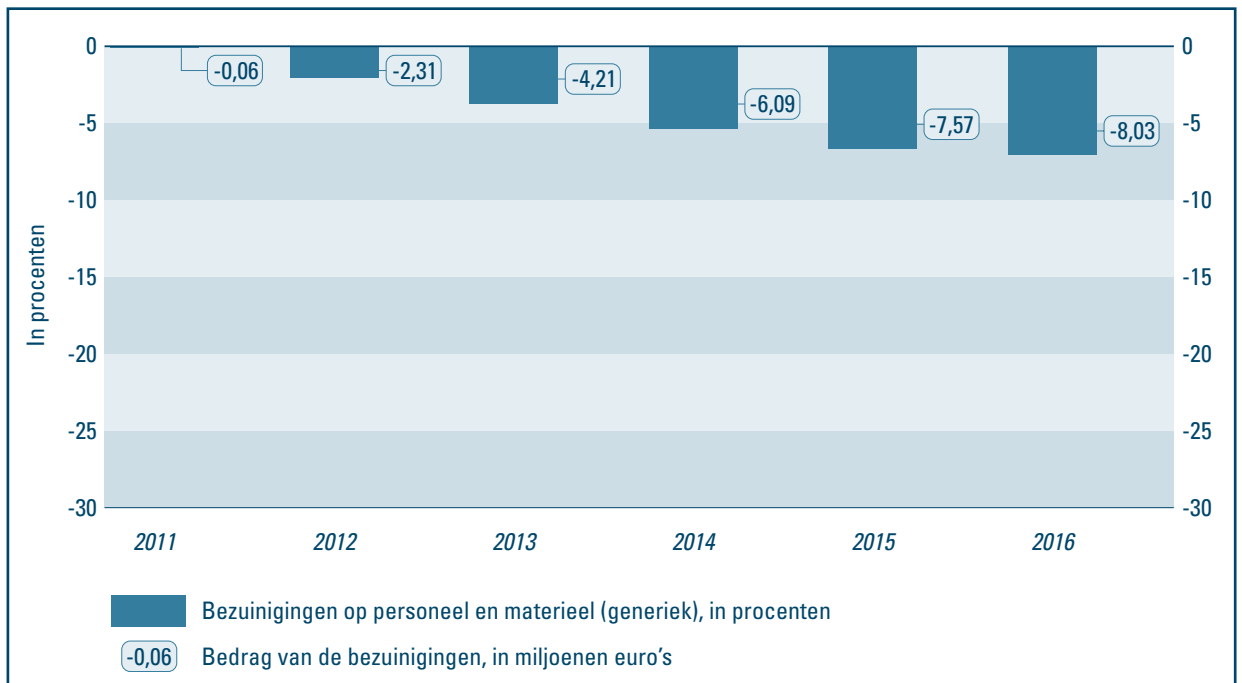
Kerngegevens (2011)

Taak	Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) beoordeelt of mensen recht hebben op AWBZ-zorg.
Type organisatie	Rechtspersoon met een wettelijke taak
Financiering	Begroting 100%
Rijksbijdrage	€ 116,8 miljoen
Apparaatsuitgaven	€ 116,8 miljoen
Aantal fte's	1.353

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: -7%

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatsuitgaven en bezuinigingen

De taakstelling is niet direct aan het CIZ doorgerekend, maar geboekt ten laste van de vrije ruimte op doelstelling 43.2 van de VWS-begroting: 'Voor iedere cliënt is de noodzakelijke zorg beschikbaar'. Uit het budget voor deze doelstelling wordt ook het CIZ gefinancierd. Bij het CIZ lopen trajecten die mogelijk zullen leiden tot een structureel lagere instellingssubsidie. In de periode 2011-2016 daalt de rijksbijdrage voor het CIZ daarom met € 9,2 miljoen. Het gaat dan bijvoorbeeld om vereenvoudiging en mandatering van de indicatiestelling, of het investeren in de opleiding van het eigen personeel. De genoemde trajecten staan los van de opgelegde taakstelling 'kleinere overheid' en zijn gestart als gevolg van eerder opgelegde, deels beleidsmatige taakstellingen. De ingeboekte taakstellingen 'kleinere overheid' worden in dit meer omvattende geheel meegenomen.

In de rijksbijdrage zijn dotaties aan voorzieningen (onder meer vanwege boventaligheid van personeel) niet meegenomen. Voor 2011 bedroegen die dotaties € 18,71 miljoen.

In het kader van het regeerakkoord-Rutte/Verhagen zijn taakstellingen opgelegd als gevolg waarvan CIZ geen indicatiestelling meer zou uitvoeren voor de begeleiding van mensen met een beperking (overheveling naar de Wmo)* en de revalidatie van ouderen (overheveling naar Zvw).** Deze bezuiniging is na de val van het kabinet-Rutte/Verhagen controversieel verklaard. Deze bezuiniging is daarom niet meegenomen in de berekening van bezuinigingen, want de taak wordt nog door het CIZ uitgevoerd.

In het Lenteakkoord is een intensivering van € 15 miljoen overeengekomen, ter bestrijding van fraude met persoonsgebonden budgetten in de zorg. Een nog onbekend gedeelte van dat geld zal door het CIZ worden aangewend. De hoogte van dat bedrag wordt neergelegd in het meerjarencader 2013-2017.

* Deze begeleiding wordt nu bekostigd uit rijksmiddelen, in het kader van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Door de ondersteuning dichterbij de burger te organiseren wilde het kabinet-Rutte/Verhagen geld besparen. Het plan was om de begeleiding over te hevelen van de AWBZ naar de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Vanaf 2013 zou de nieuwe instroom via gemeenten moeten gaan lopen.

** Het inmiddels demissionaire kabinet wilde per 1 januari 2013 de geriatrische revalidatiezorg naar de Zorgverzekeringswet overhevelen. Revalidatiezorg voor ouderen valt nu nog onder de AWBZ. Deze zorg is altijd van korte duur en zou daarom beter in de Zorgverzekeringswet (Zvw) passen.

Geplande invulling van bezuinigingen

Zoals hierboven aangegeven lopen er bij het CIZ trajecten die mogelijk kunnen leiden tot een structureel lagere instellingssubsidie. Ruimte om op de indicatiestelling zelf te bezuinigen is er niet: mensen die een indicatie voor te verlenen zorg aanvragen hebben recht op een beschikking daarover. Ruimte om in algemene zin de doelmatigheid verder te verhogen is er wel, maar het is zaak om te voorkomen dat dit uiteindelijk ten koste gaat van de kwaliteit van de dienstverlening. Immers het CIZ vervult als poortwachter van de AWBZ een cruciale rol bij het in de hand houden van de kosten van de AWBZ. Het Ministerie van VWS en CIZ hebben ervoor gekozen samen te bezien in hoeverre in het proces van indicatiestelling winst te boeken valt. Daarbij kan worden gedacht aan verdergaande mandatering van de indicatiestelling of het verbeteren van de toetsing van aanvragen. Het CIZ en het moederdepartement bezien samen vervolgens welke (neerwaartse) effecten op de uitvoeringskosten van de indicatiestelling mag worden verwacht, en op basis van die berekening wordt vervolgens de rijksbijdrage bepaald.

Eerdere bezuinigingen

Een deel van eerder opgelegde taakstellingen, zoals in het kader van het programma Vernieuwing Rijksdienst, is niet direct doorvertaald naar het CIZ.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

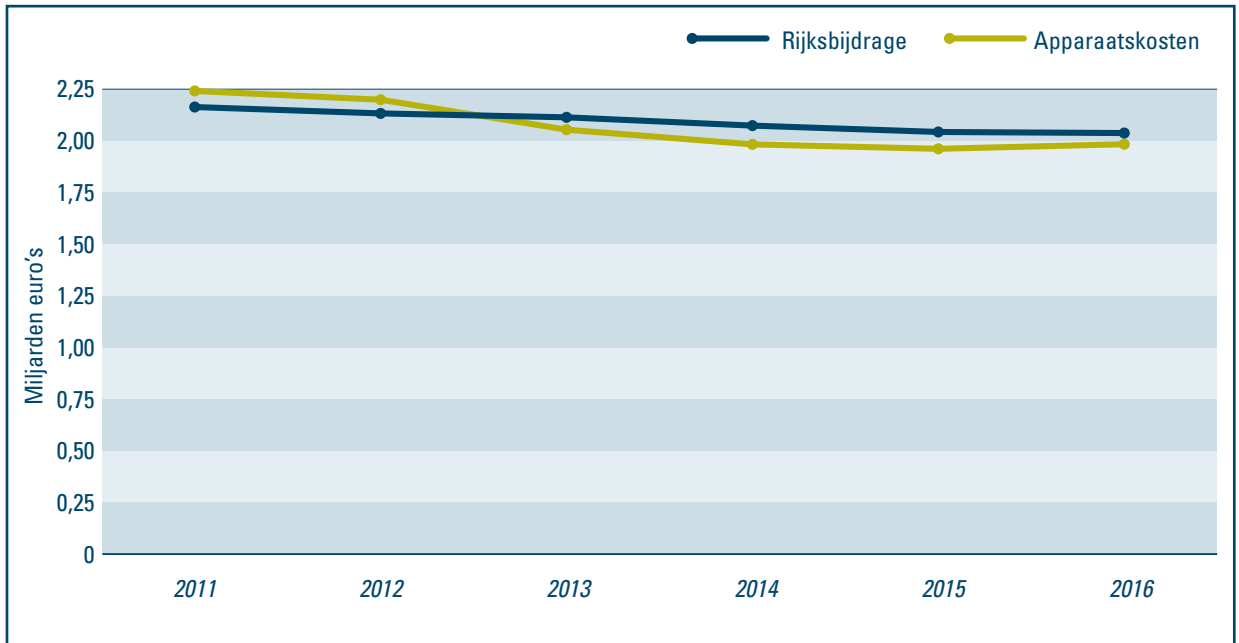
Dienst Justitiële Inrichtingen

Kerngegevens (2011)

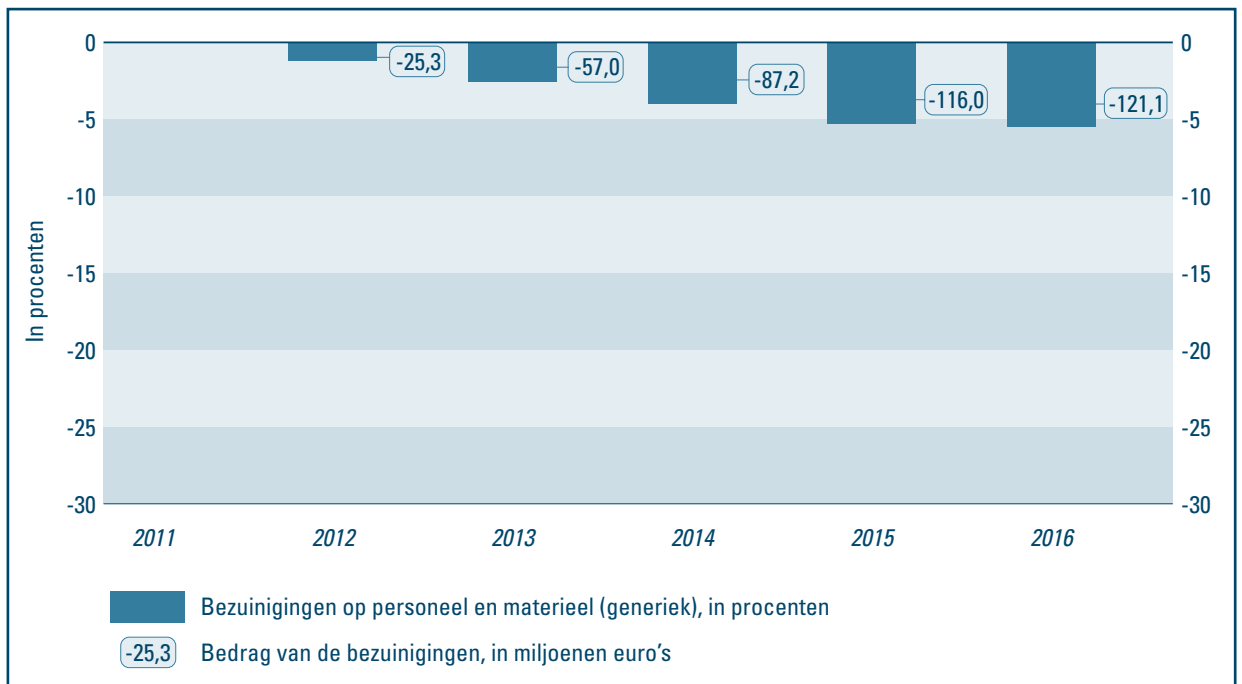
Taak	De Dienst Justitiële Inrichtingen geeft uitvoering aan straffen en vrijheidsbenemende maatregelen die na uitspraak van een rechter zijn opgelegd. Ook zorgt de dienst voor de bewaring van illegale vreemdelingen. De dienst levert hiertoe tegen kostprijs een gedifferentieerd aanbod van detentie-, behandel- en opvangplaatsen.
Type organisatie	Baten-lastendienst
Financiering	Begroting 94%, overige inkomsten 6%*
Rijksbijdrage	€ 2.139 miljoen
Apparaatskosten	€ 2.141 miljoen
Aantal fte's	16.285

* Het gaat hier onder meer om ontvangsten uit het Europees Sociaal Fonds en om inkomsten uit de opvang van Belgische gedetineerden en uit arbeid door gedetineerden.

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: **-5,4%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

In de periode 2011-2016 daalt de rijksbijdrage voor de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) met € 141,3 miljoen.

In diezelfde periode nemen de apparaatskosten af met € 257,8 miljoen. Vanuit de rijksbijdrage worden behalve apparaatskosten ook de (niet weergegeven) kosten voor onder andere afschrijvingen, dotaties bijzondere voorzieningen en rente gefinancierd.

Omdat DJI met de rijksbijdrage de lasten niet geheel kan dekken en de organisatie het gehele eigen vermogen al heeft aangesproken, is een aparte regeling getroffen met het departement (niet opgenomen in de rijksbijdrage zoals weergegeven in grafiek 1 hierboven). Deze regeling houdt in dat DJI in 2011 en 2012 een negatief exploitatie-resultaat mag behalen van maximaal € 81,8 miljoen. Als tegenmaatregel moet in de jaren 2013-2015 juist een positief resultaat worden behaald.

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatskosten van DJI voortkomend uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen bedraagt € 21 miljoen vanaf 2016. Dit bedrag is de optelsom van de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015) op de apparaatskosten.

Daarnaast spelen er de volgende ontwikkelingen waarvoor compensatie vanuit het departement achterwege blijft:

- departementsbrede bezuinigingen die ook aan DJI worden doorberekend;
- gestegen dagprijzen vanwege de loon- en prijsbijstelling en gestegen specifieke personele kosten (voornamelijk forensische zorg), waarvoor DJI geen compensatie krijgt;
- aanloopkosten die voortvloeien uit de afbouw van gevangenis capaciteit (in verband met het afstoten van personeel en vastgoed).*

Het Lenteakkoord (niet opgenomen in verloop rijksbijdrage) heeft als gevolg voor DJI dat er € 102 miljoen extra moet worden bezuinigd. Deze bezuiniging zal worden ingevuld door versobering van het gevangenisregime: er komt minder intensieve begeleiding bij korte gevangenisstraffen en het instrument elektronische detentie wordt vaker ingezet (zie ook hierna).

* Besparing is hierdoor pas op langere termijn mogelijk, terwijl een bezuiniging vaak juist op korte termijn reeds wordt ingeboekt.

Geplande invulling van bezuinigingen

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatskosten van DJI voortkomend uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen komt bovenop een al bestaande budgettaire problematiek bij DJI. De dienst kan om die reden niet één-op-één aangeven welke bezuinigingen gericht op efficiency en taakversobering worden ondervangen door welke capacitaire maatregelen, maatregelen op het gebied van de bedrijfsvoering en beleidsinhoudelijke maatregelen. Hieronder staan enkele maatregelen genoemd die DJI neemt om de opgelegde bezuinigingen (afkomstig van zowel het vierde kabinet-Balkenende, het kabinet-Rutte/Verhagen als het Lenteakkoord) in te vullen.

Zuiniger en efficiënter werken:

- reductie van reservecapaciteit (minder leegstaande cellen);
- een efficiëncyslag op de inkoop;
- uit- of afstellen van investeringen in ICT, gebouwen en activa.

Minder taken/versobering taakuitvoering:

- intensivering van meerpersoonscellen (waardoor minder cellen en medewerkers nodig zijn);
- versobering van de forensische zorg (zowel in dagprijs als in kwantiteit);
- versobering van de gevangenisregimes en toepassen van elektronische detentie.

Eerdere bezuinigingen

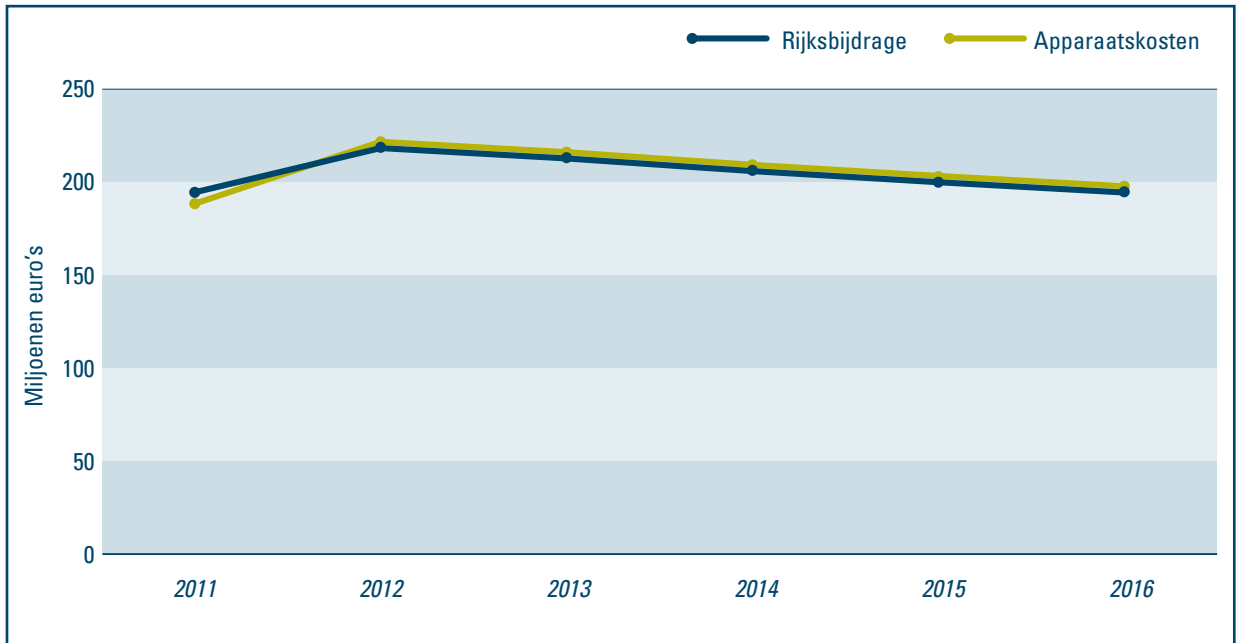
Eerder heeft DJI al te maken gehad met bezuinigingen uit het regeerakkoord van het vierde kabinet-Balkenende. Deze bezuiniging omvatte € 100 miljoen structureel, en is deels gerealiseerd door vergroting van efficiency en deels door het gebruik van meerpersoonscellen en het inkrimpen van reservecapaciteit.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

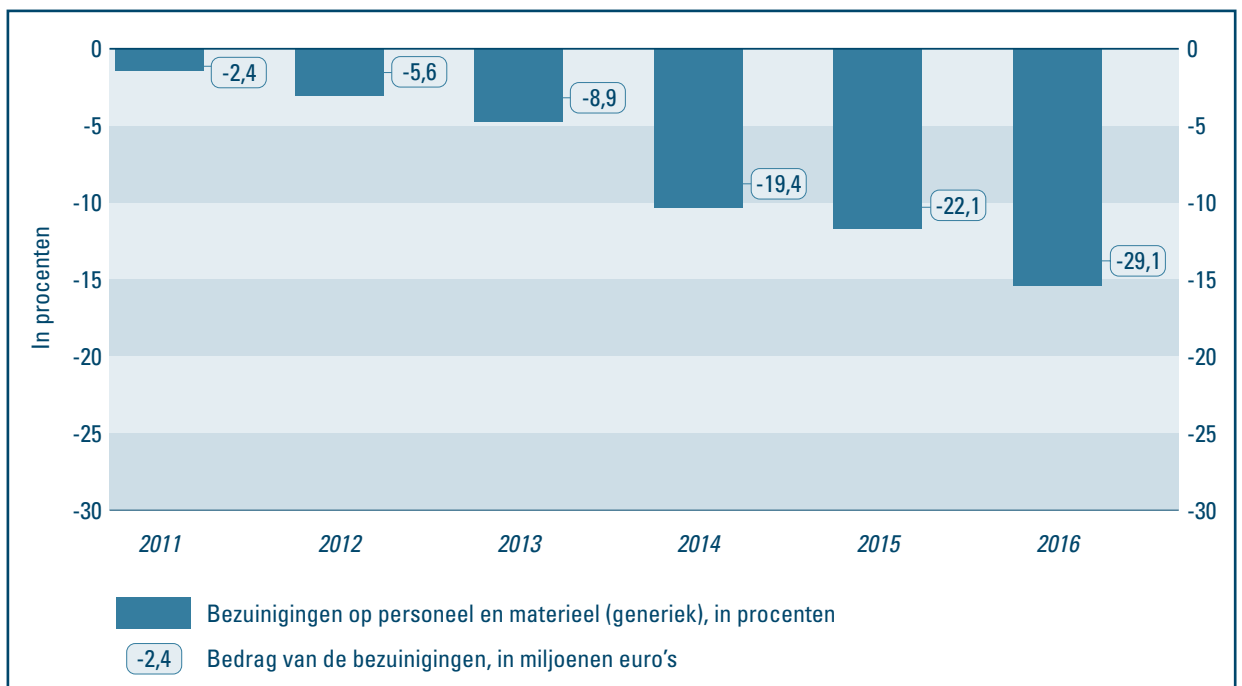
Dienst Uitvoering Onderwijs

Taak	De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) verzorgt namens het Ministerie van Onderwijs de bekostiging van onderwijsinstellingen en de financiering van studenten. DUO voorziet daarnaast onderwijsdeelnemers en onderwijsinstellingen van informatie, organiseert examens en beheert onderwijsgegevens in diverse registraties. Verder voert DUO inburgeringstaken uit voor het Ministerie van BZK. Ten slotte beheert DUO het Landelijk Register Kinderopvang voor het Ministerie van SZW.
Type organisatie	Baten-lastendienst (per 1 januari 2010; per die datum zijn de baten-lastendienst Centrale Financiën Instellingen en het zelfstandig bestuursorgaan IB-Groep samengevoegd tot de Dienst Uitvoering Onderwijs)
Financiering	Begroting 95%, overige inkomsten 5% (waaronder ontvangen examengelden)
Rijksbijdrage	€ 252,3 miljoen voor apparaatskosten. Daarnaast programmagelden (€ 27.600 miljoen voor bekostiging onderwijsinstellingen en € 4.140,4 miljoen voor studenten)
Apparaatskosten	€ 257,8 miljoen
Aantal fte's	1.727

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: **-15,4%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

De rijksbijdrage voor de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) vertoont in de periode 2011-2016 eerst een stijging: in 2012 gaat het bedrag per saldo omhoog met € 23,8 miljoen. Deze stijging heeft onder meer te maken met een verandering in de opzet van de OCW-begroting: projectgefinancierde werkzaamheden met een structureel karakter worden voortaan in de begroting van DUO zelf opgenomen en niet meer ad hoc vanuit de onderwijsbegroting gefinancierd.

Vanaf 2012 tot 2016 gaat de rijksbijdrage voor DUO omlaag. De daling is gelijk aan de daling van de geraamde apparaatskosten: € 23,9 miljoen. Het bedrag waarmee de rijksbijdrage omlaag gaat is echter geringer dan de ingeboekte bezuiniging van € 29,1 miljoen. Dat komt doordat er in de rijksbijdrage diverse mutaties zijn doorgevoerd. Deze mutaties hingen onder andere samen met meerwerk van DUO (hogere volumes dan geraamd) en met prijsbijstellingen.

De door de minister van OCW bij DUO ingeboekte bezuinigingen op grond van het regeerakkoord Rutte/Verhagen voor de periode 2012-2016 bestaan uit:

- een generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015);
- een additionele taakstelling van 1,8%;
- een inkooptaakstelling van € 6,1 miljoen;
- een taakstelling 'beleidsmatige aanpassingen' van € 10 miljoen.

Het Ministerie van OCW heeft de additionele taakstelling uit het regeerakkoord eerst met centrale maatregelen ingevuld, en daarna het resterende bedrag in de vorm van een additionele structurele taakstelling van 1,8% aan alle OCW-onderdelen opgelegd. Die centrale maatregelen zijn onder meer gevonden in de inkooptaakstelling en de taakstelling 'beleidsmatige aanpassingen' bij DUO.

Het Lenteakkoord heeft gevolgen voor DUO, maar deze zijn vrijwel budgetneutraal. De btw-verhoging (waardoor de inkoopkosten stijgen) wordt grotendeels gecompenseerd door de uitgekeerde prijsbijstelling.

Geplande invulling van bezuinigingen

Zuiniger en efficiënter werken:

- De generieke taakstelling van vier maal 1,5% (€ 9,6 miljoen) wordt ingevuld door verdere efficiencyverbetering, optimalisatie van processen en versobering in de bedrijfsvoering (waaronder huisvesting).
- De inkooptaakstelling (€ 6,1 miljoen) wordt ingevuld door deelname aan Inkoop Uitvoeringscentrum Noord (programma Compacte Rijksdienst) waardoor gezamenlijke aanbestedingen mogelijk zijn, waaruit lagere prijzen resulteren. Daarnaast wordt een aantal extern ingevulde functies omgezet naar goedkopere, met intern personeel ingevulde functies.

Minder taken / versobering taakuitvoering:

- De additionele taakstelling van 1,8% (€ 3,4 miljoen) moet tot stand komen door taakvermindering die voortvloeit uit deregulering. De wet- en regelgeving zijn echter nog niet aangepast.
- De taakstelling 'Beleidsmatige aanpassingen' (€ 10 miljoen) moet worden gerealiseerd door het aantal beleidsmatige aanpassingen te verminderen en door te besparen op de menskracht die nodig is om die beleidsmatige aanpassingen door te voeren. Met het oog op dat laatste worden de ICT-systemen voor de studiefinanciering nu zo veranderd dat beleidswijzigingen sneller en eenvoudiger kunnen worden doorgevoerd (efficiëntie in ontwikkel- en onderhoudskosten). Die systeemaanpassing echter nog niet gereed, hoewel de taakstelling al wel ingeboekt is.

Eerdere bezuinigingen

De voorlopers van DUO (IB-Groep en CFI) hadden in de jaren 2007-2010 te maken met een efficiëncytaakstelling uit het vierde kabinet-Balkenende, die opliep tot € 11,6 miljoen structureel vanaf 2010 (10%). Deze taakstelling is ingevuld door een efficiëntere inrichting van de werkprocessen.

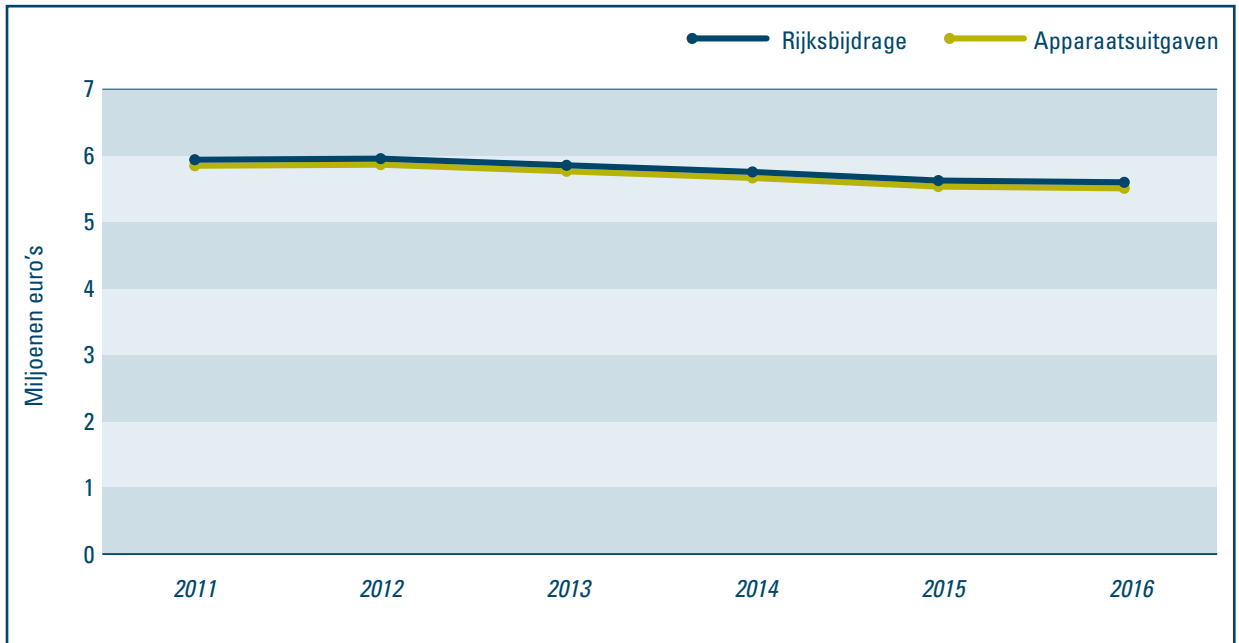
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Inspectie Jeugdzorg

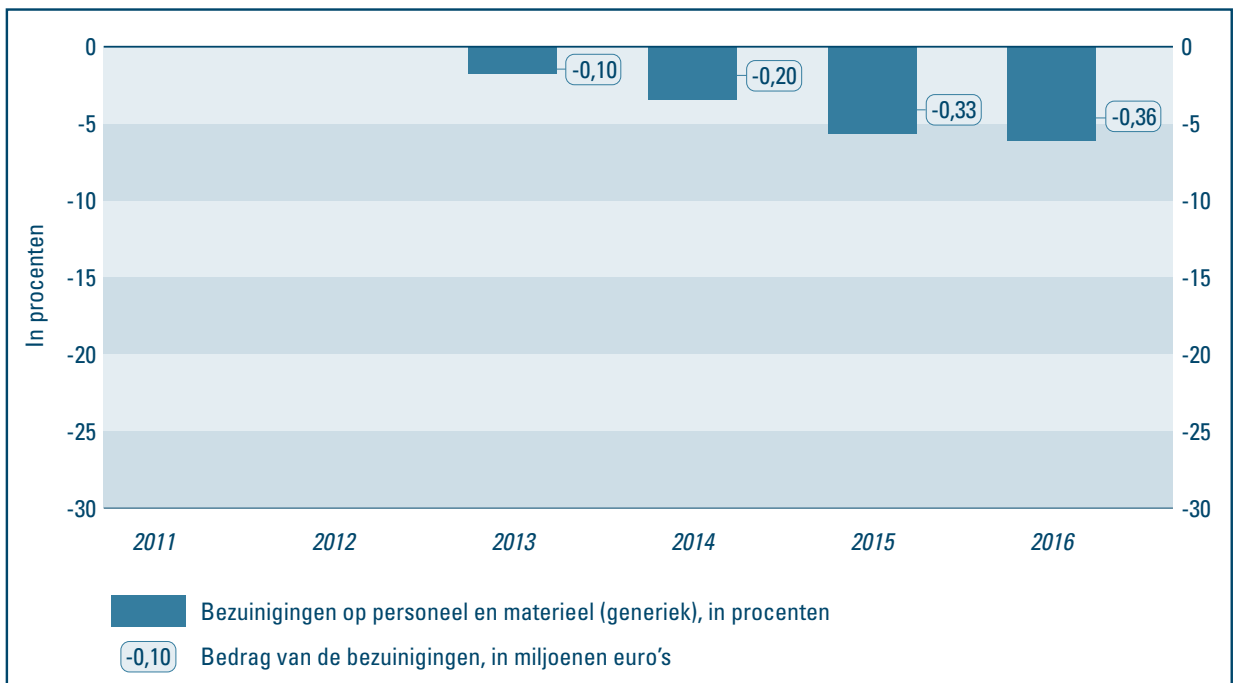
Kerngegevens (2011)

Taak	De Inspectie Jeugdzorg houdt onafhankelijk toezicht op de jeugdzorg. (concreet: de bureaus jeugdzorg, de jeugdzorgaanbieders, de justitiële jeugdinrichtingen, de vergunninghouders voor interlandelijke adoptie, de opvangvoorzieningen voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen, de Raad voor de Kinderbescherming en de schippersinternaten.
Type organisatie	Rijksdienst
Financiering	Begroting (100%)
Rijksbijdrage	€ 5,1 miljoen
Apparaatsuitgaven	€ 5,1 miljoen
Aantal fte's	49

Geraamde rijksbijdragen en apparaatsuitgaven (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatsuitgaven op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatsuitgaven in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: -6%

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatsuitgaven en bezuinigingen

De ingeboekte taakstelling op de apparaatsuitgaven voor de Inspectie Jeugdzorg bedraagt € 360.000 in 2016. In dit bedrag is de volgende bezuiniging opgenomen:

- de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015).

Het Lenteakkoord heeft geen gevolgen voor de Inspectie Jeugdzorg.

Geplande invulling van bezuinigingen

Zuiniger en efficiënter werken

- Door in 2012 te investeren in ICT wordt vanaf 2013 een efficiencywinst verwacht ter grootte van 1 fte. Het gaat om programma's als Sharepoint (dat de uitwisseling van onder meer cliëntgegevens tussen medewerkers vergemakkelijkt), IRIS (waarmee gegevens over incidenten kunnen worden vastgelegd) en Formdesk (waarmee standaardformulieren kunnen worden aangemaakt).
- De Inspectie Jeugdzorg is meer risicogestuurd gaan werken. Voor de verschillende toezichtsgebieden (justitiële jeugdinrichtingen, pleegzorg, cliënten van bureau jeugdzorg enzovoort) zijn risico-indicatoren opgesteld. De score op die indicatoren bepaalt de aard en intensiteit van het toezicht. Dit risicogestuurde toezicht is deels al ontwikkeld vóór de regeerperiode van het kabinet-Rutte/Verhagen.
- De Inspectie Jeugdzorg werkt meer samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg in het toezicht: waar mogelijk worden bijvoorbeeld gezamenlijke inspecties uitgevoerd.
- Nieuwe medewerkers worden vooral op basis van een tijdelijk dienstverband of detachering aangetrokken.

Anders

- De afgelopen jaren was bij de Inspectie Jeugdzorg sprake van onderbesteding. Het geldt dat de inspectie jaarlijks overhield was ongeveer even groot als de omvang van de opgelegde bezuinigingen op personeel en materieel.

Eerdere bezuinigingen

Sinds 2007 heeft de Inspectie Jeugdzorg 3,5 fte ingeleverd in het kader van het Programma Vernieuwing Rijksdienst.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

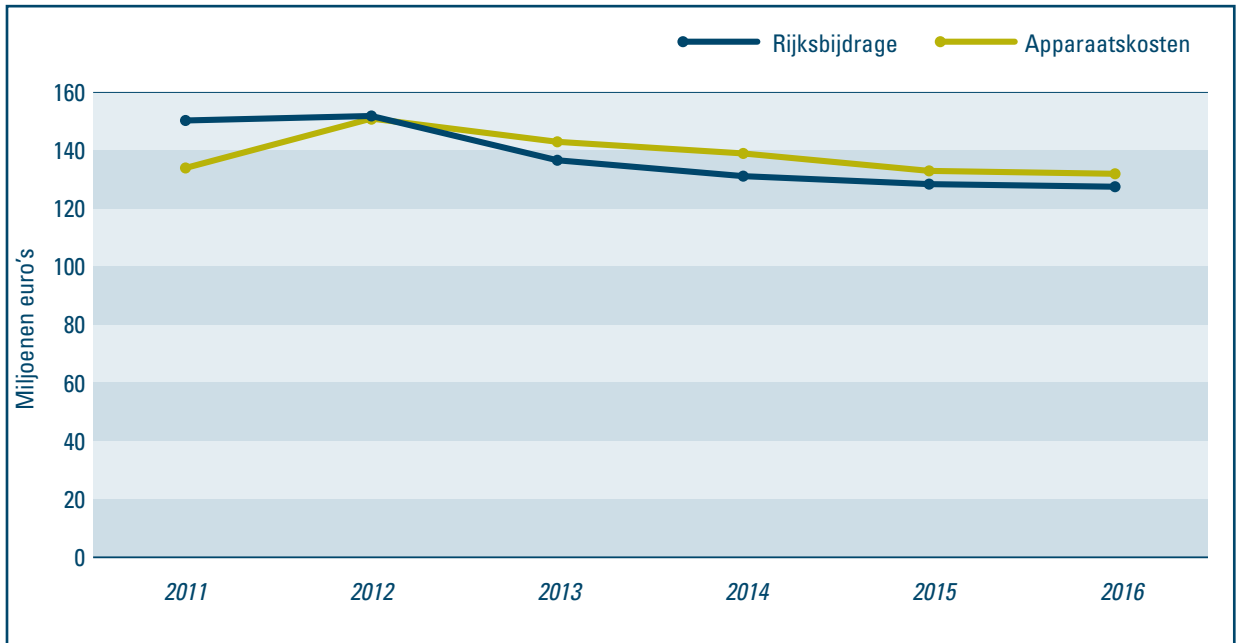
Inspectie Leefomgeving en Transport

Kerngegevens (2011)

Taak	De Inspectie Leefomgeving en Transport houdt toezicht op de veiligheid en gezondheid van leefomgeving en milieu en op de veiligheid van transport over de weg, over het water en door de lucht. Daarnaast verleent zij vergunningen en verricht zij ongevallenonderzoek. De Inspectie Leefomgeving en Transport is ontstaan door de samenvoeging van de Inspectie Verkeer en Waterstaat en de VROM-Inspectie per 1 januari 2012.*
Type organisatie	Baten-lastendienst
Financiering	Begroting 90%, overige inkomsten 10% (tarieven vergunningen en certificaten, en bijdrage activiteiten in Caribisch Nederland)
Rijksbijdrage	€ 147,9 miljoen
Apparaatskosten	€ 134 miljoen
Aantal fte's	1.224

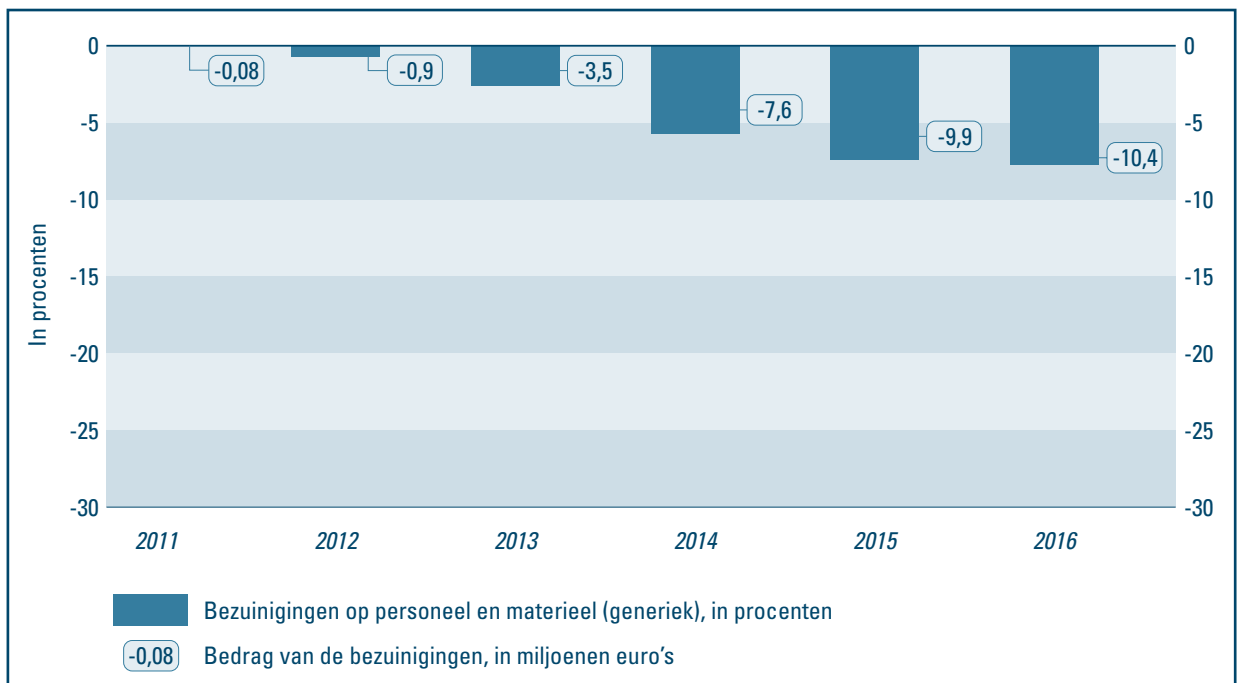
* De kerngegevens over 2011 zijn berekend door de gegevens van de Inspectie Verkeer en Waterstaat en die van de VROM-Inspectie bij elkaar op te tellen.

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten (begroting 2013)*

* De begroting 2013 is de eerste integrale begroting voor de Inspectie Leefomgeving en Transport en geeft daarom beter inzicht in de omvang van de rijksbijdragen en de bezuinigingen dan de begroting 2012. De bedragen over 2011 zijn realisatiecijfers.

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: **-7,7%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

In de periode 2012-2016 daalt de geraamde rijksbijdrage voor de Inspectie Leefomgeving en Transport naar € 127,3 miljoen. De 'piek' in de apparaatskosten in 2012 (€ 151 miljoen) houdt verband met de kosten die zijn gemaakt door uitbesteding van projecten voor ICT en Caribisch Nederland. In de periode 2012-2016 zullen de apparaatskosten dalen naar € 132 miljoen.

De apparaatskosten zijn vanaf 2012 structureel hoger dan de rijksbijdrage. Dit komt doordat de inspectie opdrachten voor derden uitvoert (hoofdzakelijk vergunningverlening) en hiervoor financiering ontvangt door het in rekening brengen van tarieven. Deze opbrengst is geraamd op € 8,4 miljoen.

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatskosten van de Inspectie Leefomgeving en Transport bedraagt € 10,3 miljoen in 2016, tot uiteindelijk € 11,4 miljoen in 2018. In dit bedrag zijn de volgende bezuinigingen meegenomen:

- de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015);
- de additionele apparaatstaakstelling (regeerakkoord-Rutte/Verhagen);
- de arbeidsproductiviteitskorting (vierde kabinet-Balkenende).

Het Lenteakkoord heeft daarnaast tot gevolg dat de Inspectie Leefomgeving en Transport vanaf 2013 structureel € 0,7 miljoen extra moet bezuinigen (€ 0,5 miljoen generiek en € 0,2 miljoen op inkoop).

Geplande invulling van bezuinigingen

Zuiniger en efficiënter werken

- Besparingen op materiële kosten (voor bijvoorbeeld ICT en huisvesting) en besparingen op facilitaire kosten (onder meer door deelname aan 'shared service'-organisaties).
- Reductie in formatie, te realiseren door:
 - een andere manier van werken bij het toezichthouden (toezicht vanuit het beginsel 'vertrouwen tenzij'* en benutting van technologische ontwikkelingen in het toezicht);
 - verdere standaardisatie en afstemming van werkprocessen binnen de inspectie;
 - verdere reductie van de overhead en de staven van de inspectie;
 - uitbesteding van incidentele en specifieke werkzaamheden.

Minder taken/versobering taakuitvoering

- Overdracht van beleids- en onderzoekstaken aan kerndepartement respectievelijk uitvoeringsorganisaties.

De organisatie is op dit ogenblik te veel in beweging om inzicht te kunnen geven in het relatieve aandeel van de verschillende bezuinigingsstrategieën.

* Dit beginsel houdt in dat er bij correcte naleving minder toezicht wordt gehouden. De ontwikkeling van een nieuwe en gestandaardiseerde wijze van toezicht maakt deel uit van het rijksbrede programma Vernieuwing Toezicht, waarmee in 2006 is begonnen.

Eerdere bezuinigingen

In de periode 2008-2011 zijn zowel aan de VROM-Inspectie als aan de Inspectie Verkeer en Waterstaat bezuinigingen opgelegd.

Aan de VROM-Inspectie is in het kader van de taakstelling van het vierde kabinet-Balkenende een fte-taakstelling opgelegd van ongeveer 20% (de exacte omvang hiervan in aantallen fte's is onbekend).

Bij de Inspectie Verkeer en Waterstaat is door het vierde kabinet-Balkenende vanaf 2011 een taakstelling ingeboekt van € 6,9 structureel (2009: € 2,6 miljoen, 2010: € 3,5 miljoen). Deze taakstelling is voor € 2,2 miljoen ingevuld door het grotendeels afstoten van de administratieve vergunningverlening naar het KIWA-register en voor € 4,7 miljoen door efficiency en fte-reductie.

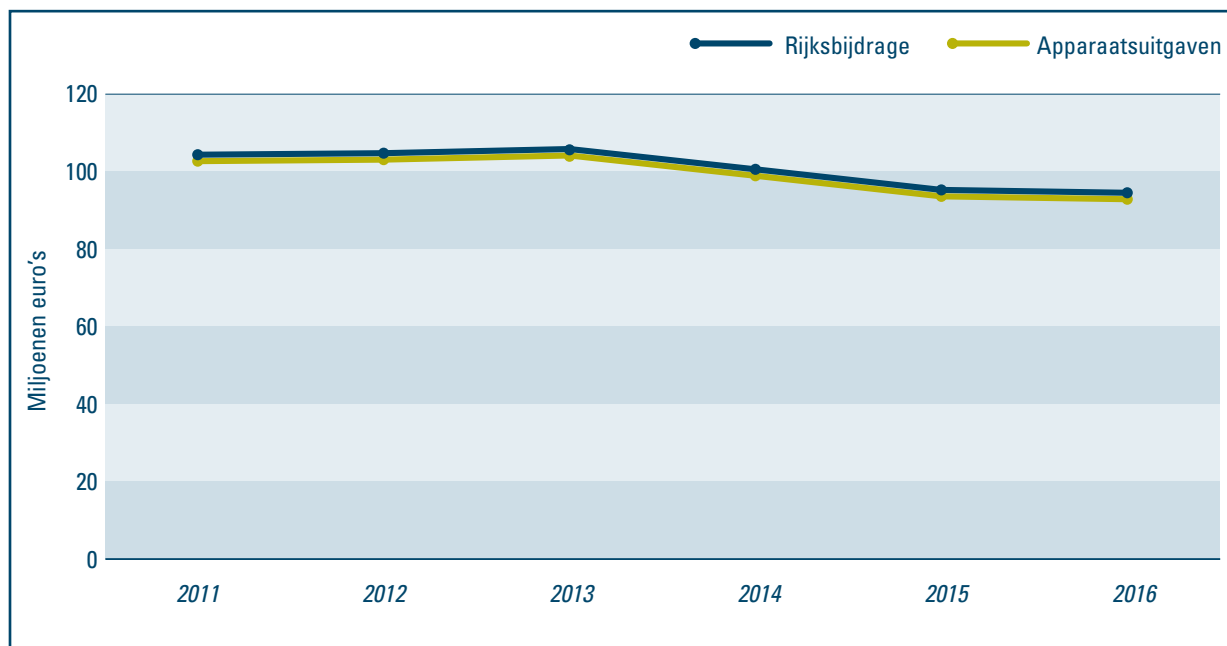
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Inspectie SZW

Kerngegevens (2011)

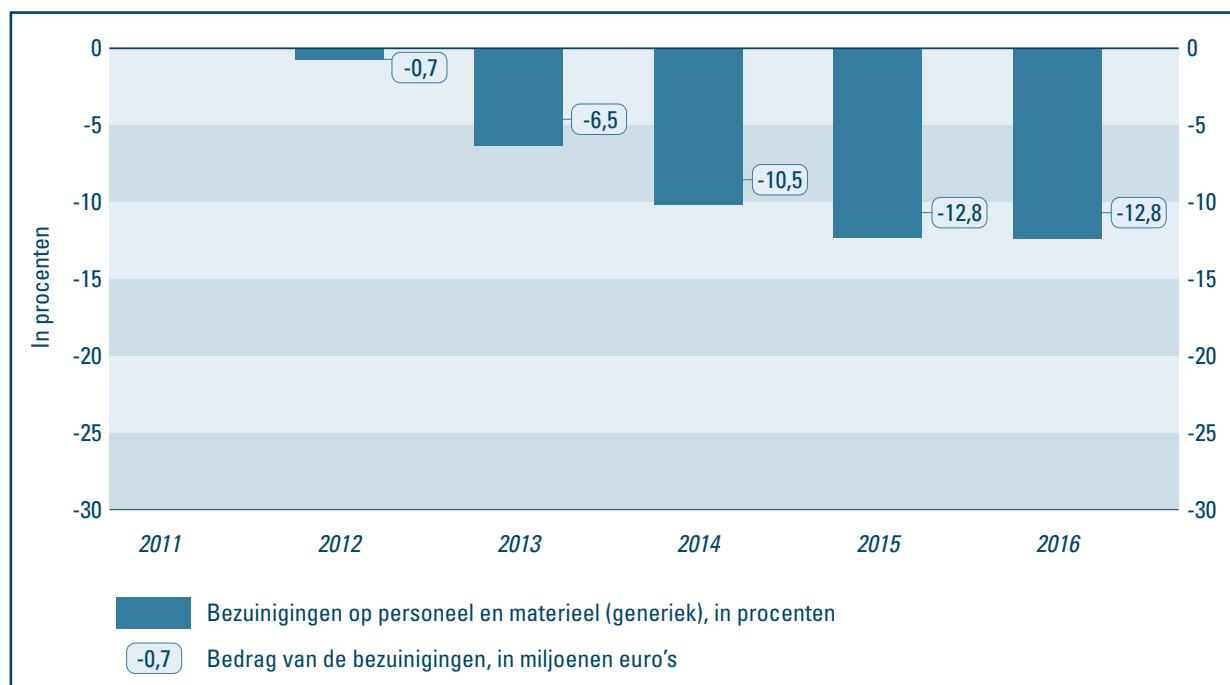
Taak	De Inspectie SZW houdt toezicht op de naleving van wetten die betrekking hebben op arbeidsverhoudingen, arbeidsomstandigheden, participatie en re-integratie en inkomensvoorzieningen. De Inspectie SZW is per 1 januari 2012 ontstaan uit de samenvoeging van de Arbeidsinspectie, de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst en de Inspectie Werk en Inkomen.
Type organisatie	Rijksdienst
Financiering	Begroting (100%)
Rijksbijdrage	€ 104,4 miljoen
Apparaatsuitgaven	€ 103,5 miljoen
Aantal fte's	1.136

Geraamde rijksbijdragen en apparaatsuitgaven (begroting 2012)*

* Bedrag 2011 is realisatiecijfer.

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatsuitgaven op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatsuitgaven in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: -12,3%

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatsuitgaven en bezuinigingen

In de periode 2011-2016 neemt de rijksbijdrage voor de Inspectie SZW af met € 9,8 miljoen. De geraamde apparaatsuitgaven voor deze periode nemen in gelijke mate af.*

Op basis van het regeerakkoord-Rutte/Verhagen heeft de minister van SZW een bezuiniging van € 12,8 miljoen op de apparaatsuitgaven van de Inspectie SZW ingeboekt. De minister heeft hiertoe het totaalbedrag van een aantal bezuinigingen die aan het UWV, de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en het kerndepartement zijn opgelegd, verdeeld naar rato van de omvang van de personele en materiële budgetten. Voor de Inspectie SZW omvat deze bezuiniging:

- de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015);
- de additionele apparaatstaakstelling (2013-2015).

De afname in de rijksbijdrage (€ 9,8 miljoen) is geringer dan de ingeboekte bezuiniging (€ 12,8 miljoen). Dit komt doordat de Inspectie SZW tegelijkertijd extra budget ontvangt voor de uitvoering van de Fraudewet (€ 2 miljoen) en voor de loonbijstelling 2012 (€ 1 miljoen).

Het Lenteakkoord heeft vooralsnog geen gevolgen voor de Inspectie SZW. Mogelijk wordt wel de prijsbijstelling over 2012 of 2013 beperkt.

* Niet meegerekend is het budget voor de uitvoering van het amendement-Spekman, waarin de regering werd gevraagd de inspectie uit te breiden met 30 fte's aan inspecteurs. Met deze intensivering zou € 3,9 miljoen gemoeid zijn geweest. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft echter aangegeven dit amendement niet uit te voeren.

Geplande invulling van bezuinigingen

Zuiniger en efficiënter werken: € 4,5 miljoen

Het streven naar een efficiëntere werkwijze was al in gang gezet door de samenvoeging van de verschillende SZW-toezichthouders en de daarmee gepaard gaande reorganisatie. Concrete maatregelen die de Inspectie SZW verder neemt om de bezuinigingen uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen in te vullen zijn:

- aanpassing van de werktijd voor inspecteurs bij reizen;**
- vermindering van overhead;
- invoering van een nieuwe organisatiestructuur;
- algemene efficiencymaatregelen.

Minder taken/versobering taakuitvoering: € 5,9 miljoen

- vermindering van de bestrijding van illegale tewerkstelling;
- beëindiging van inspecties op nationale regelgeving 'bovenop' Europese regels;
- selectiever onderzoek naar klachten, bedrijfsongevallen en sectoren arbeidsomstandigheden;
- vereenvoudiging van regelgeving, waardoor beperktere inzet nodig is voor tegengaan van oneerlijke beloning;
- vermindering van de bestrijding van uitkeringsfraude en misbruik van subsidies op re-integratie en arbeidsbemiddeling (UWV, SVB en gemeenten gaan de 'lichtere' gevallen zelf afdoen).

Anders, namelijk alternatieve inkomsten verwerven: € 0,8 miljoen

- Extra boete-inkomsten door meer inzet van medewerkers op handhaving op het terrein van arbeidsbescherming en arbeidsmarktfraude.

** Op dit moment geldt voor inspecteurs nog de regel 'reistijd = werktijd'. In de toekomst zal een gedeelte van de reistijd vanaf het woonadres niet langer als werktijd gelden.

Eerdere bezuinigingen

In de periode hiervoor werd de Inspectie SZW geraakt door de bezuinigingen (inclusief het programma Vernieuwing Rijksdienst) van het vierde kabinet-Balkenende: € 10,7 miljoen op de Arbeidsinspectie, € 3,7 miljoen op de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst en € 3 miljoen bij Inspectie Werk en Inkomen. Deze bezuinigingen zijn ingevuld door de regionale ondersteunende diensten op te heffen.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

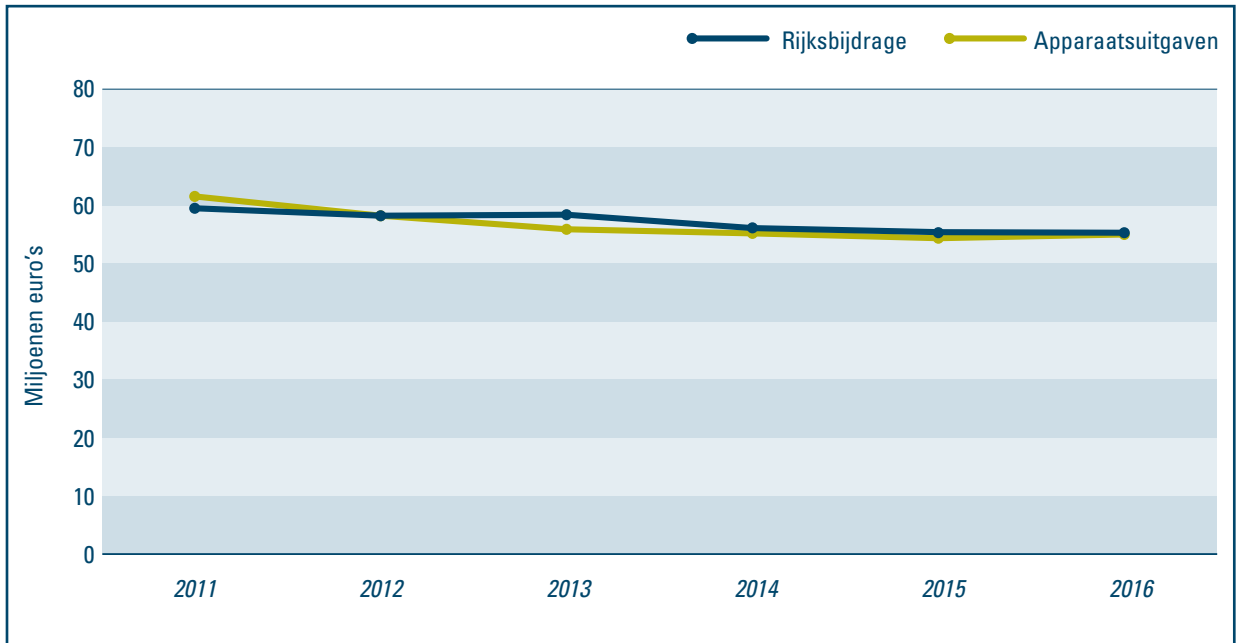
Inspectie van het Onderwijs

Kerngegevens (2011)

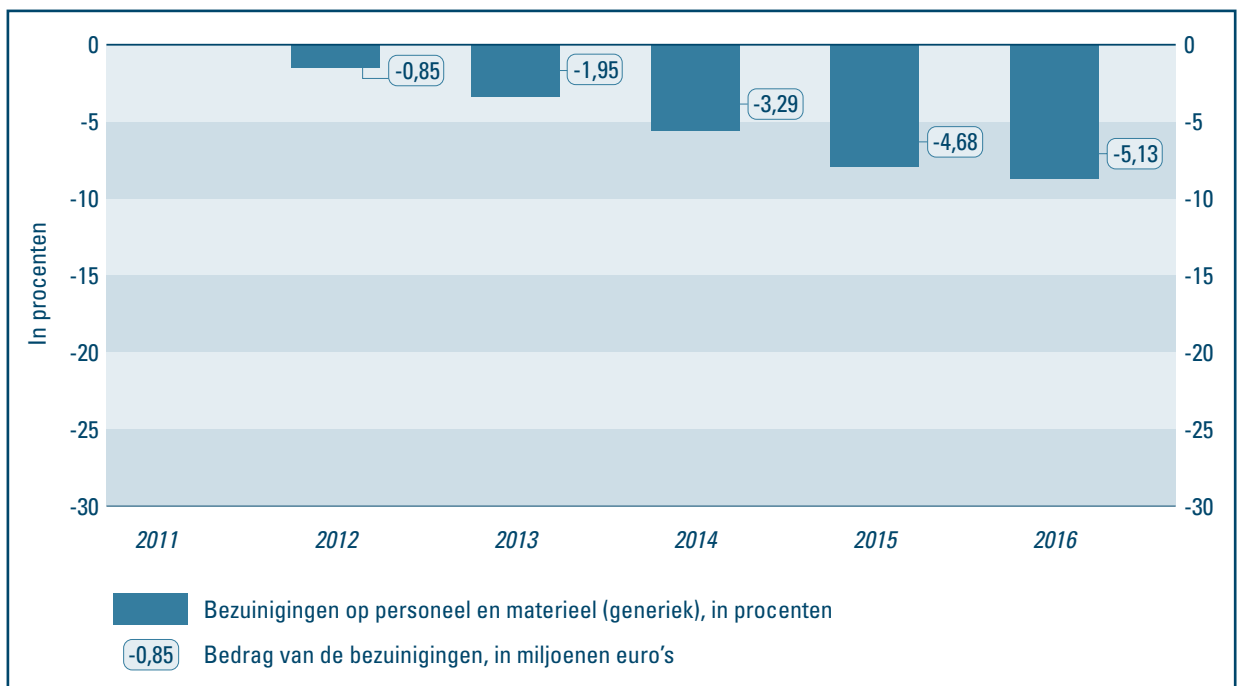
Taak	De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op: <ul style="list-style-type: none">• de kwaliteit van het onderwijs op individuele scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs;• de kwaliteit van opleidingen in het beroepsonderwijs en in de volwasseneneducatie; en• het stelsel van het hoger onderwijs.
Type organisatie	Rijksdienst
Financiering	Begroting (100%)
Rijksbijdrage	€ 60,0 miljoen
Apparaatsuitgaven	€ 60,0 miljoen
Aantal fte's	473,5*

* Als gevolg van de 20%-efficiëncytaakstelling van het vierde kabinet-Balkenende en de generieke efficiëncykorting van vier maal 1,5% uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen heeft de inspectie in 2008-2012 97,4 fte's ingeleverd. In diezelfde periode kwamen er 131,3 fte's bij als gevolg van een uitbreiding van het takenpakket (zie de toelichting op het volgende blad).

Geraamde rijksbijdragen en apparaatsuitgaven (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatsuitgaven op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatsuitgaven in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: **-8,6%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatsuitgaven en bezuinigingen

Vanwege een uitbreiding van het takenpakket, die zijn beslag heeft gekregen in de periode 2008-2012, ontvangt de Inspectie van het Onderwijs sinds 2008 extra bijdragen van het Rijk. Het gaat onder meer om geld voor uitvoering van de taken die voorheen werden uitgevoerd door het Kwaliteitscentrum Examinering (€ 11,3 miljoen) en om geld voor diverse toezichttaken: financieel toezicht, toezicht op voor- en voerschoolse educatie en toezicht op het hoger onderwijs (in totaal € 6,8 miljoen). Bovendien ontvangt de inspectie compensatie voor loon- en prijsbijstellingen (€ 4,9 miljoen) en voor overige bijstellingen (€ 0,1 miljoen). Deze extra rijksbijdragen lopen tezamen op tot € 23,0 miljoen in 2016. Dit betekent dat de rijksbijdrage voor de Inspectie van het Onderwijs die volgens de Miljoenennota 2008 € 44,7 miljoen bedroeg, in 2016 zal zijn gestegen tot € 55,0 miljoen.

In bovenstaande de grafiek 'Geraamde rijksbijdragen en apparaatsuitgaven' is deze stijging niet zichtbaar. Dat komt doordat de Inspectie van het Onderwijs tegelijkertijd te maken heeft met bezuinigingen van rijkswege.

De taakstelling die aan de inspectie is opgelegd door het kabinet-Rutte/Verhagen bestaat uit:

- een generieke efficiencytaakstelling van vier maal 1,5% (2012-2015) die resulteert in een korting van € 0,9 miljoen in 2012, oplopend tot € 3,4 miljoen in 2016;
- een additionele taakstelling van 1,8%, opgelegd door de minister van OCW, die resulteert in een korting van € 0,3 miljoen in 2013, oplopend tot € 1,0 miljoen in 2016;
- een inkooptaakstelling* van € 0,2 miljoen in 2014, die oploopt tot € 0,7 miljoen in 2016.

In totaal is met de opgelegde taakstellingen een bedrag gemoeid van € 5,1 miljoen in 2016.

Daarnaast heeft de inspectie te maken met de 20%-efficiencykorting van het vierde kabinet-Balkenende. Deze taakstelling is in 2008-2011 trapsgewijs ingeboekt, maar heeft een structureel karakter en loopt dus door tot 2016. Het gaat hier in totaal in de jaren 2011-2016 om € 7,2 miljoen.

Het Lenteakkoord heeft geen gevolgen voor de Inspectie van het Onderwijs.

* De grondslag voor de inkooptaakstelling is het materieelbudget van de inspectie; de precieze invulling van deze taakstelling is op dit moment nog niet bekend.

Geplande invulling van bezuinigingen

Zuiniger en efficiënter werken:

- De generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% wordt door de inspectie ingevuld door versobering van de bedrijfsvoering (waaronder inkrimping van vijf naar drie kantoren in de nabije toekomst, digitalisering van documenten en publicaties waardoor geen bibliotheek meer nodig is, meer inzet van tijdelijke contracten en versoberde inzet van productauditors). Het eerste kwart van de 4x1,5% efficiencykorting heeft in 2012 geleid tot het schrappen van 4,6 fte's.
- De inkooptaakstelling wordt deels ingevuld door een slimmere opzet van gezamenlijke aanbestedingen.

Minder taken/versobering taakuitvoering:

- De additionele taakstelling van 1,8% moet tot stand komen door taakvermindering. De inspectie heeft hier nog geen invulling voor gevonden.**

** De inspectie heeft aangegeven op dit moment uitsluitend wettelijke taken uit te voeren. Dit maakt een taakvermindering ingewikkeld; gesprekken hierover zijn nog gaande.

Eerdere bezuinigingen

De inspectie is in de periode 2008-2011 in stappen gekort en heeft eind 2008 ten opzichte van de begroting 2011 in totaal 20% ingeleverd op het gebied van personeel en financiën (de 20%-efficiencytaakstelling van het vierde kabinet-Balkenende). Deze taakstelling is in de periode 2008-2011 ingevuld door een efficiëntere inrichting van de werkprocessen (bijvoorbeeld risicogericht toezicht) en versobering van de bedrijfsvoering (onder meer inkrimping van acht naar vijf kantoren). De taakstelling had grotendeels betrekking op de salariscomponent (tot en met 2011 zijn 92,8 fte's structureel geschraapt) en betrof materiële en facilitaire zaken als huisvesting en ICT.

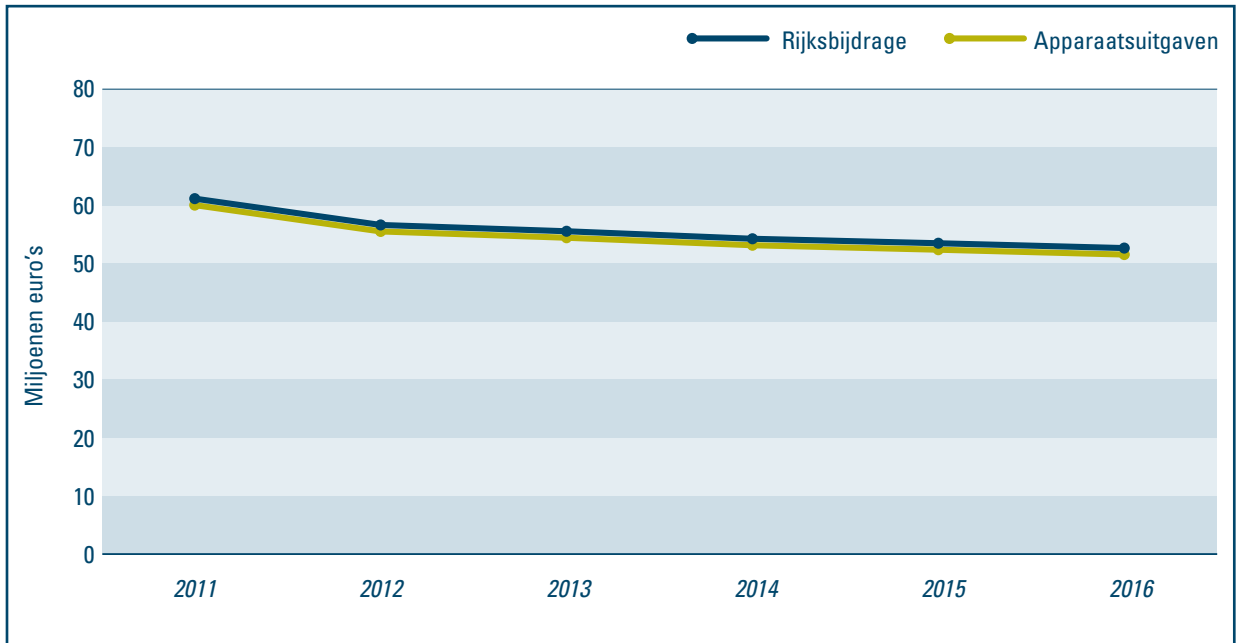
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Inspectie voor de Gezondheidszorg

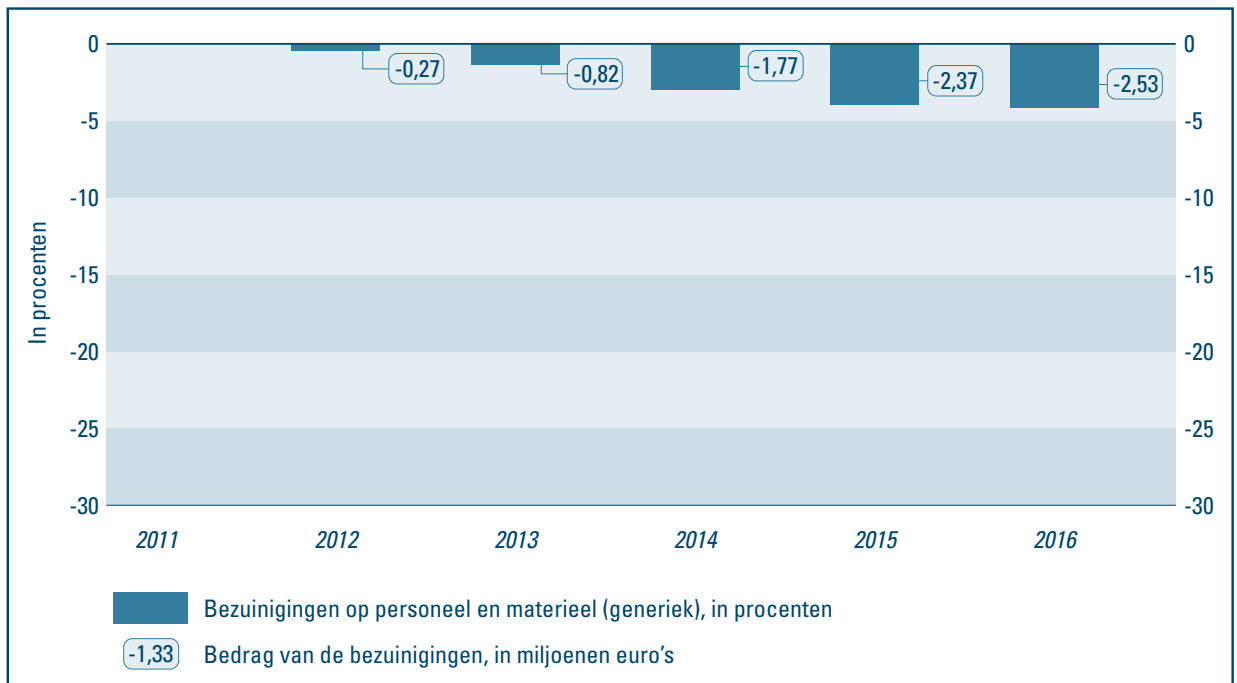
Kerngegevens (2011)

Taak	De Inspectie voor de Gezondheidszorg bewaakt de kwaliteit en veiligheid van de gezondheidszorg door toezicht te houden op zorgaanbieders.
Type organisatie	Rijksdienst
Financiering	Begroting 96%, overige inkomsten 4%
Rijksbijdrage	€ 60 miljoen
Apparaatsuitgaven	€ 60 miljoen
Aantal fte's	437

Geraamde rijksbijdragen en apparaatsuitgaven (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatsuitgaven op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatsuitgaven in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: **-4,2%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatsuitgaven en bezuinigingen

De geraamde rijksbijdrage voor de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) daalt in de periode 2011-2016 met € 8,5 miljoen (8,6%). Het budget voor de apparaatsuitgaven van de IGZ neemt daardoor eveneens met 8,6% af. De IGZ voert ook inspecties uit in opdracht van derden (waaronder de Europese Unie). De inkomsten die de IGZ hieruit ontvangt, worden verdisconteerd in de rijksbijdrage.

De apparaatsuitgaven van de IGZ dalen in de periode 2011-2016 sterker dan de ingeboekte taakstellingen. Dat verschil hangt onder meer samen met de opheffing (per 1 januari 2013) van het Bureau Zichtbare Zorg. Hiermee is een daling van de apparaatsuitgaven van € 6,4 miljoen gemoeid.

Voor het overige wordt de ontwikkeling van de rijksbijdrage en de apparaatsuitgaven in de periode 2011-2016 bepaald door de volgende twee factoren:

- Het geraamde aantal claims dat de IGZ bij het moederdepartement indient daalt (met € 4,5 miljoen).
- Het budget van de IGZ stijgt met € 10 miljoen per jaar als gevolg van een intensivering uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen, die is gericht op een versterking van het toezicht (tuchtrecht, bestuurlijke handhaving, risicogestuurd toezicht op structurele tekortkomingen in de zorg).

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatsuitgaven van de IGZ voortkomend uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen bedraagt € 2,54 miljoen in 2016. In dit bedrag is de volgende bezuiniging meegenomen:

- de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015).

Geplande invulling van bezuinigingen

Zuiniger en efficiënter werken

- De taakstelling van het kabinet-Rutte/Verhagen wordt door de IGZ deels ingevuld door een vermindering van de apparaatsuitgaven.
- Met ingang van 2013 werkt de IGZ met een planningssysteem en een tijdregistratiesysteem waarmee de inzet van haar strakker kan worden gepland en gemonitord.

Minder taken/versoering taakuitvoering

- Gezien de toename van de klachten over zorgaanbieders en meldingen van incidenten die de IGZ binnenkrijgt van burgers en instellingen, besteedt de IGZ een belangrijk deel van haar tijd aan de afwikkeling daarvan. Dit legt een extra druk op de overige werkzaamheden van de IGZ. Door een meer risicogestuurde handhaving is de IGZ beter in staat haar capaciteit gericht in te zetten op die terreinen waar risico's zich het sterkst manifesteren. Dat leidt tot een doelmatiger inzet van de inspectiecapaciteit, waarmee ook invulling wordt gegeven aan opgelegde bezuinigingen.

Eerdere bezuinigingen

De IGZ heeft eerder te maken gehad met de efficiencykorting van het vierde kabinet-Balkenende. Deze taakstelling is in de periode 2008-2011 ingeboekt en bedroeg in totaal € 1,3 miljoen.

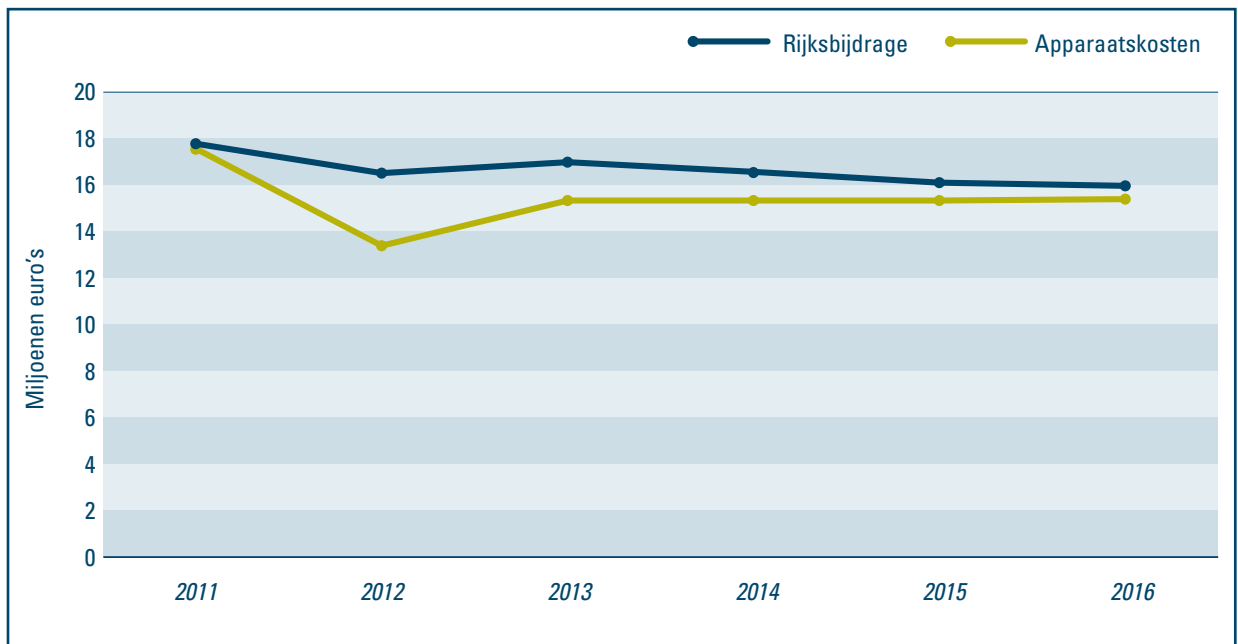
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Nationaal Archief

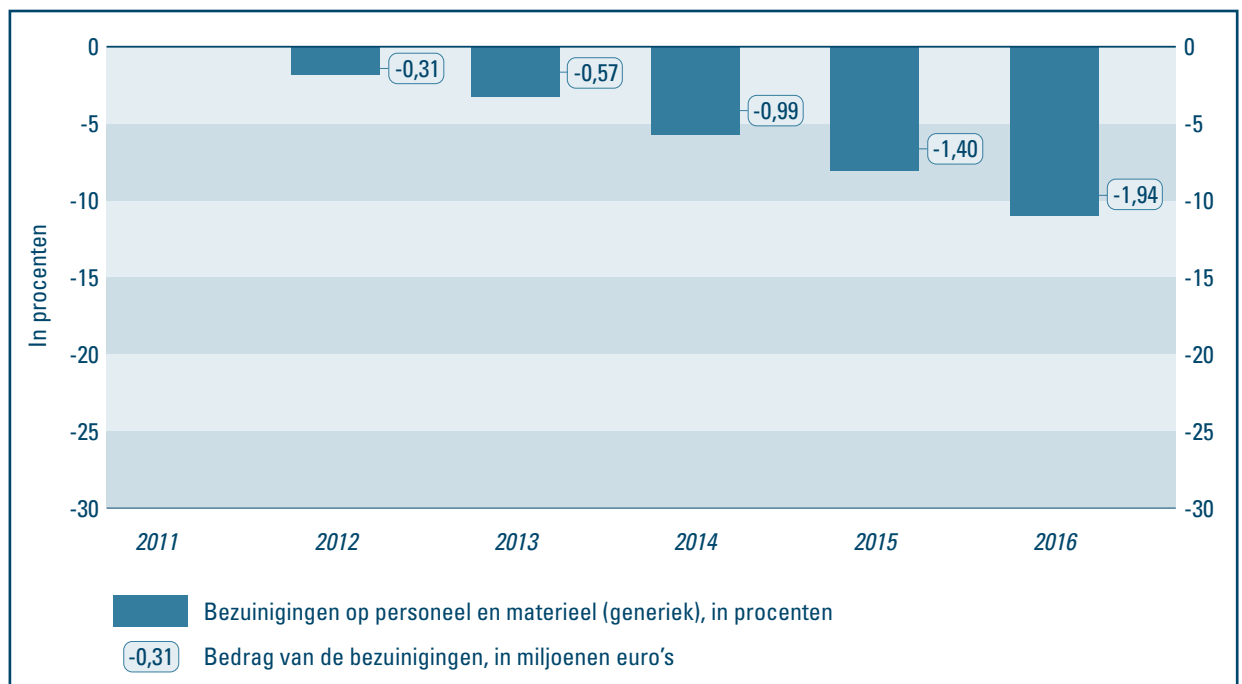
Kerngegevens (2011)

Taak	Het Nationaal Archief is de bewaarder, behoeder en presentator van oude en nieuwe archieven, zowel op papier als digitaal.
Type organisatie	Baten-lastendienst
Financiering	Begroting 92%, overige inkomsten (met name projecten voor en met derden) 8%
Rijksbijdrage	€ 22.706.000
Apparaatsuitgaven	€ 25.741.000
Aantal fte's	136 (inclusief 14 fte's tot 2018 ter bestrijding van digitale achterstanden, rijksbreed gefinancierd)

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: **-11%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

Als gevolg van de taakstellingen daalt in de periode 2011-2016 de geraamde rijksbijdrage voor het Nationaal Archief met € 1,94 miljoen (10,2%). De apparaatskosten nemen vanaf 2012 juist toe, met in totaal 8,7%. Toch zijn in 2016 de apparaatskosten van het Nationaal Archief € 572.000 lager dan de rijksbijdrage. De verklaring hiervoor is dat in de apparaatskosten de kosten voor de uitvoering van de wettelijke digitale taak niet zijn meegenomen. Als dat wel gebeurt, is bij het Nationaal Archief in 2016 sprake van een substantieel tekort.*

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatskosten van het Nationaal Archief zoals overeengekomen in het regeerakkoord-Rutte/Verhagen bedraagt € 1,94 miljoen in 2016. In dit bedrag zijn de volgende bezuinigingen opgenomen:

- de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015);
- een specifieke taakstelling van 1,8% in 2016 (niet gebonden aan specifieke taakvermindering);
- een inkoopstaakstelling van € 0,4 miljoen in 2016.

De directie van het Nationaal Archief heeft het Ministerie van OCW laten weten dat de realisatie van de taakstelling in 2016 gevolgen zal krijgen voor de uitvoering van wettelijke taken. Gesprekken hierover zijn gaande.

* Uitgaande van de kosten die verbonden zijn aan het uitvoeren van de wettelijke archiveringstaak zal het tekort in 2012 al zijn opgelopen tot meer dan € 6 miljoen, zo is de verwachting. Bron: Doorlichting Nationaal Archief, 26 september 2012.

Geplande invulling van bezuinigingen

Zuiniger en efficiënter werken

- verhuur kantoorruimte (€ 0,2 miljoen);
- vermindering materiële uitgaven (circa € 0,3 miljoen) en vermindering formatie (nog niet gekwantificeerd);
- vervanging van vast (depot-)personeel voor archiefbeheer door WSW'ers.**

Minder taken/versobering taakuitvoering

- beperking openingstijden studiezaal;
- overheveling van taken naar Centraal Bureau Genealogie en naar Stichting Vrienden van het Nationaal Archief.

Anders

- extra inzet op verwerving van (meerjarige) projectmiddelen;
- beheer archieven provincie Zuid-Holland (€ 0,4 miljoen).

** Mensen met een arbeidsbeperking die op grond van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) door UWV WERKbedrijf worden begeleid naar werk.

Eerdere bezuinigingen

Het Nationaal Archief heeft eerder te maken gehad met een doelmatigheidskorting van het vierde kabinet-Balkenende. Deze taakstelling is in de periode 2008-2011 ingeboekt en bedroeg in totaal € 0,8 miljoen, gerealiseerd in 2011.

Ministerie van Economische Zaken

Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek

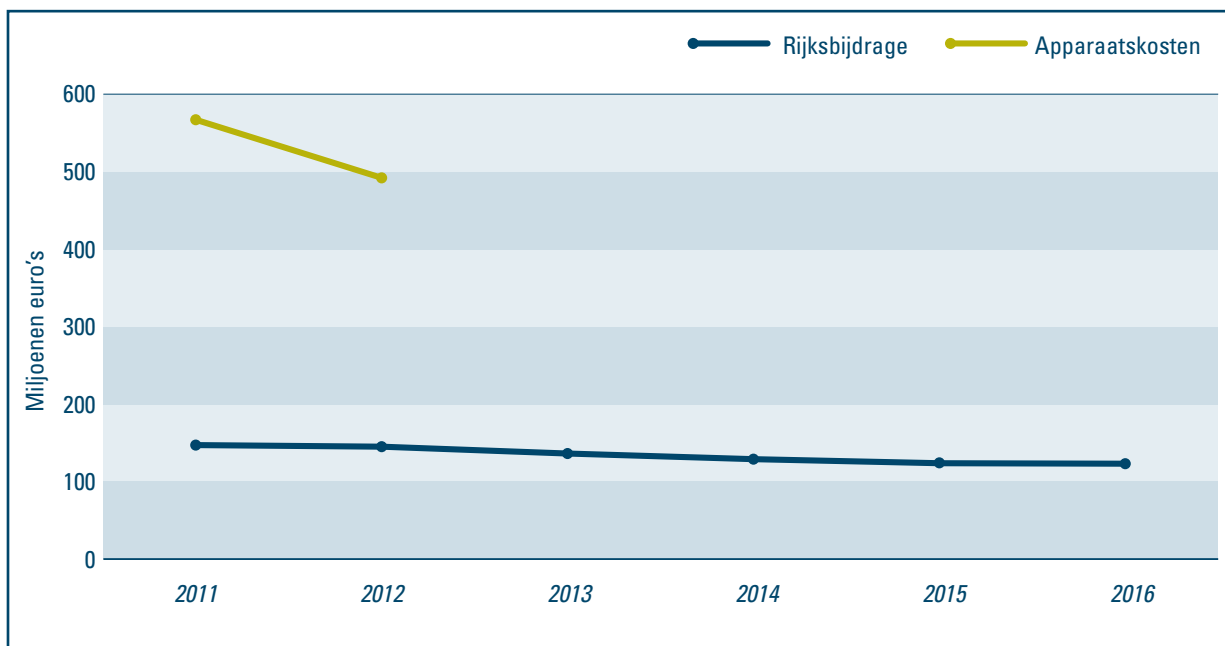
Kerngegevens (op basis van jaarverslag TNO 2011)

Taak	De Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO) ontwikkelt kennis door het uitvoeren van natuurwetenschappelijk onderzoek en maakt deze kennis samen met het bedrijfsleven praktisch toepasbaar. Daarmee vormt TNO een schakel in de kennisketen tussen de wetenschap enerzijds en bedrijven en organisaties anderzijds.
Type organisatie	Zelfstandig bestuursorgaan / rechtspersoon met een wettelijke taak*
Financiering	Begroting 33,3%, overige inkomsten 66,6% (€ 111 miljoen uit TNO Groepsmaatschappijen en € 277 miljoen uit contractopdrachten).
Rijksbijdrage	€ 188,9 miljoen
Apparaatskosten**	€ 511,4 miljoen
Aantal fte's	3.932 (gemiddeld effectief in 2011), 3.828 (effectief eind 2011)

* Dat TNO hier wordt gekarakteriseerd als zelfstandig bestuursorgaan en rechtspersoon met een wettelijke taak, hangt samen met het feit dat TNO bij wet is opgericht. TNO voert echter geen wettelijke taak uit. Vanuit dat gezichtspunt is de organisatie géén rechtspersoon met een wettelijke taak, en ook géén zelfstandig bestuursorgaan (zbo) als bedoeld in de Kaderwet ZBO's. Om die reden vecht TNO een deel van de bezuinigen die aan haar zijn opgelegd, aan. Dit wordt op de vervolgbladen van deze factsheet nader toegelicht.

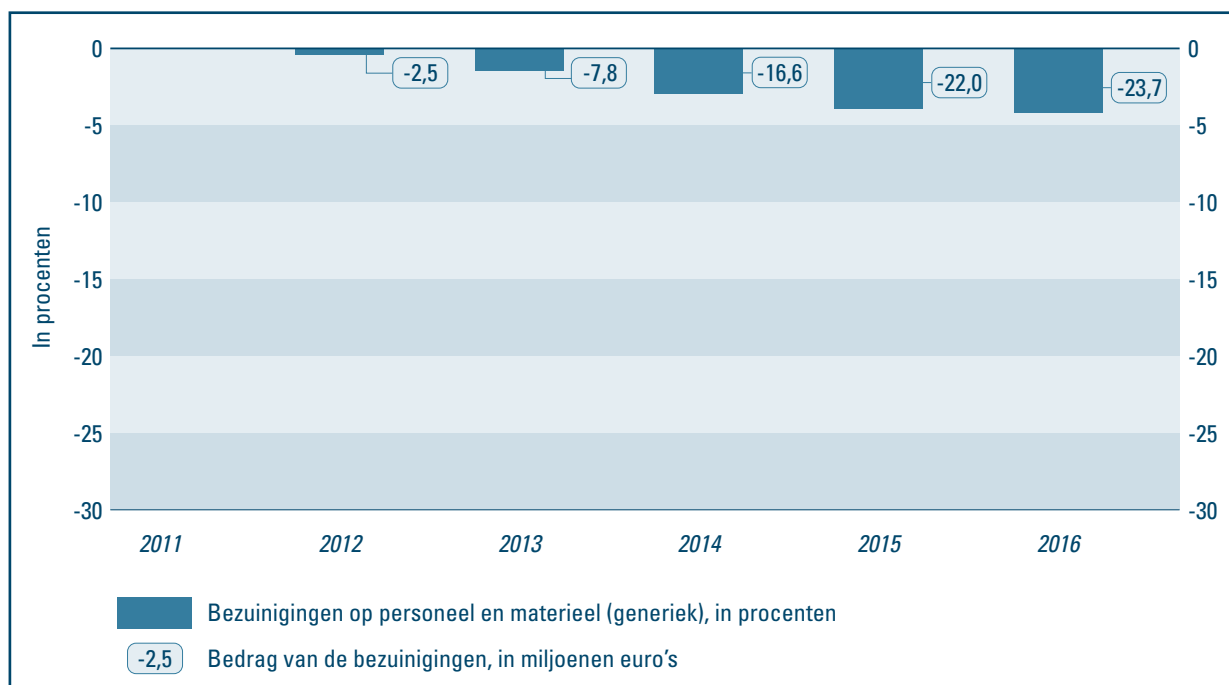
** Anders dan het Ministerie van EZ (waar TNO sinds 1 januari 2012 onder valt) hanteert TNO het begrip apparaatskosten niet. De organisatie spreekt van bedrijfslasten: de lasten die nodig zijn om de totale omzet te genereren. Het hier gepresenteerde bedrag betreft de bedrijfslasten ad € 599.043.000 minus de directe projectkosten ad € 87.650.000.

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten (begroting 2012)*

* Apparaatskosten TNO 2011 en 2012: begroting EZ 2013, p.129. Het conceptjaarplan 2013 van TNO gaat uit van circa € 540 miljoen aan bedrijfslasten. Dit bedrag is niet opgenomen in de rijksbegroting bij de geraamde apparaatskosten in 2013. TNO heeft aangegeven dat de ontwikkeling van de bedrijfslasten (zie uitleg op eerste blad van deze factsheet) van latere jaren afhankelijk is van de ontwikkeling van de omzet. Een onderbouwde prognose voor 2014 en verder kan daarom niet worden gegeven.

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: **-4,2%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

TNO is per 1 januari 2012 overgegaan van het Ministerie van OCW naar het Ministerie van EL&I (thans EZ). De reden hiervoor is dat innovatie in Nederland bij het aantreden van het kabinet-Rutte/Verhagen is ondergebracht bij het Ministerie van EL&I. TNO draagt bij aan het topsectorenbeleid, gericht op het bevorderen van innovatie.

In de periode 2011-2016 neemt de rijksbijdrage voor TNO met € 24.015.000 af. Het grootste gedeelte van deze afname betreft de ingeboekte bezuiniging die oploopt tot € 23.690.000 in 2016 (en doorloopt tot € 25.347.000 in 2018). De taakstelling voor TNO is opgelegd aan het Ministerie van OCW, waar TNO destijds nog onder ressorteerde. Op de rijksbijdragen die van de OCW-begroting naar de EL&I (thans: EZ)-begroting zijn overgeheveld, is de taakstelling voor TNO in mindering gebracht.

De taakstelling die is opgelegd aan TNO bestaat uit vier onderdelen:

- Een doorvertaling van de herziening van het onderwijssubsidiebeleid (in de zomer van 2010 opgelegd aan het Ministerie van OCW) naar TNO. Voor het Ministerie van OCW gaat het om een taakstelling van € 83.000.000; het aandeel voor TNO komt neer op € 492.000, dat structureel is ingeboekt voor de periode 2012-2018.
- De doelmatigheidskorting Rijksdienst van 1,5% van het vierde kabinet-Balkenende (2012); het aandeel voor TNO komt neer op € 2.046.000, dit is jaarlijks ingeboekt in 2012-2018.
- De generieke efficiencykorting van drie maal 1,5% uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen (2013-2015); het aandeel voor TNO is € 2.046.000 in 2013, oplopend tot een bedrag van € 6.043.000, dat structureel is ingeboekt vanaf 2015.
- De additionele taakstelling* uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen (de zogenoemde zbo-korting); het aandeel voor TNO komt neer op € 3.216.000 in 2013, oplopend tot € 15.107.000 in 2016 en tot € 16.764.000 in 2018 (budgettair deel regeerakkoord).

De generieke efficiencykorting en additionele taakstelling worden door TNO aangevochten. Dit hangt samen met de status van TNO. De organisatie is in 1932 bij wet opgericht,** maar verricht geen wettelijke taken. Omdat zij in die zin geen rechtspersoon met een wettelijke taak is en niet kan worden aangemerkt als een zbo als bedoeld in de Kaderwet ZBO's, heeft TNO bezwaar gemaakt tegen de van rijkswege opgelegde bezuinigingen. De rechter heeft in deze zaak in juni 2012 uitspraak gedaan. Het feit dat TNO geen zbo is als bedoeld in de Kaderwet ZBO's, is blijkens het vonnis niet van doorslaggevend belang bij de beoordeling of taakstellingen al dan niet terecht zijn opgelegd; het gaat erom wat met de term zbo in het regeerakkoord is beoogd.*** TNO heeft hoger beroep ingesteld tegen dit vonnis; dit hoger beroep loopt nu bij de Raad van State.

Het Lenteakkoord heeft geen gevolgen voor TNO.

* Alle departementen (inclusief baten-lastendiensten en zbo's) krijgen een taakstelling van vier maal 1,5%, oplopend tot 6% in 2016. Het betreft een generieke korting op personeel en materieel. Daarnaast wordt aan organisaties ressorterend onder de voormalige Ministeries van LNV en EZ een taakstelling opgelegd van respectievelijk 17% en 10% in het kader van een taakvermindering of taakversobering.

** Regeling van de Nederlandse Organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek TNO, kortweg aangeduid als 'TNO Wet'.

*** Rechtbank Den Haag, AWB 11/8231, uitspraak 28 juni 2012.

Geplande invulling van bezuinigingen

Minder taken/versoering taakuitvoering

De rijksbijdrage aan TNO is geen exploitatiesubsidie, maar wordt geheel ingezet voor kennisontwikkeling. De taakstelling die is opgelegd aan TNO betreft daarmee een korting op de rijksbijdrage voor kennisontwikkeling. Deze korting wordt ingevuld door het schrappen van budgetten voor kennisontwikkelingsprojecten c.q. door te korten op onderzoek en innovatie.

Deze bezuinigingen vertalen zich uiteindelijk door naar een korting op personeel (met name onderzoekers) en materieel. Er vinden ook personele veranderingen plaats bij TNO als gevolg van de ontwikkeling van contract-research. Steeds vaker huurt TNO onderzoekers van andere instellingen in om onderzoek te verrichten. Het aantal onderzoekers in vaste dienst bij TNO krimpt daardoor.

Eerdere bezuinigingen

In 2009 heeft het vierde kabinet-Balkenende een bezuiniging opgelegd aan TNO. Deze korting kwam met de toekenning van de Rijksbijdrage aan TNO over het jaar 2010. Het betreft een bezuiniging die is opgelegd aan het Ministerie van Defensie en deels is doorberekend aan TNO, en is terug te vinden in de begrotingsstaten van dat ministerie over 2010. De bezuinigingen komen neer op een bedrag van € 156 miljoen, ofwel circa twee procent van het totale defensiebudget. Van deze € 156 miljoen slaat een bedrag van € 22 miljoen neer op het R&D budget van Defensie, dat destijds in totaal € 80 miljoen bedroeg. Daarmee komt de bezuiniging op het R&D budget van Defensie neer op 28 procent. Het aandeel van TNO hierin is € 17 miljoen en is in de jaren 2010 - 2013 ingeboekt.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Nederlandse Publieke Omroep

Kerngegevens (2011)*

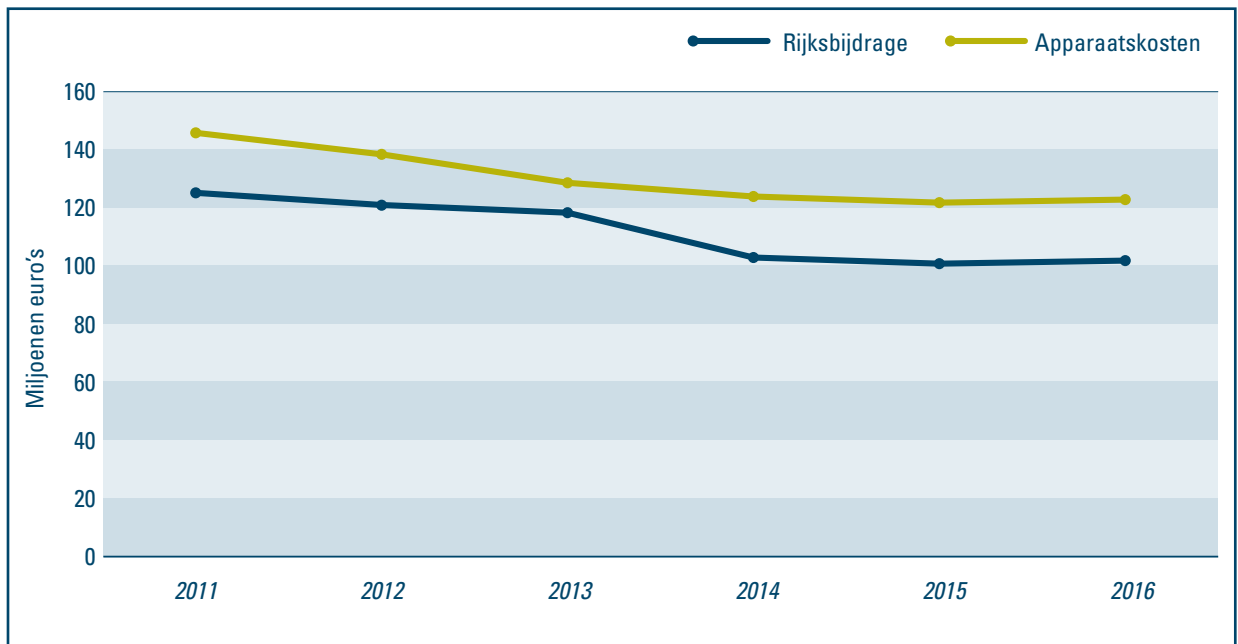
Taak	De Nederlandse Publieke Omroep (NPO) kent de OCW-middelen voor het landelijke publieke omroepbestel toe aan de omroepen en betaalt deze uit. Ook coördineert de NPO programma's op de verschillende radio- en televisienetten en internet. Deze twee taken worden de zbo-taken van de NPO genoemd. Daarnaast bepaalt de NPO de koers van de landelijke publieke omroep en legt daarover verantwoording af. Verder is de NPO verantwoordelijk voor de technische faciliteiten voor de distributie van programma's en de ondersteuning van de gezamenlijke omroepen. Al deze taken verricht de NPO met middelen uit het toegekende OCW-budget.** Daarnaast voert de NPO voor alle omroepen taken uit die worden gefinancierd uit het programmabudget van de omroepen (marketingaanbod, ondersteuning van audioproducties).***
Type organisatie	Zelfstandig bestuursorgaan / rechtspersoon met een wettelijke taak
Financiering	Begroting 86%, overige inkomsten 14% (voornamelijk kabelinkomsten)
Rijksbijdrage	€ 125,2 miljoen; toegekende OCW-middelen voor het landelijke publieke omroepbestel € 798 miljoen
Apparaatskosten	€ 145,9 miljoen, waarvan € 2,7 miljoen voor zbo-taak
Aantal fte's	396, waarvan 14,5 fte's voor zbo-taak

* Met instemming van het Ministerie van OCW en de NPO zijn de kerngegevens 2011 ontleend aan de Meerjarenbegroting NPO 2011. De rijksbijdrage aan de NPO is namelijk niet herkenbaar vermeld in het jaarverslag van het Ministerie van OCW over 2011. Ook in het jaarverslag van de NPO over 2011 zijn de budgetten en kosten voor de NPO-organisatie moeilijk herkenbaar omdat daarin ook budgetverschuivingen tussen de NPO en de omroepen zijn meegenomen.

** De taken die de NPO verricht met het OCW-budget zijn deels 'gezamenlijkheidstaken' (distributie van aanbodkanalen, beheer van rechten- en distributiecontracten, uitvoeren van continu mediabereiksonderzoek, ondertiteling van programma's) en deels 'NPO-taken' (programmeren, beleid en verantwoording, bijbehorende organisatiekosten). De hierboven genoemde zbo/taken vormen een onderdeel van de 'NPO-taken'.

*** De NPO biedt voorts tegen kostprijs diensten aan voor omroepen die daarvoor zelf te klein zijn (ICT-dienstverlening, salarisadministratie). Deze activiteiten vallen buiten het wettelijke takenpakket van de NPO.

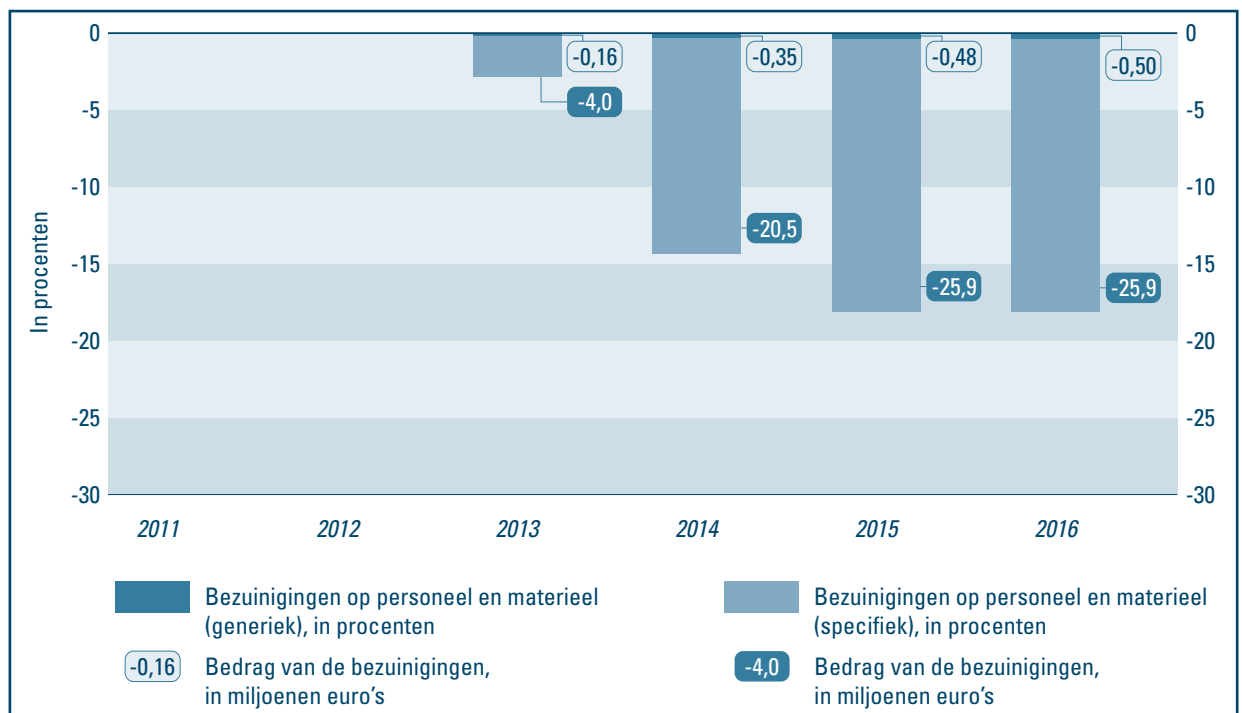
Geraamde rijksbijdragen* en apparaatskosten** (begroting 2012)*

* De gegevens over 2011-2012 komen uit de NPO-meerjarenbegrotingen voor 2011 en 2012. Met instemming van het Ministerie van OCW hebben wij ook voor de periode 2013-2016 gebruikgemaakt van gegevens uit deze begroting. Voor de jaren na 2013 sluiten de begroting van OCW en de meerjarenbegroting van de NPO namelijk niet op elkaar aan; er is sprake van verschillen (van maximaal 2,9%) die niet kunnen worden verklaard.

** Kosten van de NPO, gecorrigeerd voor de inzet ORMA (overgedragen reserve media-aanbod) in 2011 en 2012, en voor de kosten van superevenementen (2012-2016). De opgegeven bedragen zijn inclusief afschrijvingskosten. De werkelijke afschrijvingskosten in 2011 bedroegen €2,5 miljoen.

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: **-18,1%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

In de periode 2011-2016 neemt de rijksbijdrage voor de NPO af met € 23,3 miljoen. De geraamde apparaatskosten nemen in diezelfde periode af met € 23 miljoen. Het verschil is te verklaren uit een stijging van overige opbrengsten ad € 0,3 miljoen.

De bezuinigingen op de NPO, ingeboekt voor de jaren 2013-2016, bestaan uit:

- een bezuiniging van € 25,9 miljoen, die onderdeel is van een structurele bezuiniging van € 200 miljoen in 2015 op het mediabudget (regeerakkoord-Rutte/Verhagen);
- een zbo-korting van € 0,5 miljoen in 2016 (structureel), die is opgebouwd uit de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015) en uit een additionele apparaatstaakstelling die is afgesproken in het regeerakkoord Rutte/Verhagen. (Deze laatste apparaatstaakstelling komt neer op een bezuiniging van 18,4% ten opzichte van de apparaatskosten van het zbo-gedeelte van de NPO in 2011 (€ 2,7 miljoen.))

Het totaal aan bezuinigingen dat op de apparaatskosten van de NPO ingeboekt staat, bedraagt dus € 26,4 miljoen (€ 25,9 miljoen + € 0,5 miljoen). De hiervoor genoemde afname van de apparaatskosten in de periode 2011-2016 is kleiner: € 23 miljoen. Dit komt door:

- budgetverschuivingen tussen de NPO en de omroepen samenhangend met veranderingen in taakverdeling of financieringsstromen;
- wettelijk verplichte prijsindexeringen om te compenseren voor prijsstijgingen.

De bezuiniging van € 26,4 miljoen heeft betrekking op alle NPO-taken die worden bekostigd vanuit het OCW-budget (dus niet alleen op de zbo-taken; zie toelichting op het eerste blad van deze factsheet). De bezuiniging betreft niet de activiteiten die de NPO uitvoert als 'shared service center', noch de diensten die de NPO aanbiedt tegen kostprijs.

Het Lenteakkoord heeft geen gevolgen voor de NPO.

Geplande invulling van bezuinigingen

De bezuiniging op de NPO van € 26,4 miljoen (€ 25,9 miljoen + € 0,5 miljoen) heeft betrekking op alle NPO-taken die worden bekostigd vanuit het OCW-budget (zie de toelichting op het eerste blad van deze factsheet). De zbo-korting van € 0,5 miljoen heeft alleen betrekking op de zbo-taken van de organisatie; de overige € 25,9 miljoen betreft de rest van de taken die de NPO uitvoert met het OCW-budget.

De NPO wil de bezuiniging realiseren door middel van de onderstaande maatregelen.

Zuiniger & efficiënter werken

- De zbo-korting van € 0,5 miljoen zal worden gerealiseerd door het aantal leden van de Raad van Bestuur en het aantal net- en zendermanagers terug te brengen.
- Overige maatregelen zijn: besparen op huisvesting en gebouwexploitatie; aanbrengen van meer focus op en bundeling van marketing(communicatie) en marktonderzoek; reorganisatie doorvoeren; vacaturestop instellen; omvang van distributie- en rechtencontracten reduceren; dienstverlening voor omroepen anders samenstellen, onder andere door verbetering en handhaving van ketenafspraken en comprimeren van de taakuitvoering; bijdragen aan Stichting Korrelatie en Stichting de Ombudsman verminderen; minder en gericht innoveren.

Anders

- reduceren van het structurele begrotingsoverschot van de NPO, dat dient als financiële buffer voor de Landelijke Publieke Omroep als geheel (€ 4,3 miljoen).

Eerdere bezuinigingen

De NPO en het Ministerie van OCW hebben ons geen informatie verstrekt over eerdere bezuinigingen.

Ministerie van Economische Zaken

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

Kerngegevens (2011)

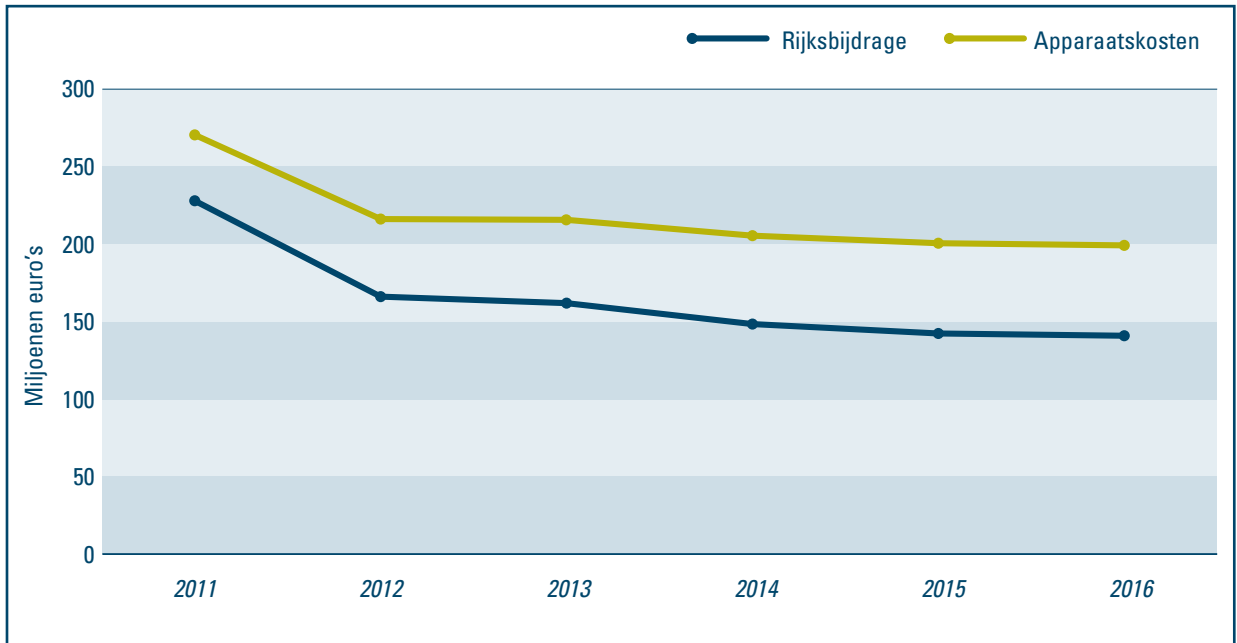
Taak	De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)* bewaakt de gezondheid van dieren en planten, het dierenwelzijn en de veiligheid van voedsel en consumentenproducten. De concrete taken die zij hiertoe verricht zijn: handhaving van wet- en regelgeving op het gebied van natuur en consument, verstrekken van beleidsadviezen over diezelfde wet- en regelgeving, risicobeoordeling en risicocommunicatie.
Type organisatie	Baten-lastendienst
Financiering	Begroting 75%, geïnde tarieven 20%, overige inkomsten 5%**
Rijksbijdrage	€ 228 miljoen
Apparaatskosten	€ 270,5 miljoen
Aantal fte's	2.347***

* De NVWA is ontstaan door een fusie van de Algemene Inspectiedienst, de Plantenziektenkundige Dienst en de Voedsel en Waren Autoriteit. In 2011 is deze fusie voltooid. In dat jaar luidde de werknaam van de organisatie: nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA). Vanaf 1 januari 2012 zijn de drie diensten samengebracht onder de naam Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), die de activiteiten van de nVWA voortzette. De hier vermelde cijfers over 2011 hebben betrekking op de nVWA.

** Overige inkomsten: grotendeels door de Europese Unie gefinancierde projecten.

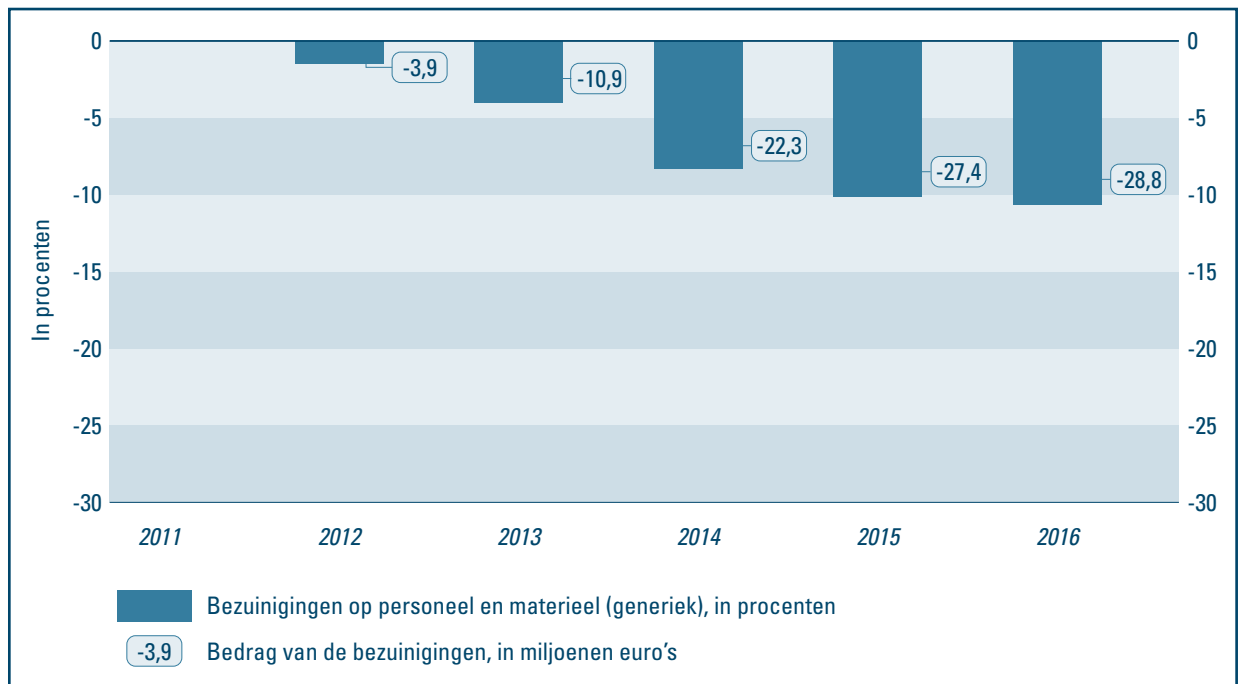
*** Als gevolg van de taakstelling van het vierde kabinet-Balkenende zou de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit moeten krimpen van 2.678 fte's in 2008 naar 2.155 fte's eind 2011. Met het plaatsingsproces uit het organisatiebesluit werden circa 150 fte's boventallig. Om deze kosten te financieren is door de Ministeries van EL&I (thans: EZ) en VWS een 'voorziening herplaatsingskandidaten NVWA' gevormd ad € 22,65 miljoen. Zie ook hierna onder 'Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen'.

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten (begroting 2013)*

* De rijksbijdrage bestaat uit een bijdrage van het moederdepartement en een bijdrage van overige departementen. De bijdrage van het moederdepartement (inclusief bijzondere bijdragen) daalt van € 154,9 miljoen in 2011 naar € 82,3 miljoen in 2016 en betreft daarmee een afname van 46,8%. De geringere afname van de bijdrage van overige departementen, en de verwachte stabiele inkomsten derden hebben een dempend effect op de taakstelling voor de NVWA. Zie 'Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen'.

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: **-10,6%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) ontvangt bijdragen van het Ministerie van Economische Zaken (EZ, het moederdepartement) en van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). In de meerjarenbegroting van beide ministeries voor de periode 2011-2016 daalt de bijdrage voor de NVWA als gevolg van de taakstellingen (zie hierna).

Tegelijkertijd verstrekt de minister van EZ extra bijdragen aan de NVWA, opdat zij kan blijven voldoen aan de wettelijk opgelegde taken.

- In 2011 is € 8,8 miljoen extra beschikbaar gesteld aan de NVWA voor de uitvoering van bepaalde werkzaamheden in dat jaar, zoals (extra) toezicht op diertransporten.
- In 2012 verhoogt de minister van EL&I de bijdrage aan de NVWA met A 5 miljoen voor activiteiten in het kader van handhaving van Europese wet- en regelgeving.
- In 2011-2014 wordt jaarlijks € 1 miljoen extra beschikbaar gesteld (voor extra toezicht) om het antibioticagebruik in de veehouderij terug te dringen.

De apparaatskosten van de NVWA (kosten voor personeel en materieel, exclusief rentelasten en afschrijvingskosten) zijn in de periode 2011-2016 hoger dan de rijksbijdrage. Het verschil wordt ten dele opgevangen door overige inkomsten, onder andere door opbrengsten uit EU gefinancierde projecten en door tarieven die de NVWA heft bij ondernemers in bijvoorbeeld de dier- of voedselindustrie. Het gaat dan om betalingen voor diensten als certificeringen, keuringen of kwaliteitscontroles.

In de eerste grafiek zien we een afname van de apparaatskosten in 2012 ten opzichte van 2011. Deze hangt samen met de afronding van de fusie van drie inspectiediensten.* De latere daling in de geraamde apparaatskosten wil de NVWA (deels) opvangen met de reguliere uitstroom van werknemers en het afstoten van overtollige panden als gevolg van (nieuwe) taakstellingen.

De NVWA wordt geconfronteerd met de volgende taakstellingen:

- De taakstellingen van het kabinet-Rutte/Verhagen. Het gaat om een generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015) en een additionele korting opgelegd aan de voormalige departementen EZ (17%) en LNV (10%). Voor de NVWA betekent deze apparaats- en beleidstaakstelling een bezuiniging van € 3.913.000 in 2012 die oploopt tot € 28.770.000 in 2016. Dit is inclusief het deel van de taakstelling dat naar VWS is doorbelast (zie hierover verder 'Geplande invulling van bezuinigingen').
- De taakstellingen van het vierde kabinet-Balkenende. Het gaat om een bezuinigingsopdracht van circa € 52 miljoen in de periode 2008-2011 en een krimp van ruim 500 fte's (van 2.678 naar 2.147).
- Het niet-compenseren voor loonbijstellingen binnen de NVWA. Voor 2013 is het te hanteren percentage voor loonstijging vastgesteld op 0%.

* In de begroting 2013 is aangegeven dat de ingeboekte opbrengsten als gevolg van de fusie vertraagd beschikbaar komen. Zie verder (voetnoot onder) 'Geplande invulling van bezuinigingen'.

Geplande invulling van bezuinigingen

Zuiniger en efficiënter werken

- Intensivering van samenwerking met andere rijksinspecties en verkleining van beleidsdirecties en uitvoerende diensten, waardoor besparingen op de apparaatsuitgaven kunnen worden bereikt.*
- Vermindering van handhavingsactiviteiten door inzet van nieuwe (selectieve) handhavingstechnieken: zelfregulering en risicogerichte aanpak, gebaseerd op kennis van en samenwerking met de sector waarbij principe 'vertrouwen, tenzij' centraal staat. Deze wijze van toezicht houden moet leiden tot meer efficiency.
- Inzet op innovatie van (EU-)regelgeving en toezicht, waardoor een vermindering van de verplichte toezichtslast kan worden bereikt.**

Minder taken/versobering taakuitvoering

- Onder druk van de taakstellingen onderzoekt de Commissie van Wijzen Kennis en Innovatie (CvW) of, in hoeverre en waar nog krimp in het bestaande opdrachtenpakket van de NVWA mogelijk is en brengt hier eind 2012 advies over uit.**
- De verantwoordelijkheid om de naleving van de Drank- en Horecawet (DHW) te controleren wordt per 1 januari 2013 van de NVWA overgeheveld naar gemeenten. Om gemeenten te ondersteunen bij hun nieuwe taak heeft de NVWA het Expertisecentrum Handhaving DHW opgericht. De NVWA blijft voorts nog wel verantwoordelijk voor een klein aantal landelijke taken, te weten het verstrekken van verklaringen sociale hygiëne en het toezicht op (a) vervoermiddelen voor ambulante handel in eet- en drinkwaren, (b) de naleving van DHW-regels in het personenvervoer, op legerplaatsen en in tax free shops op luchthavens (achter de douane) en (c) de naleving van reclamebeperkingen.

* De mogelijkheden om fusieopbrengsten te realiseren blijken in de praktijk tegen te vallen. De NVWA wordt daardoor geconfronteerd met hogere personele en materiele kosten (huisvesting, ICT, arbeidsvoorwaarden) dan begroot. Om deze apparaatskosten op te vangen wordt een maatregelenplan gevormd. In het najaar 2012 brengt de minister van EL&I (thans: EZ) hierover advies uit aan de Tweede Kamer.

** De daling in de rijksbijdrage (als gevolg van de taakstellingen van het kabinet-Rutte/Verhagen) blijkt sneller te verlopen dan met innovatie van (Europese) regelgeving en toezicht kan worden opgevangen. Daarom wordt nu onderzocht of en waar er nog krimp in het takenpakket mogelijk is. De minister van EL&I (thans: EZ) brengt hierover in het najaar van 2012 advies uit aan de Tweede Kamer.

Eerdere bezuinigingen

Als gevolg van de taakstelling van het vierde kabinet-Balkenende is de NVWA in de jaren 2008-2011 geconfronteerd geweest met een bezuinigingsopdracht van circa € 52 miljoen en een krimp van ruim 500 fte's. Deze taakstelling is gerealiseerd door de fusie van drie inspectiediensten. De besparingen als gevolg van deze bezuiniging komen vertraagd beschikbaar. Verschillende (efficiency)maatregelen (waaronder het afstoten van locaties en laboratoria) zullen nog worden verwezenlijkt.

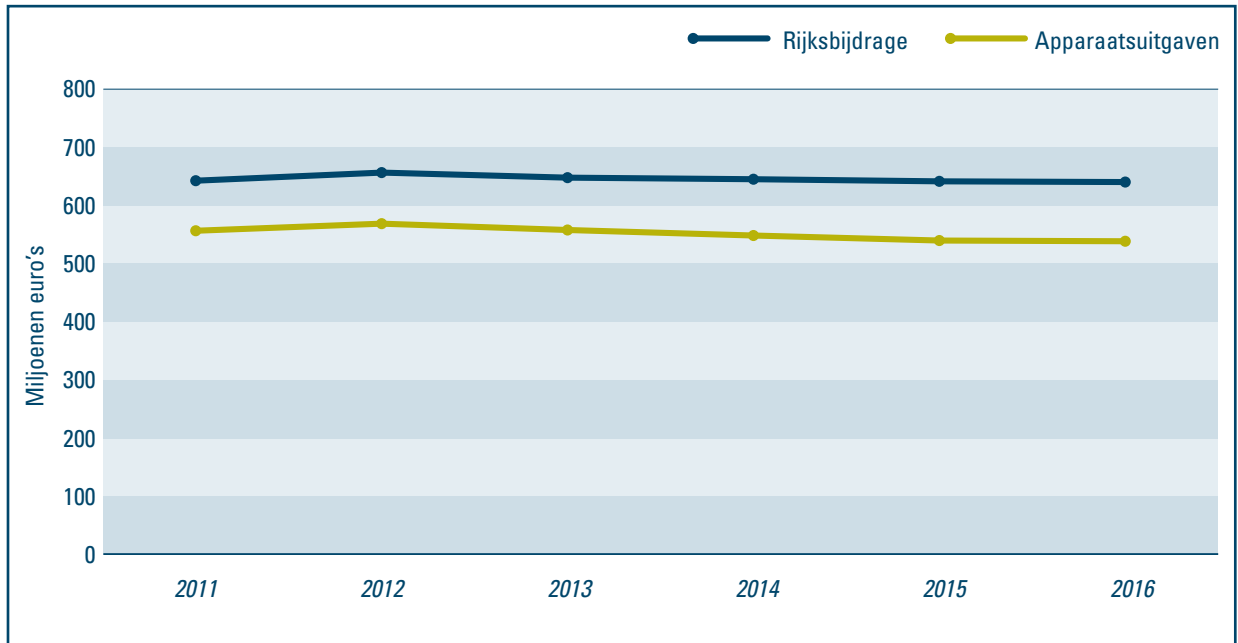
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Openbaar Ministerie

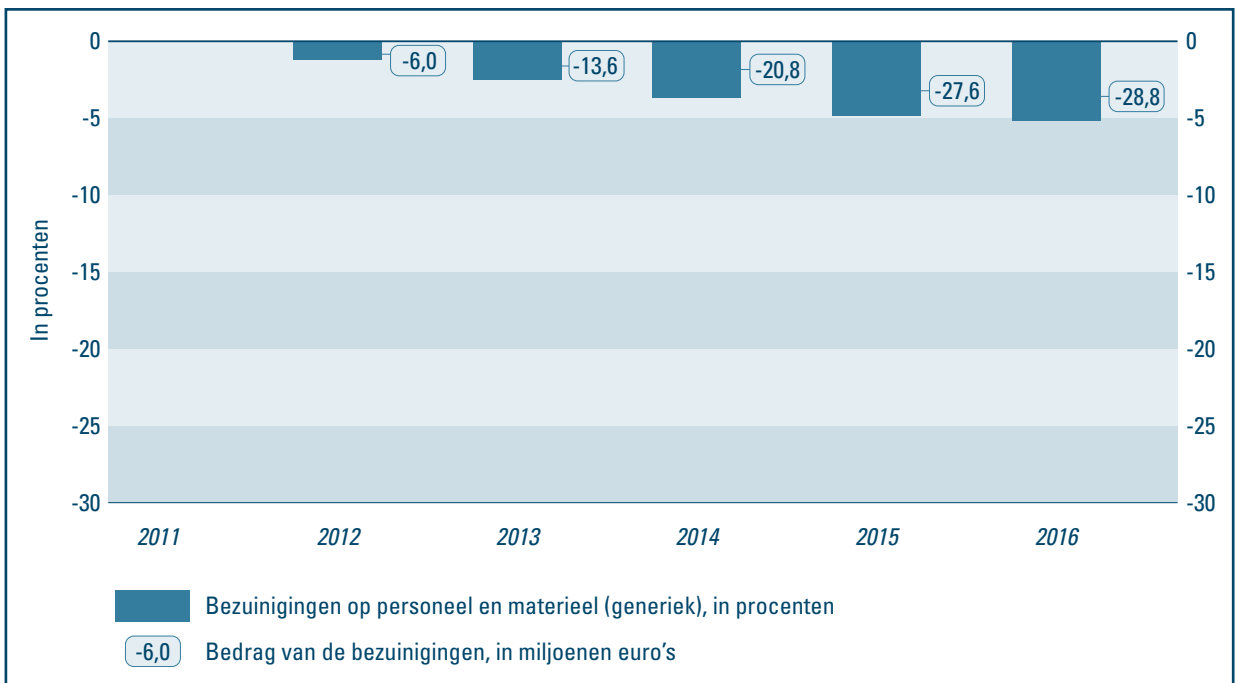
Kerngegevens (2011)

Taak	Het Openbaar Ministerie spoort strafbare feiten op en vervolgt de plegers van deze feiten. Daarnaast houdt het Openbaar Ministerie toezicht op de uitvoering van het vonnis.
Type organisatie	Apart onderdeel van het Rijk met een kas-verplichtingenstelsel
Financiering	Begroting (100%)
Rijksbijdrage	€ 641 miljoen
Apparaatsuitgaven	€ 556,4 miljoen
Aantal fte's	4.770

Geraamde rijksbijdragen en apparaatsuitgaven (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatsuitgaven op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatsuitgaven in 2016 als percentage van de apparaatsuitgaven 2011: **-5,2%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatsuitgaven en bezuinigingen

De rijksbijdrage voor het Openbaar Ministerie (OM) daalt tussen 2011 en 2016 met € 2,3 miljoen (0,36%). Deze daling is geringer dan de opgelegde bezuinigingen. De reden hiervan is dat het OM tegelijkertijd extra middelen ontvangt: in het regeerakkoord van het vierde kabinet-Balkenende is een intensivering opgenomen gericht op het veiligheidsbeleid, waarvan € 69,3 miljoen bestemd is voor het OM.

In diezelfde periode (2011-2016) nemen de geraamde apparaatsuitgaven van het OM af met € 18,1 miljoen (3,2%). Vanuit de rijksbijdrage worden behalve apparaatsuitgaven ook de (in bovenstaande grafiek niet weergegeven) uitgaven voor gerechtskosten (onder andere kosten voor afluisteren, tolken en raadplegen van specifieke deskundigen) gefinancierd.

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatsuitgaven van het OM voortkomend uit het regeerakkoord Rutte/Verhagen loopt op tot € 28,8 miljoen in 2016. Dit betreft de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015).

De rijksbijdrage daalt daarnaast vanwege het achterwege blijven van compensatie voor de loon- en prijsbijstelling.

Het Lenteakkoord heeft voor het OM als gevolg dat er € 5,2 miljoen extra moet worden bezuinigd. Dit bedrag betreft voornamelijk een algemene efficiencykorting en een bezuiniging op inkoop.

Geplande invulling van bezuinigingen

Zuiniger en efficiënter werken

Het totaal aan opgelegde bezuinigingen is door het OM doorvertaald naar de budgetten van de parketten en ondersteunende diensten. Deze hebben ieder op hun eigen wijze hieraan invulling gegeven, met als uitgangspunt de uitvoering van het beleid op niveau te houden. Het OM bereikt dit resultaat door de volgende genomen en te nemen maatregelen:

- Er wordt geïnvesteerd in ICT zoals het satellietplaatsbepalingssysteem GPS ter ondersteuning van het primaire werkproces.
- De strafdossiers worden gedigitaliseerd. Hiermee wordt plaats- en tijdsafhankelijk werken bevorderd en het beheer van processtukken vereenvoudigd.
- De ondersteuning vanuit de bedrijfsvoering (PIOFACH)* wordt gecentraliseerd en verkleind door de oprichting van de Dienstverleningsorganisatie OM (DVOM).
- Standaardzaken zoals Mulderberoepen** worden voortaan centraal afgehandeld door de Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM).
- De formatie van het Parket-Generaal, de ambtelijke ondersteuning van College van procureurs-generaal, wordt gehalveerd.
- De organisatie wordt opgeschaald naar tien regio's, waardoor de bestaande huisvesting efficiënter kan worden benut. Het aantal vestigingen wordt tegelijkertijd verkleind. Hiermee worden ook besparingen gerealiseerd op de managementinzet ten gunste van het primaire werkproces.
- De werkzaamheden bij eerstelijns en tweedelijns (hoger beroep)zaken worden geïntegreerd.
- De administratieve lasten worden verminderd.

* PIOFACH staat voor alle relevante bedrijfsvoeringsonderdelen: Personeel, Inkoop, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting.

** Mulderberoepen zijn beroepszaken naar aanleiding van verkeersovertredingen. 'Mulder' verwijst naar de wet-Mulder, oftewel de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften.

Eerdere bezuinigingen

Het OM is eerder al geraakt door structurele bezuinigingen uit het regeerakkoord van het vierde kabinet-Balkenende ter hoogte van € 8,5 miljoen. Dit bedrag betreft vooral een bezuiniging die met versoering van de bedrijfsvoering moet worden gerealiseerd.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

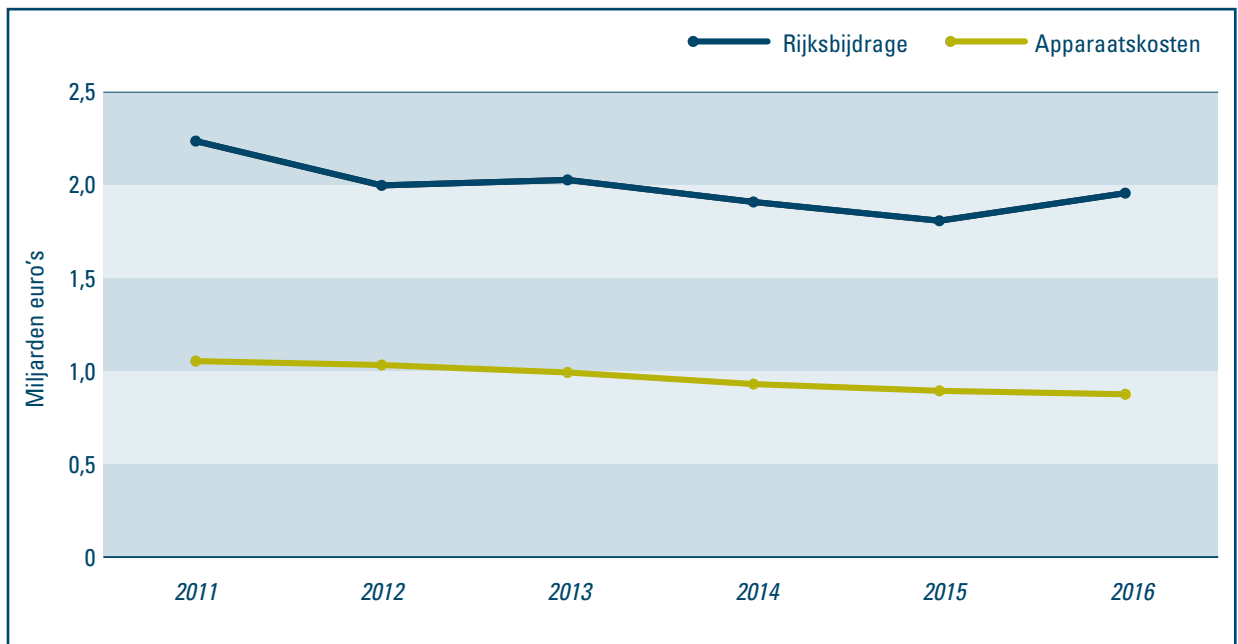
Rijkswaterstaat

Kerngegevens (2011)

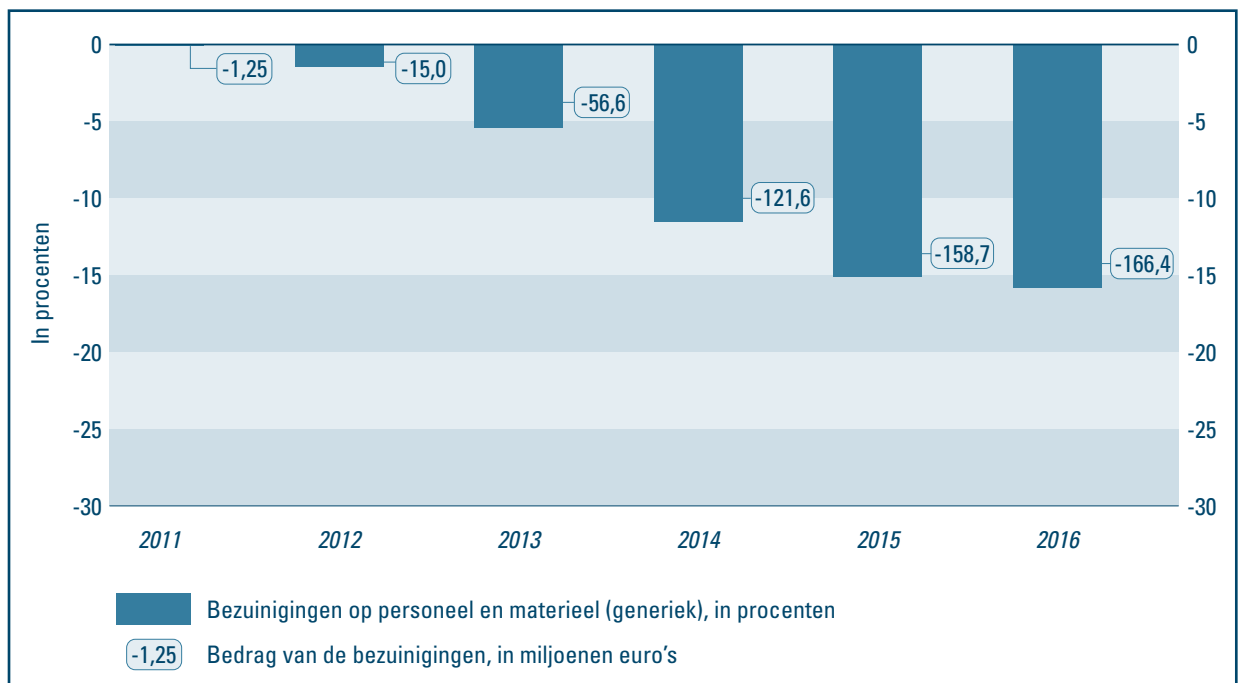
Taak	Rijkswaterstaat is belast met het beheer en het onderhoud van de hoofdwegen, -hoofdvaarwegen en het hoofdwatersysteem. Daarnaast is Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor de aanleg en uitbreiding van deze infrastructuur.
Type organisatie	Baten-lastendienst
Financiering	Begroting 94%, overige inkomsten 6% (waaronder vergoedingen van provincies, gemeenten en Europese Unie)
Rijksbijdrage	2.235,6 miljoen (voor apparaat en voor beheer en onderhoud)*
Apparaatskosten	€ 1.031,9 miljoen
Aantal fte's	8.919

* Daarnaast ontvangt Rijkswaterstaat € 2.838 miljoen vanuit het Infrastructuurfonds voor aanlegprojecten, geografische informatiesystemen en beleidsondersteuning.

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten (begroting 2012)

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: **-15,8%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

In de periode 2011-2016 daalt de rijksbijdrage voor Rijkswaterstaat met € 278,9 miljoen. In diezelfde periode nemen de apparaatskosten af met € 178,4 miljoen.

Vanuit de rijksbijdrage worden behalve apparaatskosten ook de (niet in grafiek 1 weergegeven) kosten voor beheer en onderhoud gefinancierd; dit verklaart het verschil tussen beide bedragen. De kosten voor beheer en onderhoud nemen tussen 2011-2016 af met € 101 miljoen.

De schommeling in de rijksbijdrage komt voort uit (a) de fluctuatie in de middelen die de minister van IenM door de jaren heen beschikbaar stelt voor beheer en onderhoud, en (b) het feit dat onderhoudswerkzaamheden soms worden uitgevoerd ná het jaar dat hiervoor gelden zijn toegekend (zo is in de rijksbijdrage 2011 een bedrag van € 288 miljoen opgenomen voor 'nog uit te voeren werkzaamheden').

Het bedrag waarmee de geraamde apparaatskosten in de periode 2011-2016 omlaag gaan (€ 178,4 miljoen) is omvangrijker dan de ingeboekte bezuiniging van € 166,4 miljoen. Dit komt vooral door de eenmalige bijdrage van ongeveer € 12 miljoen die Rijkswaterstaat in 2011 heeft gekregen voor de inhuur van personeel voor de Spoedwetprojecten, en daarnaast door een aantal kleinere mutaties.

De ingeboekte bezuiniging op de apparaatskosten van Rijkswaterstaat bedraagt € 166,4 miljoen vanaf 2016 (oplopend tot € 183 miljoen in 2018). In dit bedrag zijn de volgende bezuinigingen meegenomen:

- de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015);
- de additionele apparaatstaakstelling (regeerakkoord-Rutte/Verhagen);
- de arbeidsproductiviteitskorting (vierde kabinet-Balkenende).

Het Regeerakkoord bevat daarnaast een taakstelling van € 65 miljoen gericht op 'efficiency-verbetering beheer en onderhoud infrastructuur' (structureel vanaf 2011), waarvan € 55 miljoen betrekking heeft op het beheer en onderhoud van het nationale netwerk van wegen en vaarwegen door Rijkswaterstaat. Deze taakstelling leidt tot een afname van de apparaatskosten van Rijkswaterstaat met ongeveer € 3 miljoen.

Het Lenteakkoord heeft geen consequenties voor Rijkswaterstaat.

Geplande invulling van bezuinigingen

Voor de periode 2012-2018 zijn (voor de totale bezuiniging van € 183 miljoen op de apparaatskosten) de volgende maatregelen voorzien:

Zuiniger & efficiënter werken (€ 104,5 miljoen)

- Reductie van overhead.
- Herontwerpen van werkprocessen en zodoende opheffen van verspillingen in die processen.
- systeemgerichte controle op uitvoering van werkzaamheden door marktpartijen in plaats van aanwezigheid ter plekke.

Minder taken/ versobering taakuitvoering (€ 78,4 miljoen)

- Aanpassen van kwaliteitsniveau van de netwerken naar intensiteit van gebruik (i.e. bepaalde taken niet meer, of minder intensief doen).
- Vermindering van landelijke uitvoeringstaken (verzamelen basisinformatie, onderhoud ICT-systemen, inspectie van areaal).
- Minder inzet van personeel door versobering van beheer en onderhoud (€ 3 miljoen).
- Minder inzet van personeel als gevolg van de volumevermindering bij aanlegprogramma's.

Eerdere bezuinigingen

In de periode 2002-2011 is de formatie van Rijkswaterstaat met 20% (2.122 fte's) gereduceerd. Deels kwam deze reductie voort uit de aanbeveling van de parlementaire enquêtecommissie Bouwnijverheid om Rijkswaterstaat kleiner, doelmatiger en publieksgerichter in te richten, met 'markt tenzij' als leidend principe. Daarnaast is Rijkswaterstaat ingekrompen vanwege de agentschapsvorming in 2005 en de taakstellingen van het vierde kabinet-Balkenende (Vernieuwing Rijksdienst; 511 fte's).

De helft van de 20% reductie is gerealiseerd door overdracht van taken aan marktpartijen en de andere helft door afslanking van de organisatie (vooral centralisering en uniformering van de bedrijfsvoering).

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Sociale Verzekeringsbank

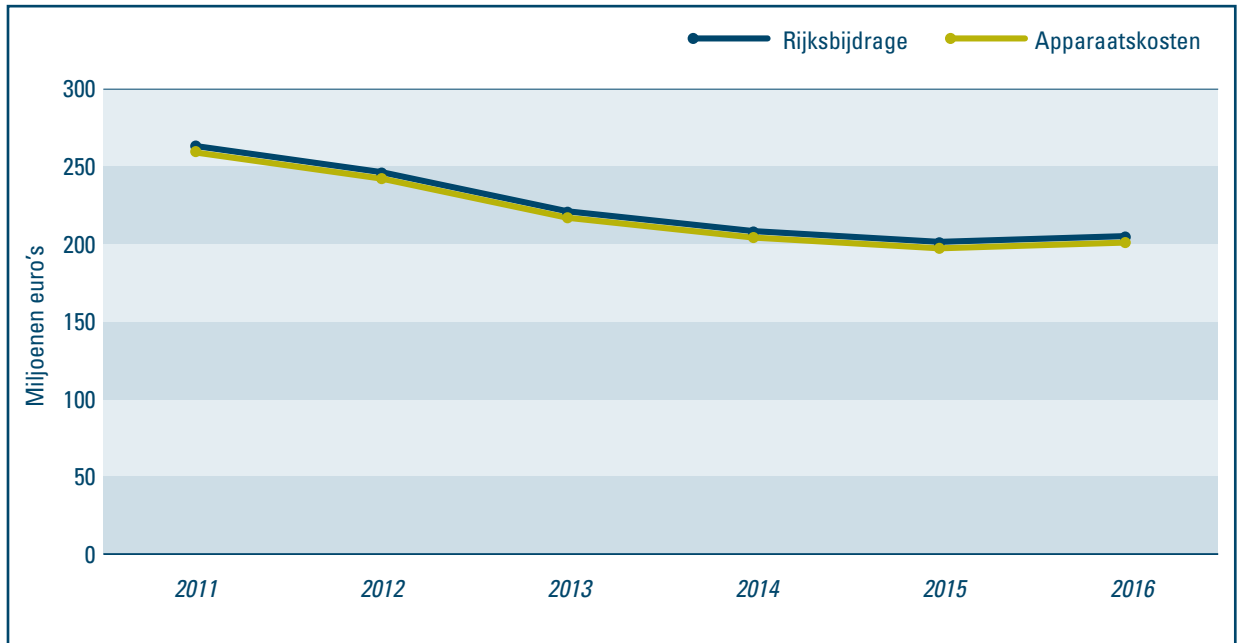
Kerngegevens (2011)

Taak	De Sociale Verzekeringsbank (SVB) voert sociale verzekeringswetten uit, waaronder de Algemene Ouderdomswet (AOW), de Algemene nabestaandenwet (Anw) en de Algemene Kinderbijslagwet (AKW). De uitvoering van deze wetten valt onder haar 'sv-taken'. Daarnaast verricht de SVB in opdracht van verschillende overheidsorganisaties nog enkele andere taken. Zo voert zij de wetten voor verzetsdeelnemers en oorlogsgetroffenen uit en biedt zij op verzoek administratieve ondersteuning aan mensen met een persoonsgebonden budget).
Type organisatie	Rechtspersoon met een wettelijke taak / zelfstandig bestuursorgaan
Financiering	Begroting 37%, premies 63% (voor sv-taken)
Rijksbijdrage	€ 263,2 miljoen voor de 'kleine geldstroom' (apparaatskosten voor sv-taken). [*] Daarnaast een 'grote' geldstroom van € 35.770 miljoen voor sv-taken (uitkeringsuitgaven).
Apparaatskosten	€ 233,4 miljoen (voor sv-taken) ^{**}
Aantal fte's	3.205 fte's (voor sv-taken en niet-sv-taken tezamen)

* We vatten 'rijksbijdrage' hier op als het totaal van begrotings- en premiegelden ter financiering van de uitvoeringskosten van sv-taken.

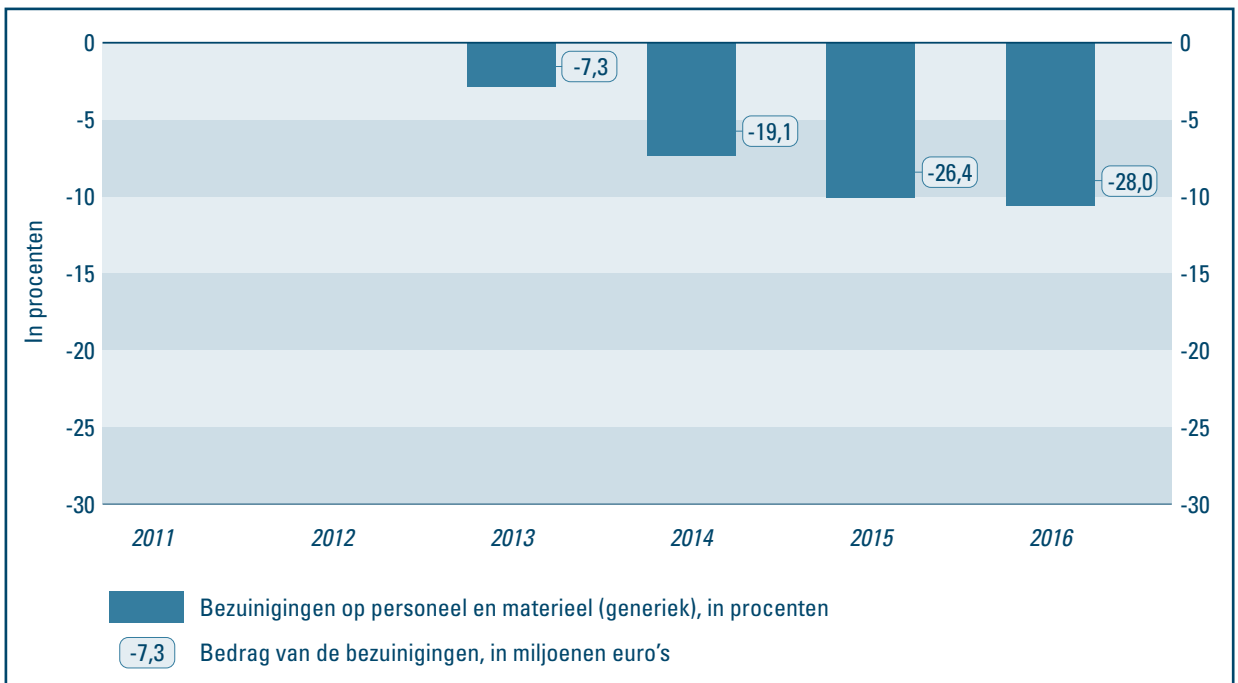
** Inclusief afschrijvingskosten. In de totale apparaatskosten van de SVB (€ 233,4 miljoen voor sv-taken + € 42,8 miljoen voor niet-sv-taken) zijn ook afschrijvingskosten ad € 15,3 miljoen meegerekend.

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten* (begroting 2012)

* Inclusief afschrijvingskosten.

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: **-10,6%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

In de periode 2011-2016 neemt de rijksbijdrage voor de apparaatskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) af met € 58,1 miljoen. Deze daling is groter dan het totaal aan bezuinigingen op de apparaatskosten dat ingeboekt staat, te weten € 28 miljoen (regerakkoord-Rutte/Verhagen) plus € 27 miljoen (eerdere bezuinigingen). Het verschil van € 3,1 miljoen vloeit onder meer voort uit het feit dat de bijdrage die de SVB nu nog ontvangt voor de ontwikkeling van een geautomatiseerd systeem om wijzigingen in wet- en regelgeving gemakkelijker door te voeren, na 2013 komt te vervallen.

De bezuinigingen van € 28 miljoen die uit hoofde van het regeerakkoord-Rutte/Verhagen bij de SVB zijn ingeboekt, bestaan uit:

- de generieke efficiencykorting van drie maal 1,5% (2013-2015);
- de additionele apparaatstaakstelling uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen.

De eerdere bezuinigingen van € 27,4 miljoen die voor de periode 2011-2016 zijn ingeboekt, bestaan uit:

- SVB Tien (€ 8,7 miljoen);*
- coalitieakkoord 2007 / operatie Vernieuwing Rijksdienst (€ 9,6 miljoen);
- arbeidsproductiviteitskorting (€ 4,7 miljoen);
- versobering bedrijfsvoering (€ 1,7 miljoen);
- doelmatigheidskorting van 1,5% van het vierde kabinet-Balkenende (€ 2,7 miljoen).

De hoogte van het apparaatsbudget wordt voorts bepaald door een aantal (beleids)maatregelen uit het regeerakkoord-Rutte/Verhagen. Een (licht) budgetverhogende invloed hebben bijvoorbeeld de invoering van het woonlandbeginsel,** de wijziging van de AOW-ingangsdatum naar de 65e verjaardag en de invoering van de Fraudewet. Daartegenover staan maatregelen met een budgetverlagend effect: de afbouw van de dubbele heffingskorting en de exportbeperking van de kinderbijlagen. Met uitzondering van de laatste maatregel gaat het om bedragen van minder dan € 1 miljoen.

Deze wijzigingen in het apparaatsbudget zijn deels pas doorgevoerd na de begroting 2012 die als basis is gebruikt voor grafiek 1. In de grafiek is evenmin rekening gehouden met het feit dat het apparaatsbudget van de SVB 'mee ademt' met de groei c.q. krimp van het klantenbestand. Al met al zijn in het SVB-meerjarenkader van september 2012 de geraamde apparaatskosten voor 2016 gedaald tot € 195,5 miljoen.

Ook het Lenteakkoord heeft consequenties voor de SVB: vanaf 2013 moet de organisatie jaarlijks een bezuiniging van € 0,3 miljoen realiseren. Dit is het aandeel van de SVB in de generieke korting van € 3 miljoen die in het Lenteakkoord aan het Ministerie van SZW is opgelegd. Verder leidt de verhoging van de AOW-leeftijd tot een afname van de apparaatskosten van de SVB.

* SVB Tien volgt niet uit een kabinetsbesluit of regeerakkoord, maar betreft separate financiële afspraken tussen het Ministerie van SZW en SVB in het kader van een programma gericht op verbetering van de dienstverlening en vernieuwing van de ICT.

** Dit beginsel houdt in dat de hoogte van een uitkering wordt afgestemd op het kostenniveau van het land waar de belanghebbende of het kind woont.

Geplande invulling van bezuinigingen*

Zuiniger en efficiënter werken

Efficiencymaatregelen (14,3 miljoen). De maatregelen betreffen: selectievere controle rechtmatigheid uitkeringsverstrekking, meer automatisering en internationale gegevensuitwisseling, digitalisering van exploitatie, kanaalsturing van klantencontacten, verhoging van productiviteit, afstemming van werkverdeling en huisvesting op personeelsomvang 2015, en uitvoering van programma Compacte Rijksdienst.

Minder taken/versobering taakuitvoering

- Keuzes in taken en dienstverlening (€ 3,7 miljoen): temporiseren van project Volledige Verzekerden-administratie** en beëindigen van persoonlijke dienstverlening aan grensarbeiders via aparte bureaus.
- Vereenvoudiging wet- en regelgeving (€ 8,3 miljoen). Inmiddels is gebleken dat de opbrengst op basis van de huidige voorstellen*** maximaal € 6,9 miljoen is. Het Ministerie van SZW denkt met de SVB mee over aanvullende voorstellen om aan het ingeboekte bedrag te komen.
- Nog nader in te vullen (€ 1,4 miljoen in 2015).

Anders

- Alternatieve inkomsten verwerven- eventueel in de toekomst taken voor derde partijen uitvoeren.

* We noemen hier de maatregelen waarmee de SVB de bezuinigingen tot 2015 (€ 27,7 miljoen) invult. Het Ministerie van SZW en de SVB zijn nog in overleg over de invulling van de bezuinigingen vanaf 2016.

** Dit project is gericht op het informeren van groepen burgers met een mogelijk pensioengat.

*** Waaronder het wetsvoorstel Deregulering SVB dat in juli 2012 is ingediend bij de Tweede Kamer.

Eerdere bezuinigingen

In de periode 2005-2010 heeft de SVB al € 30,9 miljoen bezuinigd op de apparaatskosten (€ 21,4 miljoen in het kader van SVB Tien en € 9,5 miljoen uit hoofde van het regeerakkoord 2007). Hiervan is € 28,5 miljoen ingevuld door efficiencymaatregelen en € 2,4 miljoen door uitvoering van de Wet werk en bijstand 65plus.

Ministerie van Economische Zaken

Staatsbosbeheer

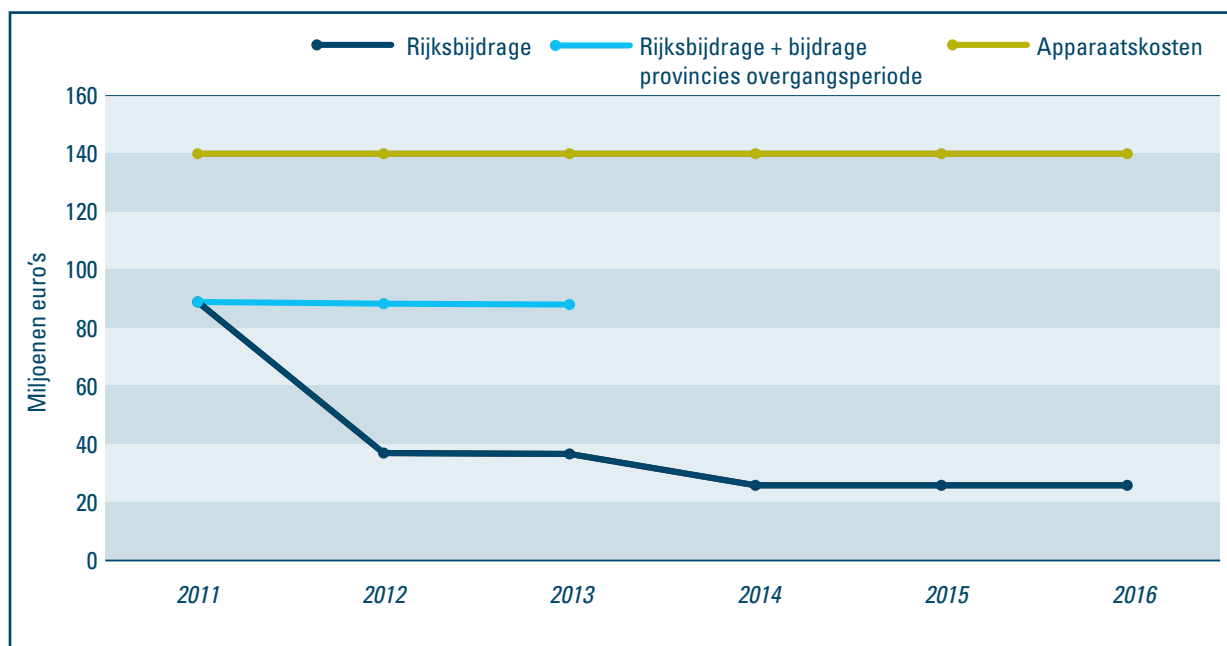
Kerngegevens (2011)

Taak	Staatsbosbeheer heeft tot taak natuurgebieden te behouden en te ontwikkelen, een brede maatschappelijke belangstelling en waardering voor natuur en landschap te bewerkstelligen en recreatie te bevorderen.
Type organisatie	Zelfstandig bestuursorgaan; rechtspersoon met een wettelijke taak
Financiering	Begroting 58%, overige inkomsten 42%*
Rijksbijdrage	€ 89,4 miljoen; daarnaast ontving Staatsbosbeheer in 2011 € 4,3 miljoen aan project-subsidies van het Ministerie van Economische Zaken
Apparaatskosten	€ 139,9 miljoen
Aantal fte's	975

* Staatsbosbeheer had in 2011 inkomsten uit houtverkoop (€ 22,1 miljoen) en ontving bijdragen van derden voor gesubsidieerde projecten (€ 12,5 miljoen).

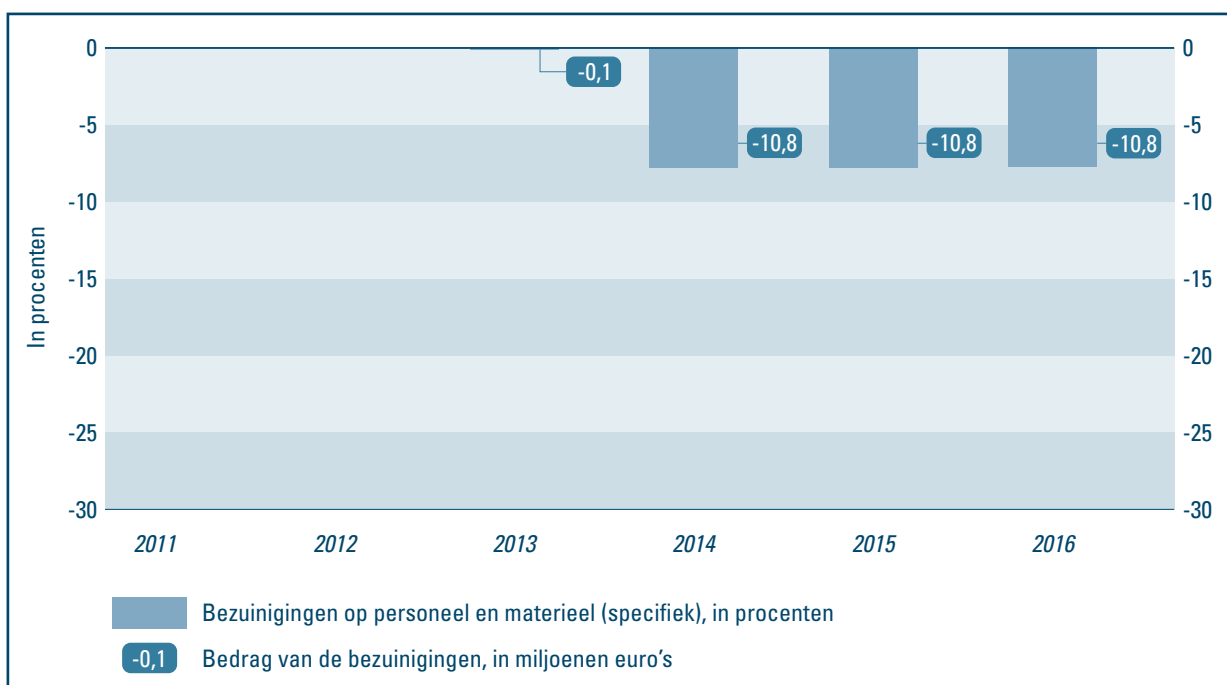
** In de financiering van Staatsbosbeheer vanuit het Ministerie van EZ wordt geen onderscheid gemaakt tussen programmakosten en apparaatskosten.

Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten (begroting 2013)*

* De begroting voor 2013 is de eerste begroting waarin het decentralisatieakkoord natuur tussen Rijk en provincies is verwerkt. Als gevolg van dit akkoord verandert de wijze van financiering van Staatsbosbeheer en is de hoogte van een deel van de inkomsten na 2014 onzeker (zie hieronder).

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: **-7,7%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

De rijksbijdrage voor Staatsbosbeheer neemt in de periode 2011-2016 af van € 89 miljoen tot € 25,9 miljoen. Deze korting van € 63,1 miljoen vloeit voort uit een stelselwijziging in de financiering van het natuurbeleid* en uit bezuinigingen op Staatsbosbeheer zelf.

Voor 2012 is de rijksbijdrage voor Staatsbosbeheer (bestemd voor publieksvoorlichting en educatie, eigenaarslasten en het beheer van gronden buiten de EHS) geraamd op € 37 miljoen. Op dit bedrag worden twee kortingen doorgevoerd:

- Een bezuiniging van het kabinet-Rutte/Verhagen samenhangend met het beleid om Staatsbosbeheer niet langer buiten de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) actief te laten zijn. Staatsbosbeheer moet gronden buiten de EHS in beginsel verkopen. Op het budget dat Staatsbosbeheer in 2012 ontvangt voor het beheer van natuur en landschap buiten de EHS (€ 12,1 miljoen), wordt in 2013 € 0,1 miljoen en vanaf 2014 € 10,8 miljoen bezuinigd. De rijksbijdrage voor deze taak is vanaf 2014 geraamd op € 1,3 miljoen.
- Een bezuiniging van het kabinet-Balkenende (niet weergegeven in grafiek 2) gericht op meer arbeidsproductiviteit: de rijksbijdrage voor publieksvoorlichting en organisatiekosten (2012: € 24,9 miljoen), wordt in 2013 met € 0,2 miljoen en vanaf 2014 structureel met € 0,3 miljoen verlaagd.

Verder had het Ministerie van EZ op grond van het regeerakkoord-Rutte/Verhagen een generieke bezuiniging ingeboekt op de apparaatskosten van Staatsbosbeheer, oplopend tot € 8,5 miljoen in 2016 (niet weergegeven in grafiek 2). Deze bezuiniging is verdisconteerd in het bedrag dat aan het Provinciefonds is toegevoegd in verband met de decentralisatie van het natuurbeleid. In het bedrag van € 8,5 miljoen zijn de volgende bezuinigingen meegenomen:

- de generieke efficiencykorting van vier maal 1,5% (2012-2015);
- de additionele apparaatstaakstelling (regeerakkoord-Rutte/Verhagen);
- de taakstelling 'versobering bedrijfsvoering rijksdienst' (vierde kabinet-Balkenende).

Daarnaast is in het regeerakkoord-Rutte/Verhagen besloten dat Staatsbosbeheer in de periode 2013-2018 een afdracht moet doen van in totaal € 100 miljoen voor de verkoop van gronden buiten de EHS.

In het Lenteakkoord is € 200 miljoen extra beschikbaar gesteld voor natuur. Of dit consequenties heeft voor de inkomsten van Staatsbosbeheer vanaf 2014, is nog niet bekend.

* Het natuurbeheer wordt gedecentraliseerd naar de provincies. Als gevolg van deze stelselwijziging houdt het Ministerie van EZ € 52 miljoen in op de rijksbijdrage aan Staatsbosbeheer vanaf 2012. De jaren 2012 en 2013 vormen een overgangperiode. In deze periode wordt het bedrag van € 52 miljoen in het Provinciefonds gestopt, geormerkt voor Staatsbosbeheer. Maar de provincies stellen de hoogte van het budget voor natuurbeheer vast. Voor 2012 hebben de provincies het budget vastgesteld op € 51,4 miljoen.

Geplande invulling van bezuinigingen

Vanaf 2014 kan Staatsbosbeheer voor natuur- en landschapsbeheer een beroep doen op de provinciale subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL). Aangezien de hoogte van deze inkomsten onzeker is (provincies zijn autonoom in hun besluiten over het openstellen van de subsidieregeling en de hoogte van het te verdelen subsidiebudget), en om de andere bezuinigingen in te vullen, neemt Staatsbosbeheer de volgende maatregelen.

Zuiniger en efficiënter werken

- vermindering van de formatie met 20% tussen 2011 en 2015 (van 1.000 naar 800 fte's);
- vermindering van de huisvestingskosten door verkleining van het aantal vaste werkplekken en het aantal regiokantoren;
- samenvoeging van de regionale administraties in één 'shared service center'.

Minder taken/versoering taakuitvoering

- Staatsbosbeheer is van plan andere taken dan natuurbeheer en recreatie (toezicht, beheer historische bouwwerken, behartiging natuurbelangen, gastheerschap en participatie) alleen nog uit te voeren wanneer deze kunnen worden bekostigd uit andere inkomsten.

Anders, namelijk alternatieve inkomsten verwerven

- Staatsbosbeheer wil BRIM-subsidie voor historische panden aan vragen bij het Ministerie van OCW, de opbrengst uit houtverkoop vergroten, de opbrengst van vakantiewoningen vergroten, haar bezoekerscentra kostendekkend maken (inkomsten uit horeca en winkel), de opbrengsten van campings vergroten, zo mogelijk inkomsten verwerven uit duurzame energie (biomassa, wind), en zo mogelijk de spin-off van duurzame ecosystemen (schone lucht, waterzuivering) vermarkten.

Eerdere bezuinigingen

Het programma Vernieuwing Rijksdienst (2007-2011) had ook betrekking op Staatsbosbeheer maar heeft niet geleid tot een reductie van de personele bezetting, omdat er tegelijkertijd sprake was van beleidsintensivering. Wel heeft dit geleid tot een vergroting van de efficiëntie (gunstiger verhouding tussen omvang van het terrein in beheer en de personeelsomvang).

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

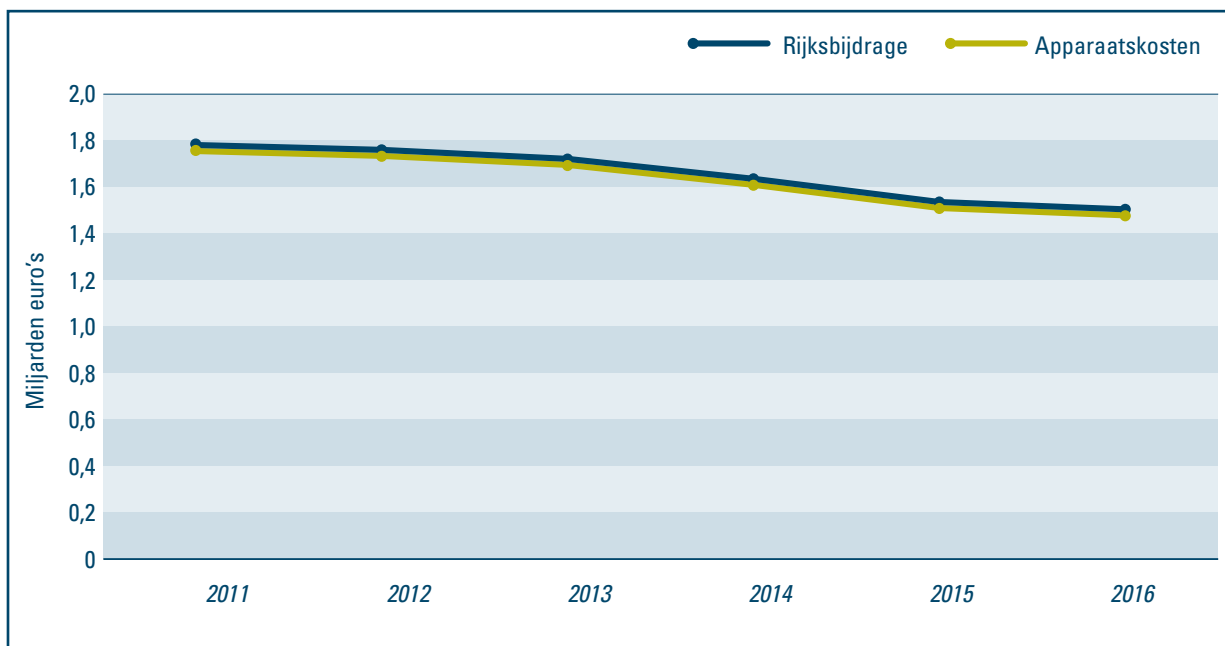
Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

Kerngegevens (2011)

Taak	Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) voert een groot aantal sociale verzekeringswetten uit voor werknemers, zelfstandigen en jonggehandicapten. Het betreft onder meer de WAO, de WIA, de WW, de Wajong en de Ziektewet. Kerntaken van het UWV zijn: uitkeringen verzorgen, participatiemogelijkheden van mensen beoordelen en mensen aan het werk helpen.
Type organisatie	Zelfstandig bestuursorgaan; rechtspersoon met wettelijke taak
Financiering	Begroting 25%, premies 74%, overige inkomsten 1% (opbrengsten externen)
Rijksbijdrage	€ 1.837,8 miljoen voor de 'kleine geldstroom' (apparaatskosten);* daarnaast een 'grote geldstroom' van € 22.375 miljoen (uitkeringsuitgaven en overige programmakosten)
Apparaatskosten	€ 1.825 miljoen
Aantal fte's	16.645

* We vatten 'rijksbijdrage' hier op als het totaal van begrotings- en premiegelden ter financiering van de uitvoeringskosten. Het Jaarverslag 2011 van het Ministerie van SZW vermeldt een bedrag van € 1847,7 miljoen. Dit is echter inclusief de rijksbijdrage voor het Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen (€ 9,9 miljoen).

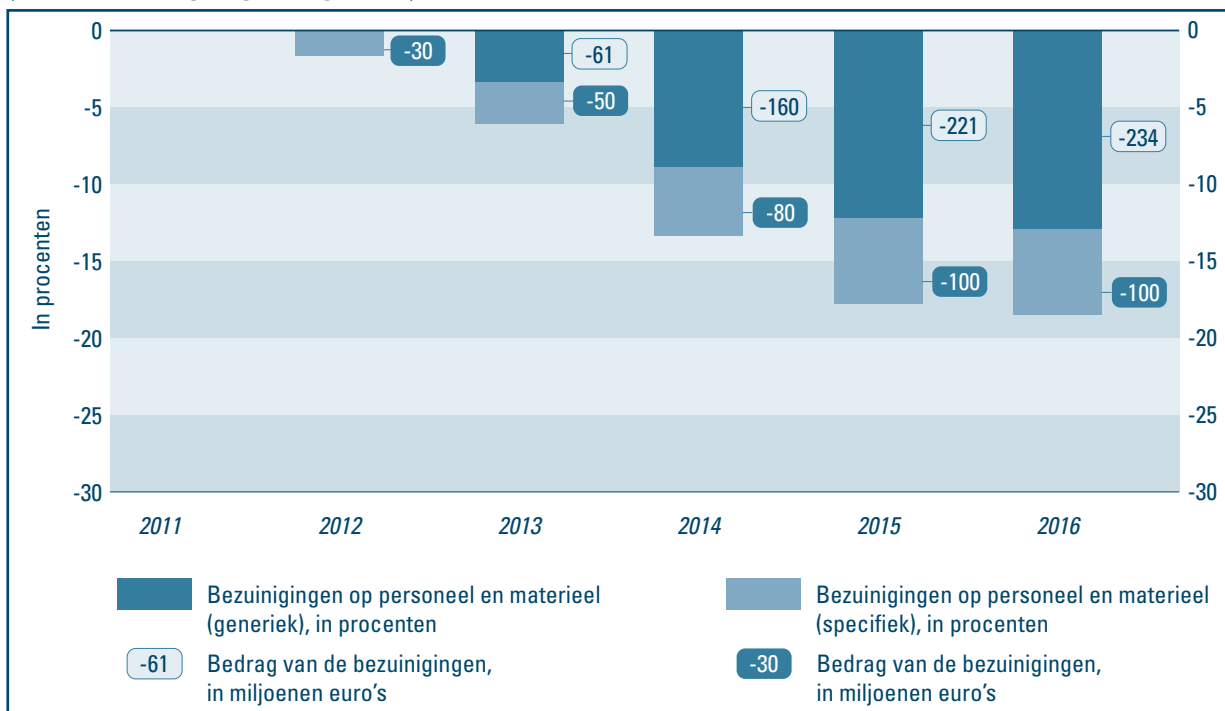
Geraamde rijksbijdragen en apparaatskosten* (september 2012)**

* Apparaatskosten inclusief uitgaven voor afschrijvingen. Afschrijvingskosten 2011: € 38 miljoen.

** Bedragen ontleend aan het meerjarencader van UWV, geactualiseerd aan de hand van gegevens van september 2012. De stand in de SZW-begroting 2013 (artikel 11) wijkt hier iets van af, omdat daarin ook middelen zitten die nog niet aan UWV zijn toegekend. Vanwege onder meer volumeontwikkelingen (zie onder) wijkt de raming van de rijksbijdrage sterk af van die in de begroting voor 2012.

Ingeboekte bezuinigingen op apparaatskosten op basis van regeerakkoord-Rutte/Verhagen (vanaf ontwerp-begroting 2011)

Bezuinigingen op apparaatskosten in 2016 als percentage van de apparaatskosten 2011: **-18,8%**

Toelichting op de ontwikkeling van rijksbijdragen, apparaatskosten en bezuinigingen

In de periode 2011-2016 daalt de rijksbijdrage voor de apparaatskosten van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) met € 276,7 miljoen. Deze daling is geringer dan het totaal aan bezuinigingen op de apparaatskosten dat ingeboekt staat: € 334 miljoen (regeerakkoord-Rutte/Verhagen) plus € 78 miljoen (eerdere bezuinigingen), plus € 2,3 miljoen aan nieuwe bezuinigingen vanwege het Lenteakkoord. Verklaringen hiervoor zijn:

- Het apparaatsbudget van het UWV 'ademt mee' met de groei c.q. krimp van het klantenbestand. Het volume daarvan is groter dan in 2010 geraamd en daarom is het apparaatsbudget voor 2012 en daarna (tijdelijk) verhoogd.
- Het apparaatsbudget van het UWV is aangepast aan de financiële gevolgen van beleidswijzigingen waaronder de modernisering van de Ziektewet. Per saldo heeft dit ertoe geleid dat het geraamde apparaatsbudget is verhoogd.

De bezuinigingen van € 334 miljoen die als gevolg van het regeerakkoord-Rutte/Verhagen door de minister van SZW bij het UWV zijn ingeboekt, bestaan uit:

- Bezuinigingen in het kader van 'kleinere overheid', oplopend tot € 234 miljoen in 2016. In dit bedrag zijn de volgende taakstellingen van het kabinet-Rutte/Verhagen meegenomen:
 - de generieke efficiencykorting van drie maal 1,5%;
 - de additionele apparaatstaakstelling.
- Bezuinigingen in het kader van 'gerichte bemiddeling', oplopend tot € 100 miljoen vanaf 2015.

De taakstelling 'Gerichte re-integratie' die ook in het regeerakkoord-Rutte/Verhagen is opgenomen (voor € 100 miljoen), heeft geen effect op de uitvoeringskosten van het UWV.

De eerdere bezuinigingen van € 78 miljoen die voor de periode 2011-2016 zijn ingeboekt, bestaan uit:

- fusie van UWV en CWI (€ 27 miljoen structureel vanaf 2012);
- arbeidsproductiviteitskorting (2009) (€ 14 miljoen in 2012 en € 28 miljoen structureel vanaf 2013);
- doelmatigheidskorting van 1,5% van het vierde kabinet-Balkenende (€ 23 miljoen structureel).

De Wet werken naar vermogen is controversieel verklaard na de val van het kabinet-Rutte/Verhagen. Dat betekent dat het UWV Wajong-cliënten zelf blijft begeleiden. De raming van de rijksbijdragen is hier al voor gecorrigeerd.

Het Lenteakkoord heeft tot gevolg dat het UWV vanaf 2013 structureel € 2,3 miljoen moet bezuinigen; dit is het aandeel UWV in de generieke korting van € 3 miljoen voor het Ministerie van SZW.

Geplande invulling van bezuinigingen*

Zuiniger en efficiënter werken

- Efficiencymaatregelen: € 154 miljoen (terugbrengen aantal vestigingen, vernieuwen huurcontracten, aanscherping werkpleknormering, besparing op ICT, digitalisering van werkprocessen en klantcontacten).
- Programma Compacte Rijksdienst: € 20 miljoen. Deze maatregel is nog niet concreet ingevuld; het programma heeft tot nu toe minder opgeleverd dan ervan werd verwacht.

Minder taken/versoering taakuitvoering

- Vereenvoudiging wet- en regelgeving: € 56 miljoen (vermindering complexiteit en vermindering aantal regelingen voor specifieke doelgroepen; wetsvoorstel Vereenvoudiging regelingen UWV in juli 2012 ingediend bij de Tweede Kamer).
- Redesign UWV Werkbedrijf: € 155 miljoen (versoering en modernisering van dienstverleningsconcept, door digitale dienstverlening aan zelfredzame klanten en werkgevers centraal te stellen en intensievere persoonlijke bemiddeling te beperken tot een deel van de werklozen).
- Vereenvoudiging processen en wet- en regelgeving: € 14 miljoen. Deze maatregel is nog niet concreet ingevuld.

De bedragen die nog openstaan (in totaal € 34 miljoen; zie tweede en vijfde bullet hierboven) worden uiterlijk eind 2012 in overleg met het Ministerie van SZW ingevuld.

* We vermelden hier de maatregelen waarmee de bezuinigingen tot en met 2015 (€ 399 miljoen) worden ingevuld. Het Ministerie van SZW en UWV zijn nog in overleg over de invulling van de bezuinigingen vanaf 2016.

Eerdere bezuinigingen

In de periode 2008-2011 heeft het UWV voor € 120 miljoen moeten bezuinigen door middel van interne efficiencymaatregelen.** Daarnaast is de rijksbijdrage voor het UWV in de periode 2009-2011 met € 100 miljoen gekort vanwege de fusie met het CWI. En in 2011 heeft het UWV een bedrijfsvoeringskorting opgelegd gekregen van € 5 miljoen.

** Waarvan € 20 miljoen in het kader van de operatie Vernieuwing Rijksdienst.

Bijlage 1 In het onderzoek betrokken uitvoeringsorganisaties

111

Ministerie van BZK

Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (baten-lastendienst)

Ministerie van Economische Zaken

Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (rwt)

Agentschap NL (baten-lastendienst)

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (baten-lastendienst)

Staatsbosbeheer (rwt)

Ministerie van Financiën

Belastingdienst (rijksdienst)

Autoriteit Financiële Markten (rwt)

Ministerie van IenM

Rijkswaterstaat (baten-lastendienst)

Inspectie Leefomgeving en Transport (baten-lastendienst)

Ministerie van OCW

Dienst Uitvoering Onderwijs (baten-lastendienst)

Nationaal Archief (baten-lastendienst)

Nederlandse Publieke Omroep (rwt)

Inspectie van het Onderwijs (rijksdienst)

Ministerie van SZW

Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (rwt)

Sociale Verzekeringsbank (rwt)

Inspectie SZW (rijksdienst)

Ministerie van VenJ

Centraal Orgaan opvang asielzoekers (rwt)

Dienst Justitiële Inrichtingen (baten-lastendienst)

Openbaar Ministerie (rijksdienst)

Ministerie van VWS

112

Centrum Indicatiestelling Zorg (rwt)

Inspectie voor de Gezondheidszorg (rijksdienst)

Inspectie Jeugdzorg (rijksdienst)

Bijlage 2 Aanpak onderzoek en gebruikte definities

Onderzoeksvragen

In dit onderzoek hebben we voor 22 uitvoeringsorganisaties in kaart gebracht:

- in welke mate zij door taakstellingen worden geraakt, in termen van geld;
- hoe zij met die taakstellingen zeggen om te gaan.

Over elke onderzochte organisatie is in het rapport één factsheet opgenomen waarin deze vragen worden beantwoord.

Uitvoeringsorganisaties

Onder uitvoeringsorganisaties verstaan we organisaties die op een of andere wijze invulling geven aan rijksbeleid en daartoe een in de begroting opgenomen bijdrage ontvangen.

Voor ons onderzoek hebben we 22 organisaties geselecteerd die producten voortbrengen of diensten verlenen die van belang zijn voor burgers of bedrijven (zie bijlage 1). We hebben geprobeerd om tot een selectie te komen met:

- uitvoeringsorganisaties van zoveel mogelijk kerndepartementen;
- uitvoeringsorganisaties met een verschillende relatie met het kerndepartement (in onze selectie zitten acht rechtspersonen met een wettelijke taak c.q. zelfstandige bestuursorganen, tien batenlastendiensten en vijf rijksdiensten);
- uitvoeringsorganisaties van verschillende omvang (onze selectie omvat zowel grote organisaties in termen van budget en formatie, zoals de Belastingdienst, de Dienst Justitiële Inrichtingen en het UWV, alsook kleine organisaties zoals de Inspectie Jeugdzorg of het Nationaal Archief);
- uitvoeringsorganisaties met verschillende typen taken (onze selectie omvat achttien organisaties die producten voortbrengen die van belang zijn voor of diensten verlenen aan burgers of bedrijven, maar ook vijf inspecties die toezien op adequate (publieke)dienstverlening.)

De 22 geselecteerde organisaties vormen geen representatieve steekproef van alle uitvoeringsorganisaties die verbonden zijn met de rijksoverheid.

De onderzoeksresultaten zijn daarmee niet zonder meer te generaliseren naar uitvoeringsorganisaties in het algemeen. Met onze onderzoeks-aanpak kunnen we echter wel in beeld brengen met welke taakstellingen organisaties zoal te maken krijgen en op welke manieren deze worden vertaald in de uitvoeringspraktijk. Ook kunnen we zicht krijgen op de hiermee verbonden kansen en risico's voor de publieke dienstverlening. Deze kansen en risico's hebben we samengevat in een overkoepelende beschouwing die bij de factsheets is gevoegd.

114

Taakstellingen

In het onderzoek brengen we *in kwantitatieve zin* in beeld hoe uitvoeringsinstellingen worden geraakt door het pakket aan bezuinigingen en taakstellingen dat door het kabinet-Rutte/Verhagen is doorgevoerd:¹

- een door het vierde kabinet-Balkenende vastgestelde en door het kabinet-Rutte/Verhagen doorgevoerde doelmatigheidskorting van € 231 miljoen voor 2012 (afgerond 1,5%);²
- een efficiencytaakstelling van jaarlijks 1,5% voor de periode 2013-2015;
- additionele versoeringen en beleidsmatige taakstellingen.

Meer in het bijzonder hebben we ons in dit onderzoek gericht op het in kaart brengen van de gevolgen van taakstellingen voor de *apparaatskosten* (kosten van personeel en materieel) van een organisatie. Dit geeft naar ons idee een goed beeld van de consequenties die de taakstellingen voor de organisaties zelf hebben (afgezien van de gevolgen die de taakstellingen hebben voor de burgers of bedrijven waaraan deze organisatie haar diensten verleent). Verderop in deze bijlage lichten we onze definitie van apparaatskosten nader toe.

Om inzicht te krijgen in de relatieve omvang van de taakstellingen voor de geselecteerde uitvoeringsorganisaties, hebben we ook de ontwikkelingen van de rijksbijdrage en de ontwikkelingen van de geraamde apparaatskosten voor de periode 2011-2016 in kaart gebracht.

¹ Algemene Rekenkamer, 2011, p. 16.

² We hebben in het onderzoek in kaart willen brengen hoe de geselecteerde uitvoeringsinstellingen zijn geraakt door de bezuinigingen van ongeveer € 18 miljard die in het regeerakkoord van het kabinet-Rutte/Verhagen voor 2011-2015 zijn aangekondigd. In dit pakket zijn ook de bezuinigingsmaatregelen overgenomen die al door het vierde kabinet-Balkenende in de Miljoenennota 2011 waren afgekondigd. Eén van deze maatregelen betrof een doelmatigheidskorting van 1,5% vanaf 2012 op de uitgaven aan personeel en materieel. Deze maatregel zou in 2012 een (structurele) besparing van € 231 miljoen moeten opleveren (Algemene Rekenkamer, 2011, p. 16).

Daarnaast beschrijven we een aantal taakstellingen *in kwalitatieve zin*. Het gaat dan om de effecten van eerdere en van aangekondigde bezuinigingen.³

115

Geplande invulling van bezuinigingen

We hebben uitvoeringsorganisaties de vraag voorgelegd hoe zij de taakstellingen willen invullen: welke strategieën ontwikkelen zij om met taakstellingen om te gaan? In de factsheets beschrijven we de antwoorden die we op deze vraag hebben gekregen: de kwantitatieve en kwalitatieve impact van de bezuinigingen voor de organisaties en de manieren waarop zij daarmee zeggen te willen omgaan.

In het onderzoek zijn we, voor zover organisaties daar niet zelf informatie over gaven, niet ingegaan op (de kwaliteit van) de onderbouwing voor deze plannen, noch op de vraag of het de organisaties daadwerkelijk lukt om de gekozen strategieën te realiseren.

Apparaatskosten

In het onderzoek brengen wij taakstellingen in kaart voor zover deze gevolgen hebben voor de apparaatskosten van de geselecteerde uitvoeringsorganisaties.

Voor ons onderzoek hebben wij verschillende typen organisaties geselecteerd: rechtspersonen met een wettelijke taak (rwt's) c.q. zelfstandige bestuursorganen (zbo's), batenlastendiensten en organisaties die feitelijk deel uitmaken van kerndepartementen ('rijksdiensten').

Deze organisaties vallen onder verschillende boekhoudkundige regimes: het kas-verplichtingenstelsel respectievelijk het baten-lastenstelsel.

In het kas-verplichtingenstelsel worden uitgaven en ontvangsten toegerekend aan het tijdvak waarin de feitelijke uitgaven en ontvangsten plaatsvinden. Dit gebeurt bij rijksdiensten. In het baten-lastenstelsel daarentegen, worden kosten voor producten die langer meegaan, als afzonderlijke uitgaven over de verschillende begrotingen uitgesmeerd. Dit stelsel wordt gebruikt door baten-lastendiensten en rwt's c.q. zbo's. Deze verschillende boekhoudkundige systemen stelden ons voor het probleem dat de term 'apparaatskosten' geen eenduidige betekenis had. We hebben hiervoor de volgende oplossing gekozen:

- Bij rijksdiensten spreken wij van 'apparaatsuitgaven' en deze term omvat dan de personele en materiële uitgaven.
- Bij baten-lastendiensten en rwt's c.q. zbo's spreken we van 'apparaatskosten' en deze term omvat dan de personele kosten en materiële kosten, exclusief afschrijvingskosten en overige lasten (zoals dotaties aan voorzieningen, rentelasten en andere lasten).

³ Voor zover die nog doorlopen: het gaat dan voornamelijk om taakstellingen opgelegd door het vierde kabinet-Balkenende en om de bezuinigingen in het kader van het Lenteakkoord.

Dat betekent dat de apparaatskosten van deze organisaties niet samenvallen met de 'lasten' in begroting en jaarrekening.

116

Als de hoogte van de afschrijvingskosten (bijvoorbeeld ten opzichte van de rijksbijdrage en andere inkomsten) relevant is om de financiële positie van een organisatie te begrijpen, melden we dat in kwalitatieve vorm in het tekstblok 'Toelichting'. Dit doen we bijvoorbeeld wanneer de apparaatskosten inclusief afschrijvingskosten stelselmatig hoger liggen dan de inkomsten van een organisatie en de organisatie daarmee dus stelselmatig meer uitgeeft dan er binnenkomt. Dotaties aan voorzieningen hebben we niet meegenomen

Werkwijze en praktische keuzes bij gegevensverzameling

De gegevens voor de factsheets hebben we als volgt verzameld:

- We hebben zoveel mogelijk gegevens achterhaald aan de hand van parlementaire documentatie (zoals de departementale begrotingen en jaarverslagen) en andere publiek toegankelijke informatie.
- Vervolgens hebben we de kerndepartementen die voor de geselecteerde uitvoeringsorganisaties verantwoordelijk zijn, schriftelijk benaderd met de vraag om de door ons verzamelde gegevens te controleren en waar nodig aan te vullen. Met name voor uitvoeringsorganisaties van het type 'rwt/zbo' en 'rijksdienst' zijn kwantitatieve gegevens over de rijksbijdrage en de apparaatskosten niet altijd meerjarig vermeld in de ontwerpbegrotingen. We hebben aan de departementen gevraagd om ons die cijfers te leveren op basis van de departementale begrotingsadministratie.
- Op basis van de informatie die we van de departementen hebben ontvangen, hebben we een eerste factsheet opgesteld. Deze factsheet vormde het vertrekpunt voor een gesprek met het departement en, waar mogelijk, vertegenwoordigers van de betrokken uitvoeringsorganisatie. Thema's van gesprek waren onder meer:
 - een kwalitatieve toelichting op de verstrekte gegevens (de opgelegde bezuinigingen in relatie tot de rijksbijdrage en de apparaatskosten van de uitvoeringsorganisatie);
 - een kwalitatieve toelichting op eerdere of andere bezuinigingen die de organisatie treffen, en op de consequenties van de val van het kabinet-Rutte/Verhagen en het Lenteakkoord (voorjaar 2012);
 - de manier waarop de uitvoeringsorganisatie, al dan niet in overleg met het departement, invulling wil geven aan die bezuinigingen.

Bij het verzamelen van de gegevens hebben we een aantal praktische keuzes gemaakt:

- Voor de 'kernegegevens' waarmee we aan de kop van de factsheet een korte typering van de uitvoeringsorganisatie willen geven, hebben we gebruikgemaakt van het departementale jaarverslag 2011 (in ieder geval voor de hoogte van de rijksbijdrage 2011) en het jaarverslag 2011 van de betreffende uitvoeringsorganisatie.
- Voor de gegevens over de 'rijksbijdrage' en de 'apparaatskosten' hebben we gebruikgemaakt van de gegevens uit de ontwerp-begroting 2012 dan wel de departementale begrotingsadministratie die daaraan ten grondslag ligt. Onder 'rijksbijdrage' verstaan we de bijdrage die een uitvoeringsorganisatie ontvangt vanuit de departementale begroting(-en) voor zowel apparaat als programma. Alleen wanneer er na de ontwerp-begroting 2012 grote wijzigingen zijn opgetreden in de rijksbijdrage en/of de apparaatskosten, of als andere cijfers een beter of actueler inzicht in de relatieve omvang van de taakstelling geven, hebben we andere cijfers gebruikt (in de meeste gevallen de ontwerp-begroting 2013). We hebben gekozen voor de ontwerp-begroting 2012 omdat dat de eerste begroting is waarvan het realistisch is te veronderstellen dat daarin het regeerakkoord-Rutte/Verhagen is verwerkt. Voor het gebruik van de ontwerp-begrotingen 2013 geldt als nadeel dat deze zijn opgesteld in verkiezingstijd, tijdens een demissionaire periode. Voor bezuinigingen in het regeerakkoord 'Bruggen slaan' van het kabinet-Rutte/Asscher geldt dat deze naar verwachting pas na verloop van tijd vertaald zullen zijn in concrete bezuinigingen voor uitvoeringsorganisaties. Bovendien ligt het accent in ons onderzoek op het in kaart brengen van *ontwikkelingen* in de rijksbijdrage, waardoor de precieze keuze van het begrotingsjaar minder belangrijk is.

Literatuur

118

Algemene Rekenkamer (2009). *Beoordeling derde voortgangsrapportage Vernieuwing Rijksdienst*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 31 490, nr. 31. Den Haag: Sdu.

Algemene Rekenkamer (2011). *Bezuinigingsmonitor 2011; Ingeboekte bezuinigingsmaatregelen regeerakkoord in 2011*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 32 758, nr. 1. Den Haag: Sdu.

Algemene Rekenkamer (2012). *Staat van de rijksverantwoording 2011*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 33 240, nr. 2. Den Haag: Sdu.

Financiën (2010). *Nota over de toestand van 's Rijks financiën; Tekst-gedeelte van de Miljoenennota 2011*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 32 500, nr. 1. Den Haag: Sdu.

Financiën (2012). *Voorjaarsnota 2012*. Bijlage 2, Begrotingsakkoord 2013. Tweede Kamer, 2011-2012, 33 280, nr. 1. Den Haag: Sdu.

Informateur (2010). *Kabinetsformatie 2010. Brief van de informateur aan de Tweede Kamer d.d. 7 oktober 2010 ter aanbidding van zijn eindverslag alsmede het regeerakkoord van VVD en CDA, het gedoogakkoord van VVD, PVV en CDA en de bijbehorende analyse van het Centraal Planbureau*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 32 417, nr. 15. Den Haag: Sdu.

Informateurs (2012). *Kabinetsformatie 2012. Brief van de informateurs aan de Tweede Kamer d.d. 29 oktober 2012 ter aanbidding van hun eindverslag alsmede het regeerakkoord van VVD en PvdA en de bijbehorende analyse van het Centraal Planbureau*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2012-2013, 33 410, nr. 15. Den Haag: Sdu.

Projectteam

Dhr. dr. G.J.D. de Vries (projectleider)
Mw. drs. M.E. van den Dongen
Mw. A.A.A. van Schijndel MSc LLM
Mw. drs. J. Walraven-van Roon
Mw. A.N. de Witte MSc

Voorlichting

Afdeling Communicatie
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
telefoon (070) 342 44 00
voorlichting@rekenkamer.nl
www.rekenkamer.nl

Omslag

Ontwerp: Corps Ontwerpers
Foto: Marc de Haan / Hollandse Hoogte

Infographics

Joris Fiselier Infographics

Den Haag, januari 2013